

1999

T E A T M I K

TARTU ÜLIKOOLI ASTUJAILE

NLgs

TARTU ÜLIKOOL

TEATMIK

1999

TARTU ÜLIKOOLI
ASTUJAILE

TARTU ÜLIKOOLI
KIRJASTUS

Toimetaja: Aime Randveer
Tartu Ülikooli õppe- ja üliõpilasosakond
Ülikooli 18–120, tel 27 375 625

TÜ Raamatukogu
N

© Tartu Ülikool, 1999

Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda
Tiigi 78, Tartu 50410
Tellimus nr. 63

Hea ülikooli astuja

Olles Eesti vanim ülikool, on Tartu Ülikoolil kohustus anda püsiva väärtusega tugevat haridust. Olles Eesti ainuke universitas, mis viljeleb palju erinevaid teadusi, on meil võimalus anda võimalikult mitmekesist haridust. Olles praeguses ajas, peame andma haridust, millega saab hakkama täna ja tulevikus. Teame, et tudengid tahavad parimat ja seepärast töötab ülikool iga päev selle nimel, et suudaksime teha seda väga hästi. Püüame luua mitmekesiseid ja soodsaid tingimusi, kasutada kõiki tänapäeva võimalusi. Meile annab jõudu koostöö teiste Eesti ja paljude välismaa ülikoolidega. Selles akadeemilises maailmas on Tartu Ülikool koduks oma liikmetele, uutest tudengitest ootame meile tublit täiendust.

Tere tulemast!

*Tartu Ülikooli rektor
professor Jaak Aaviksoo*

SISUKORD

Tartu Ülikooli teaduskonnad ja põhiõppe erialad	7
Tartu Ülikooli õppeastmestik	10
Tartu Ülikooli põhiõppe vastuvõtueeskiri 1999. aastal	11
Õpe tasulise teenusena	24
Avatud ülikool	26
Erialakirjeldused	29
Usuteaduskond	29
Õigusteaduskond	30
Arstiteaduskond	31
Filosoofiateaduskond	35
Bioloogia-geograafiateaduskond	47
Füüsika-keemiateaduskond	52
Kehakultuuriteaduskond	58
Majandusteaduskond	60
Matemaatikateaduskond	61
Sotsiaalteaduskond	62
Pärnu Kolledž	70
Türi Kolledž	73
Sisseastumiseksamite programmid	75
Kollokvium usuteaduse erialale astujaile	75
Ajalugu	75
Eesti keel erialale eesti keel ja sugulaskeeled astujaile	79
Eesti keel erialale eesti keel võõrkeelena astujaile	82
Eesti kirjandus	82
Filosoofia eriala kutsesobivustest	85
Inglise keel	85
Kasvatusteaduste eriala essee ja kollokvium	88
Klassikalise filoloogia erialatest ja erialakatse	88
Maalikunsti eriala loominguline konkurss	89
Prantsuse keele ja kirjanduse erialavestlus	90

Rootsi keel	90
Saksa keel	91
Vene keel ja kirjandus	92
Программы по русскому языку и русской литературе	95
Kehaliste võimete testid	103
Akadeemilise võimekuse test	108
Ajakirjanduse erialakatse	108
Avaliku halduse erialakatse	109
Avalikkussuhete ja teabekorralduse erialakatse	109
Eripedagoogika erialakatse	109
Politoloogia erialakatse	110
Psühholoogia erialakatse	110
Semiootika ja kulturoloogia erialakatse	111
Sotsiaaltöö erialakatse	111
Sotsioloogia erialakatse	112
Sotsiaaltöö korralduse erialakatse	112
Turismi ja hotelliettevõtluse erialakatse	113
Ärijuhtimise erialakatse	113
Eesti keele test mitte-eestikeelse keskõppeasutuse lõpetanutele	113
Vastuvõtt õpetajakoolitusse	114
Magistriõpe	116
Doktoriõpe	118
Õppetööd reguleerivates dokumentides kasutatavaid mõisteid	121

TARTU ÜLIKOOLI TEADUSKONNAD JA PÕHIÕPPE ERIALAD

BAKALAUREUSE- JA ARSTIÕPE

USUTEADUSKOND

usuteadus

ÕIGUSTEADUSKOND

õigusteadus

ARSTITEADUSKOND

arstiteadus (eesti ja vene õppegrupp)

farmaatsia

stomatoloogia

õeteadus

FILOSOOFIATEADUSKOND

ajalugu

eesti keel ja sugulaskeeled

eesti keel (võõrkeelena)

eesti kirjandus ja rahvaluule

filosoofia

hispaania keel ja kirjandus

inglise keel ja kirjandus

kasvatusteadused

klassikaline filoloogia

maalikunst

prantsuse keel ja kirjandus

saksa keel ja kirjandus

skandinavistika (rootsi keel)

vene ja slaavi filoloogia

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

- bioloogia
- geenitehnoloogia
- geograafia
- geoloogia
- keskkonnatehnoloogia

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

- füüsika (eesti ja vene õppegrupp)
- keemia
- keskkonnatehnoloogia
- materjaliteadus

KEHAKULTUURITEADUSKOND

- liikumis- ja sporditeadused
- liikumisravi

MAJANDUSTEADUSKOND

- ettevõtte majandus (eesti ja vene õppegrupp)
- rahvamajandus

MATEMAATIKATEADUSKOND

- matemaatika (eesti ja vene õppegrupp)
- matemaatiline statistika (eesti ja vene õppegrupp)
- informaatika (eesti ja vene õppegrupp)

SOTSIAALTEADUSKOND

- ajakirjandus
- avalik haldus
- avalikkussuhted ja teabekorraldus
- eripedagoogika
- politoloogia
- psühholoogia
- semiootika ja kulturoloogia (eesti ja vene õppegrupp)
- sotsiaaltöö
- sotsioloogia

DIPLOMIÕPE

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

- loodusteaduste õpetaja põhikoolis (eesti ja vene õppegrupp)

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

füüsikaline infotehnoloogia

loodusteaduste õpetaja põhikoolis (eesti ja vene õppegrupp)

KEHAKULTUURITEADUSKOND

treeninguõpetus ja spordijuhtimine

MATEMAATIKATEADUSKOND

rakendusinformaatika

PÄRNU KOLLEDŽ

sotsiaaltöö korraldus

turismi- ja hotelliettevõtlus

ärijuhtimine

TÜRI KOLLEDŽ

keskkonnateadus

TARTU ÜLIKOOLI ÕPPEASTMESTIK

DOKTORIÕPE õppeaeg neli aastat	
MAGISTRIÕPE õppeaeg kaks aastat	
BAKALAUREUSEÕPE* õppeaeg neli aastat	DIPLOMIÕPE õppeaeg kolm kuni neli aastat

- * Arstiteaduskonnas asendab bakalaureuseõpet kuue-aastane põhiõpe arstiteaduse ning viie-aastane põhiõpe stomatoloogia ja farmaatsia erialal.

TARTU ÜLIKOOLI PÕHIÕPPE VASTUVÕTUEESKIRI 1999. AASTAL

1. Üldsätted

1.1. Kõigil keskharidusega Eesti kodanikel ja Eestis elamisloa alusel elavatel isikutel on võrdne õigus kandideerida Tartu Ülikooli riigieelarvelistele ja riigieelarvevälistele õppekohtadele käesoleva eeskirjaga kehtestatud tingimustel.

1.2. Kandideerida saab kahele erialale, märkides avaldustel eriala eelistuse.

1.3. Tartu Ülikooli avatud ülikooli vastuvõtutingimused määrab teaduskonna nõukogu.

1.4. Välisüliõpilaste ja väliskülalisüliõpilaste vastuvõtt põhiõppesse toimub vastavalt õppekorralduseeskirja punktile 2.5 ning välisüliõpilaste ja väliskülalisüliõpilaste 1999. aasta vastuvõtueeskirjale.

2. Dokumendid ja tähtajad

2.1. Kandideerimisel nõutavad dokumendid on järgmised:

- a) vormikohane avaldus;
- b) keskharidust tõendava dokumendi koopia (originaaldokumente vastu ei võeta);
- c) riigieksamitunnistuse koopia (originaaldokumente vastu ei võeta);
- d) neli fotot 3×4 cm;
- e) pass või muu isikut tõendav dokument, millel on pilt ja isikukood;
- f) ajakirjanduse erialale kandideerijail avaldatud töid;

- g) maalikunsti erialale kandideerijail loominguise eelkonkursi ajal kümme tööd (maali või joonistust);
- h) välismaal keskhariduse omandanutel Eesti ENIC/NARIC Keskuse (akadeemilise tunnustamise infokeskus) haridusdokumentide hindamise otsus;
- i) õt Aaduse bakalaureuseõppesse astujatel tuleb esitada haridust tõendava dokumendina diplomiõppe diplomi ja akadeemilise õiendi koo pia.

2.2. Dokumendid tuleb esitada isiklikult või volitatud isiku kaudu 28. juunist 9. juulini tööpäevadel kell 10–16. Ajakirjanduse ja maalikunsti erialale kandideerijatel lõpetatakse dokumentide vastuvõtt 2. juulil.

Dokumente võetakse vastu

- a) Tartus õlikooli peahoones Ülikooli 18;
- b) Pärnu Kolledžis õpetatavatele erialadele kandideerimiseks Pärnus Ringi 35 või Tartus õlikooli peahoones Ülikooli 18;
- c) Tõri Kolledžis õpetatavale keskkonnateaduse erialale kandideerimiseks Tõril Tõlli 62 või Tartus õlikooli peahoones Ülikooli 18.

2.3. Riigieelarvevälistele õppekohtadele kandideerimiseks tuleb teha märkus avaldusele dokumentide esitamise ajal või esitada täiendav avaldus 12. juulist kuni 30. juulini.

2.4. Sisseastumiseksamid toimuvad 12.–21. juulini.

2.5. Vastuvõetute nimekirjad ja pingeread pannakse välja Tartu Ülikooli peahoone fuajees 26. juuliks.

2.6. Vastuvõetu on kohustatud kinnitama oma õppima asumist Tartu Ülikoolis, andes allkirja teaduskonna dekanadis või tagastades allkirjastatud vastuvõtuteatise postiga teaduskonna dekanati 9. augustiks.

2.7. Riigieelarvevälistele õppekohtadele vastuvõtt otsustatakse hiljemalt 16. augustiks.

2.8. Riigieelarvevälisele õppekohale astujad peavad maksma õppeteenustasu 20. augustiks.

2.9. Avaldused järeikonkursil osalemiseks tuleb esitada 9. augustiks (vt. punkt 5.4).

3. Eksamid ja hinded

3.1. Erialati arvestatakse vastuvõtul järgmistes ainetes sooritatud eksamite hindeid. Ära on toodud maksimaalselt võimalik pallide arv. Vastuvõtt toimub ühtse pingerea alusel. Riigieelarvelised õppekohad täidetakse pingereas parimatega.

3.1.1. Bakalaureuse- ja arstiõpe

USUTEADUSKOND

Usuteadus

1. kollokvium	sisseastumiseksam	suuline	20
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

ÕIGUSTEADUSKOND

Õigusteadus

1. ajalugu	riigieksam	10
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

ARSTITEADUSKOND

Arstiteadus, farmaatsia, stomatoloogia

1. bioloogia	riigieksam	10
2. keemia	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Arstiteaduse erialale võetakse vastu 120, farmaatsia erialale 36, stomatoloogia erialale 36 üliõpilast.

Õeteaduse bakalaureuseaasta üliõpilaseks kandideerijatel sisseastumiseksameid ei ole. Vastuvõtt toimub diplomiõppe tulemuste põhjal.

FILOSOOFIATEADUSKOND

Riigieelarvevälistele õppekohtadele võetakse vastu 30% ulatuses riikliku koolitustellimuse mahust.

Ajalugu

1. ajalugu	sisseastumiseksam	kirjalik	10
2. ajalugu	riigieksam		10
3. kirjand	riigieksam		10
4. võõrkeel	riigieksam		10

Eesti keel ja sugulaskeeled

1. eesti keel	sisseastumiseksam	kirjalik	20
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Eesti keel (võõrkeelena)

1. eesti keel	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Eesti kirjandus ja rahvaluule

1. eesti kirjandus	sisseastumiseksam	kirjalik	20
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Filosoofia

1. kutsesobivuse test	sisseastumiseksam	kirjalik	20
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Hispaania keel ja kirjandus

1. kirjand	riigieksam		10
2. võõrkeel	riigieksam		10

Inglise keel ja kirjandus

1. inglise keel	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Kasvatusteadused

1. essee ja kollokvium (kutsesobivusvestlus)	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Klassikaline filoloogia

1. erialatest (kultuurilugu, eesti keel) ja erialakatse	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	30 (20+10)
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Maalikunst

1. loominguline eelkonkurss (esitatud tööde hindamine)	sisseastumiseksam		arvestus
2. loominguline konkurss (töö ühe nädala jooksul vastavalt ülesandele)	sisseastumiseksam		40
3. kirjand	riigieksam		10
4. võõrkeel	riigieksam		10

Prantsuse keel ja kirjandus

1. erialavestlus	sisseastumiseksam	suuline	20
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Saksa keel ja kirjandus

1. saksa keel	sisseastumiseksam	kirjalik	20
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Skandinavistika (rootsi keel)

1. rootsi keel	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Vene ja slaavi filoloogia

1. vene keel ja kirjan-	riigieksam või	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
dus	sisseastumiseksam		
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND**Bioloogia, geenitehnoloogia, geograafia, geoloogia, keskkonnatehnoloogia**

1. bioloogia või keemia	riigieksam	10
2. matemaatika või füüsika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	5
4. võõrkeel	riigieksam	5

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on bioloogia erialal 16, geenitehnoloogia erialal 19, geograafia erialal 17, geoloogia erialal 16, keskkonnatehnoloogia erialal 17.

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND**Füüsika**

1. füüsika	riigieksam	20
2. matemaatika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	arvestus
4. võõrkeel	riigieksam	arvestus

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on 12.

Keemia

1. keemia	riigieksam	20
2. matemaatika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	arvestus
4. võõrkeel	riigieksam	arvestus

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on 17.

Keskkonnatehnoloogia

1. bioloogia või keemia	riigieksam	10
2. matemaatika või füüsika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	5
4. võõrkeel	riigieksam	5

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on 17.

Materjaliteadus

1. füüsika	riigieksam	10
2. keemia	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	arvestus
4. võõrkeel	riigieksam	arvestus

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on 8.

KEHAKULTUURITEADUSKOND**Liikumis- ja sporditeadused, liikumisravi**

1. kehaliste võimete test	sisseastumiseksam	10
2. bioloogia	riigieksam	20
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Riigieelarvevälistele õppekohtadele võetakse vastu 30% ulatuses riikliku koolitustellimuse mahust.

MAJANDUSTEADUSKOND**Ettevõtetmajandus, rahvamajandus**

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Majandusteaduskonda võetakse vastu 200 üliõpilast.

MATEMAATIKATEADUSKOND

Matemaatika, matemaatiline statistika, informaatika

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

Riigieelarvevälistele õppekohtadele võetakse vastu 30% ulatuses riikliku koolitustellimuse mahust.

SOTSIAALTEADUSKOND

Ajakirjandus

1. erialakatse (loominguline konkurss) ja akadeemilise võimekuse test	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
2. kirjand	riigieksam		arvestus
3. võõrkeel	riigieksam		arvestus

Avalik haldus, avalikkussuhted ja teabekorraldus, eripedagoogika, politoloogia, psühholoogia, semiootika ja kulturoloogia, sotsiaaltöö, sotsioloogia

1. akadeemilise võimekuse test ja erialakatse	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
2. kirjand	riigieksam		arvestus
3. võõrkeel	riigieksam		arvestus

3.1.2. Diplomiõpe

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

1. bioloogia või keemia	riigieksam	10
2. matemaatika või füüsika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	5
4. võõrkeel	riigieksam	5

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on 13.

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

Füüsikaline infotehnoloogia

1. füüsika	riigieksam	20
2. matemaatika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	arvestus
4. võõrkeel	riigieksam	arvestus

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on 17.

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

1. bioloogia või keemia	riigieksam	10
2. matemaatika või füüsika	riigieksam	10
3. kirjand	riigieksam	5
4. võõrkeel	riigieksam	5

Minimaalne nõutav summaarne pallide arv vastuvõtul on 13.

KEHAKULTUURITEADUSKOND

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine

1. kehaliste võimete test	sisseastumiseksam	10
2. bioloogia	riigieksam	20
3. kirjand	riigieksam	10
4. võõrkeel	riigieksam	10

Riigieelarvevälistele õppekohtadele võetakse vastu 30% ulatuses riikliku koolitustellimuse mahust.

MATEMAATIKATEADUSKOND

Rakendusinformaatika

1. matemaatika	riigieksam	20
2. kirjand	riigieksam	10
3. võõrkeel	riigieksam	10

PÄRNU KOLLEDŽ

Sotsiaaltöö korraldus

1. erialakatse	sisseastumiseksam	kirjalik ja suuline	20 (10+10)
2. kirjand	riigieksam		10
3. võõrkeel	riigieksam		10

Turismi- ja hotelliettevõtlus

1. erialakatse	sisseastumiseksam	kirjalik	10
2. matemaatika	riigieksam		10
3. kirjand	riigieksam		10
4. võõrkeel	riigieksam		10

Ärijuhtimine

1. erialakatse	sisseastumiseksam	suuline	10
2. matemaatika	riigieksam		10
3. kirjand	riigieksam		10
4. võõrkeel	riigieksam		10

TÜRI KOLLEDŽ

Keskkonnateadus

1. bioloogia	riigieksam	10
2. matemaatika	riigieksam	10
3. keemia	riigieksam	10
4. füüsika	riigieksam	10
5. kirjand	riigieksam	10
6. võõrkeel	riigieksam	10

Esimesest neljast eksamist läheb arvesse kaks sisseastuja valikul.

3.2. Eksam loetakse positiivselt sooritatuks või arvestatuks, kui eksamitulemus moodustab vähemalt 3/10 maksimaalselt võimalikust pallide arvust.

3.3. Riigieksamitulemusi arvestatakse vastavalt punktis 3.1.1 ja 3.1.2 esitatud hindamisskaalale.

3.4. Võõrkeele eksam võib olla sooritatud inglise, saksa või prantsuse keelest.

3.5. Mitte-eesti õppekeelega keskharidust andva õppeasutuse lõpetanu, kes ei ole sooritanud eesti keele katselist riigieksamit, peab eesti keeles õpetatavale erialale astudes sooritama eesti keele testi Tartu Ülikoolis.

3.6. Välismaal keskhariduse omandanud üliõpilaskandidaadid taotlevad vajaduse korral õppetulemuste Eestis kasutatava hindamissüsteemiga vastavusse viimist Riiklikult Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusest.

3.7. Sisseastumiseksamite aluseks on ülikooli väljaandes "Teatmik 1999. aastal Tartu Ülikooli astujaile" toodud programmid. Eksamite sisu ja vormi otsustab teaduskond.

3.8. Sisseastumiseksamid toimuvad eesti keeles. Venekeelsetesse õppegruppidesse astuvad sooritavad sisseastumiseksamid vene keeles.

3.9. Sisseastumiseksamite plaan pannakse välja 25. juunil Tartu Ülikooli peahoone fuajees, Tartu Ülikooli Kolledžites Pärnus ja Türil ning Interneti aadressil <http://www.ut.ee>.

3.10. Eksam tuleb sooritada sisseastumiseksamite plaanis ettenähtud ajal. Üliõpilaskandidaadi haigestumisest tuleb teatada hiljemalt eksamipäeval vastuvõtutalituse peaspetsialistile. Vastuvõtutalituse peaspetsialist koos eksamikomisjoni esimehga otsustab võimaluse korral arstitõendi alusel ja muudel mõjuvatel põhjustel eksamissessiooni piires eksamiaegade muutmise.

3.11. Üliõpilaskandidaat peab eksamile pääsemiseks esitama eksamilehe ja isikut tõendava dokumendi. Eksamilehti väljastavad sisseastumisdokumentide vastuvõtjad.

3.12. Eksami algul teatab eksamit korraldav õppejõud tulemuste teatavakstegemise aja ja koha, samuti töökorralduse eksami ajal.

3.13. Eksamikomisjoni liikmetel on õigus üliõpilaskandidaat eksamilt eemaldada, kui viimane eksib töökorralduse vastu.

3.14. Sisseastumiseksami tulemustega mittenõustumisel võib üliõpilaskandidaat isiklikult esitada vastuvõtukomisjonile kirjaliku põhjendatud apellatsiooni 24 tunni jooksul tulemuste teatavakstegemisest arvates. Apellatsioonikomisjon, mille koosseisu kuuluvad vastuvõtukomisjoni liige, eksamikomisjoni esimees, eksamineerinud õppejõud, arutab küsimust ja annab vastuse järgneval päeval. Apellatsioonikomisjoni otsus on lõplik.

3.15. Eksamitöid säilitab õppe- ja üliõpilasosakond ühe aasta. Eksamitöid välja ei anta. Ajakirjanduse ja maalikunsti erialale kandideerinule tagastatakse esitatud tööd pärast erialakatse (loomingulise konkursi) või loominguilise eelkonkursi toimumist.

4. Soodustused ülikooli astumisel

4.1. Väljaspool konkurssi võetakse vastu:

- a) usuteaduskonda, füüsika-keemiateaduskonda ja Türi Kolledžisse keskkooli kuldmedaliga lõpetanud;
- b) bioloogia-geograafiateaduskonda bioloogia, geenitehnoloogia, geograafia, geoloogia, keskkonnatehnoloogia ja loodusteaduste õpetaja põhikoolis erialale vastavalt bioloogia, geograafia, keemia või füüsika üleriigilise aineolümpiaadi kolm paremat gümnaasiumi arvestuses;
- c) füüsika-keemiateaduskonda füüsika või keemia üleriigilise aineolümpiaadi 15 esimest;
- d) Türi Kolledžisse füüsika, keemia või bioloogia üleriigilise lõpuklasside aineolümpiaadi 10 esimest;
- e) füüsika, materjaliteaduse ja füüsikalise informaatika erialale TÜ täppisteaduste kooli lõpueksami füüsikas hindele "väga hea" sooritanud;
- f) keemia ja keskkonnatehnoloogia erialale TÜ täppisteaduste kooli lõpueksami keemias hindele "väga hea" sooritanud;
- g) füüsika-keemiateaduskonda keskkonnatehnoloogia erialale füüsika, keemia või bioloogia üleriigilise aineolümpiaadi 15 esimest;
- h) loodusteaduste õpetaja põhikoolis erialale TÜ täppisteaduste kooli lõpueksami füüsikas või keemias hindele "väga hea" sooritanud;
- i) matemaatikateaduskonna bakalaureuseõppesse üleriigilise matemaatikaolümpiaadi keskkooli lõpuklasside vooru ja üleriigilise informaatikaolümpiaadi 10 esimest;
- j) *International Baccalaureate Organization*'i, IBO väljastatud tunnistuse alusel.

4.2. Sisseastumiseksamite puhul tehakse järgnevaid erandeid:

- a) ajaloo erialal arvatakse üleriigilise 12. klasside ajaloo-olümpiaadi kolmel esimesel ajaloo sisseastumiseksam sooritatuks maksimaalsele hindele;

- b) eesti keel ja sugulaskeeled ning eesti kirjanduse ja rahvaluule erialal arvatakse eelnenud kahe aasta jooksul saavutatud eesti keele ja eesti kirjanduse üleriigilise õpilasolümpiaadi võidud kas eesti keele või eesti kirjanduse eksami soorituseks maksimaalsele hindele;
- c) vene ja slaavi filoloogia erialale astuja 1.–3. koht viimase kahe aasta vene keele või kirjanduse üleriigilisel õpilasolümpiaadil võrdsustatakse vastavalt kas vene keele või kirjanduse eksamiosa sooritusega maksimaalsele hindele;
- d) Eesti täiskasvanute ja noorte spordimeistrid vabastatakse kehaliste võimete testidest.

5. Vastuvõtt

5.1. Üliõpilaskandidaat immatrikuleeritakse õppeprorektori korraldusega dekaani esildise alusel õppeaasta alguseks.

5.2. Pallide võrdsuse korral otsustab üliõpilaskandidaadi vastuvõtu dekaan teaduskonna sätestatud tingimustel. Vajadusel arvestatakse riigieksamite tulemusi, lõputunnistuse või -diplomi hindeid. Võib korraldada täiendava testi või vestluse.

5.3. Kahele erialale sissesaamise korral võetakse üliõpilaskandidaat vastu esimese eelistuse erialale. Pärast dokumentide vastuvõtu perioodi lõppemist eelistust muuta ei saa.

5.4. Kui mõnel erialal jääb vabu õppekohti, võivad neile kandideerida järelkonkursil selle eriala vastuvõtutingimused täitnud isikud. Vastuvõtu otsustab teaduskonna dekaan.

5.5. Vastuvõetutele saadetakse teatis vastuvõtu kohta viie päeva jooksul vastuvõtuotsuse langetamisest arvates.

5.6. Riigieelarveväliste kohtade õppeteenustasu suuruse erialati otsustab ülikooli valitsus.

5.7. Kui mõni vastuvõetutest ei ole ettenähtud tähtajaks kinnitanud oma õppima asumist või tasunud õppeteenustasu, võib vabaks jäänud koha täita pinge-reas järgmise üliõpilaskandidaadiga, kes on vastuvõetute hulgast välja jäänud.

Kõik käesoleva eeskirja poolt reguleerimata küsimused otsustab rektori poolt moodustatav vastuvõtukomisjon.

ÕPE TASULISE TEENUSENA

I. Statsionaarne õppevorm

Tartu Ülikool pakub soovijaile võimalust luua statsionaarses õppes riigieelarveväliseid õppekohti lisaks õppekohtadele, mille kulud kaetakse riigieelarvest. Õigusteaduskond statsionaarses õppevormis tasulist õpet ei korralda. (Õigusteadust on võimalik õppida tasu eest mittestatsionaarselt Tartu Ülikooli avatud ülikoolis).

Riigieelarvevälistel õppekohtadel toimub õppetöö samadel alustel riigieelarvest finantseeritavate õppekohtadega, erineb vaid üliõpilase immatrikuleerimise kord, mis on reguleeritud ülikooli ja tellija vahelise lepinguga.

Igal riigieelarvevälisele õppekohale kandideerijal peavad olema täidetud TÜ 1999. aasta sisseastumistingimused. Konkursi korral on eelistatud vastava eriala pingerea paremad. Vastuvõtu otsustab teaduskond ja kinnitab rektor pärast semestritasu maksmist.

Õppeteenustasu suuruse kehtestab Tartu Ülikooli valitsus. Semestri kestel õpingud katkestanuile semestritasu ei tagastata.

Riigieelarvevälistel õppekohtadel õppijad võivad kandideerida vabanenud riikliku koolitustellimuse õppekohtadele teaduskonna nõukogu kehtestatud tingimustel.

Avaldusi 1999/2000. õppeaastal riigieelarvevälistel õppekohtadel õppida soovijatelt võetakse vastu 28. juunist kuni 30. juulini. Vastuvõtt otsustatakse hiljemalt 16. augustiks. Lepingute sõlmimine teaduskondade dekanaatides lõpetatakse 20. augustil. Samaks ajaks peab olema makstud õppeteenustasu ning esitatud dekanati maksekorralduse koopia tõendina teenustasu ülikoolile ülekandmise kohta või TÜ kassa kviitung.

**Teenustasud statsionaarses õppevormis riigieelarvevälistel õppekohtadel
õppijaile 1999. aastal (krooni õppeaastas):**

Usuteaduskond	
bakalaureuse- ja magistriõpe	12 000
Õigusteaduskond	
magistriõpe	30 000
Arstiteaduskond	
arsti-, stomatoloogi- ja proviisoriõpe 1999. aastal sisse	
astunuile	14 000
magistriõpe 1999. aastal sisseastunuile	25 000
residentuur	12 980
Filosoofiateaduskond	
ajaloo osakond — bakalaureuse- ja magistriõpe	20 000
eesti filoloogia — osakond bakalaureuse- ja magistriõpe	8 000
filosoofia osakond — bakalaureuse- ja magistriõpe	9 000
germaani-romaani osakond — bakalaureuse- ja magistri	20 000
õpe	
kunstide osakond — bakalaureuse- ja magistriõpe	18 000
pedagoogika osakond — bakalaureuseõpe	10 000
magistriõpe	20 000
vene ja slaavi osakond — bakalaureuse- ja magistriõpe	8 000
Bioloogia-geograafiateaduskond	
bakalaureuse- ja diplomiõpe	5 000
Füüsika-keemiateaduskond	
bakalaureuse- ja diplomiõpe	5 000
magistriõpe	35 000
doktoriõpe	35 000
Kehakultuuriteaduskond	
bakalaureuse- ja diplomiõpe	7 000
Majandusteaduskond	
bakalaureuseõpe	25 000
kutsemagistriõpe 1999. aastal sisseastunuile	30 000
teadusmagistriõpe	20 000
Matemaatikateaduskond	
bakalaureuse- ja diplomiõpe	5 000

Sotsiaalteaduskond	
bakalaureuse- ja magistriõpe	
ajakirjandus	12 000
avalik haldus	16 000
avalikkussuhted ja teabekorraldus	18 000
eripedagoogika	12 000
politoloogia	20 000
psühholoogia	20 000
semiootika ja kulturoloogia	14 000
sotsiaaltöö	12 000
sotsioloogia	12 000
Pärnu Kolledž	
diplomiõpe	20 000
Türi Kolledž	
diplomiõpe	12 000

II. Mittestatsionaarne õppevorm: avatud ülikool

Avatud ülikool pakub õppijale paindlikku ja avatud võimalust valida õpet nii mahus kui ka sisus vastavalt õppija eesmärkidele ja ülikooli võimalustele.

Avatud ülikooli kaudu on võimalik:

- omandada kõrgharidus või lõpetada varem katkenud õpingud
- täiendada teadmisi ja oskusi töökarjääri kindlustamiseks
- omandada uus eriala
- saada lisateadmisiarendada end oma huvialal

Sisseastumise kord, tingimused

Õppimist avatud ülikoolis ei piira vanus ega senine haridustee. Sisseastumiseks avatud ülikooli ei ole. Konkursi korral kehtestatakse teaduskonnas vastuvõtutingimused. Diplomi- või bakalaureuseõpe eeldab keskharidust, magistriõppesse astumiseks peab olema bakalaureusekraad või sellele vastav haridustase. Lühikursustest võivad osa võtta kõik huvilised.

Õppetöö korraldus

Õppetöö avatud ülikoolis toimub sessiooniti, mille sagedus ja kestus võib erineda teaduskonniti. Auditoorsel õppetööl viibivad õppijad tavaliselt 3–10 päeva. Iseseisvat tööd sessioonide vaheajal abistavad õpikud, õppematerjalid, audio ja video. Samuti võimaldatakse õppijatele konsultatsioone. Õppija suhteid ülikooliga reguleerib leping.

Õppeteenustasu

Õppimine avatud ülikoolis on tasuline. Õppeteenustasu on sõltuvalt erialast ja õppevahendite tehnoloogilisest keerukusest 300–1000 krooni ühe ainepunkti eest.

Erialade loetelu ja kontakttelefonid

Diplomiõpe

treeninguõpetus ja spordijuhtimine	(27) 375 363
ärijuhtimine	(27) 376 313, 250 98648
psühholoogia	(27) 375 959
sotsiaaltöö korraldus	(244) 37 131

Bakalaureuseõpe

usuteadus	(27) 375 300
õigusteadus	(27) 375 397
filosoofia	(27) 375 315
inglise filoloogia	(27) 375 218
saksa filoloogia	(27) 375 228
kasvatusteadused	(27) 375 155
liikumise- ja sporditeadused	(27) 375 363
ajakirjandus	(27) 375 188
avalikkussuhted ja teabekorraldus	(27) 375 188
sotsiaaltöö	(27) 375 935
eripedagoogika	(27) 375 920
sotsioloogia	(27) 375 927

Magistriõpe

usuteadus	(27) 375 300
arhiivindus	(27) 375 658
eesti ja soome-ugri filoloogia	(27) 375 224
filosoofia	(27) 375 315
klassikaline filoloogia	(27) 375 211
pedagoogika	(27) 375 155
ajakirjandus	(27) 375 188
sotsiaaltöö	(27) 375 935
eripedagoogika	(27) 375 920

Lisaks tasemekoolitusele pakub avatud ülikool ka lühikursusi.

NB! Koolituspakumine võib täieneda kevadsemestril.

Täpsema info saamiseks võtta kontakti avatud ülikooli esindustega või vastava teaduskonnaga.

AVATUD ÜLIKOOL Tartus: Lossi 24 TARTU 51003

Tel. (27) 375 200, (27) 376 208, (27) 375 804

Faks (27) 375 440

e-post: utop@ut.ee

AVATUD ÜLIKOOLI esindus Tallinnas:

Kopli 82–314 TALLINN 10412

Tel (22) 620 3636

Faks (22) 620 3636

e-post: annn@cc.ttu.ee

WWW: <http://www.ut.ee/AvatudYlikool/koolitus.html>

ERIALAKIRJELDUSED

USUTEADUSKOND

Usuteadus

Õhtumaade ülikoolides on usuteadus olnud aastasadu juhtivaid humanitaar-alasid ja see traditsioon püsib tänapäevalgi. Religioonil, aga eriti ristiusul ning kristlikul teoloogial on olnud püsiv koht Euroopa kultuuris ning ühis-konna vaimsete ja eetiliste väärtuste kujunemisel.

Usuteaduskond kuulub nende teaduskondade hulka, mis alustasid oma tegevust koos Tartu Ülikooli avamisega aastal 1632.

Usuteaduskonnas on kuus õppetooli

1. Vana Testamendi teaduse ja semiidi keelte õppetooli juures õpitakse Vana Testamendi heebrea keelt (soovi korral ka teisi semiidi keeli: araabia keel, süüria keel jt) ning Vana Testamendi kui kirjandusteose ja religiooni-üriku tekkimist, laadi, maailmavaadet, õpetust. Piibliteksti tundmaõppimine on erutav töö, mis pakub nii mõnegi üllatuse.

2. Uue Testamendi teaduse ja kreeka keele õppetooli juures õpitakse Uue Testamendi kreeka keelt, Uue Testamendi kui ristiusu keskse teksti ajaloolist tausta, kujunemislugu, põhiseisukohti, kirjanduslikku laadi ja teoloogilisi probleeme.

3. Ajaloolise usuteaduse ja ladina keele õppetooli juures õpitakse Euroopa ja Eesti kirikulugu, kristliku dogma (õpetuse) kujunemist, teisi kristlikke kiri-kuid Idas ja Läänes. Näidatakse, millest on tingitud kristlike kirikute erinevu-sed ja mis on kujundanud kirikute tänapäevase näo. Õpitakse ladina keelt, loetakse kreeka- ja ladinakeelseid teoseid.

4. Süstemaatilise usuteaduse ja filosoofia ajaloo õppetooli ained käsitle-vad kristliku kiriku õpetust üldiselt, samuti evangeelset õpetust ning eetikat ja eluhoiakuid. Tähtis osa on filosoofia ajalool.

5. Praktilise teoloogia õppetooli ained püüavad näidata, kuidas kirik teostab oma ülesandeid: mida teeb kirik ja mida tehakse kirikus. Seda selgitavad õppeained jumalateenistuse korrast, jutlustamisest, kiriku juhtimisest, misjonitööst, hingehoiust.

6. Võrdleva usuteaduse õppetooli ained käsitlevad religiooni kui nähtuse tekkimist, mittekristlikke usundeid, soome-ugri hõimurahvaste uskumusi, religiooni psühholoogilisi aspekte ning religiooni osa ühiskonnas.

Usuteaduskonna lõpetanuid ootab ees avar tegevusväli kirikutes, koolides, ajakirjanduses, teaduses, sotsiaalhoolekandes ja muudes meie ühiskonnale vajalikes tööpaikades.

Sisseastumisel võtab usuteaduskond arvesse emakeele (kirjand) ja võõrkeele (inglise, saksa või prantsuse keel) riigieksamite tulemusi. Profileeriva sisseastumiseksamina, mis sooritatakse ülikoolis, on ette nähtud kollokvium. Kollokviumil eeldatakse üliõpilaskandidaatidelt ajaloo tundmist keskkooli programmi mahu. Keskkooli kuldmedaliga lõpetanud on kollokviumist vabastatud.

Info: Ülikooli 18–313, tel (27) 375 300, e-post: us@ut.ee

ÕIGUSTEADUSKOND

Õigusteadus

Õigusteaduskond on üks Tartu Ülikooli teaduskondadest, mis alustas oma tegevust kohe ülikooli asutamisel 1632. aastal.

Kogu oma tegutsemise aja jooksul on Tartu Ülikooli õigusteaduskond olnud tähtis õigusteadusliku mõtte arengu keskus. Pärast Eesti Vabariigi taasiseseisvumist alanud õigusreformi ettevalmistamisel ja kõigi olulisemate õigusaktide väljatöötamisel on osalenud õigusteaduskonna õppejõud.

Praegu toimub õppetöö õigusteaduskonnas kolmes astmes. Esimene aste (neli aastat) annab kraadi *baccalaureus artium* (õigusteadus), selle järel teine aste (kaks aastat magistriõpet) annab akadeemilise kraadi *magister iuris* ning kolmas aste (neli aastat doktoriõpet) akadeemilise kraadi *doktor iuris*.

Bakalaureusekraadi saamiseks tuleb nelja aasta jooksul omandada õppeaineid 160 ainepunkti ulatuses. Õppeained jagunevad: a) kohustuslikeks aineteks, mida peavad õppima kõik, b) alternatiivseteks aineteks, mille hulgast

tuleb valida teatav hulk aineid ning c) vabaaineteks, mida üliõpilane saab valida vabalt ning millest osa võib olla valitud ka teistest ülikoolidest, teaduskondadest (näiteks majandus- või filosoofiateaduskonnas õpetatavate ainete hulgest).

Bakalaureuseõppes on püstitatud eesmärgiks valmistada ette juriste, kellel on hea üldhariduslik ettevalmistus ja kes orienteeruvad nii Eesti õigus-süsteemi funktsioneerimises kui ka paljudes selle süsteemi detailsetes reeglites, mis tulenevad süsteemi demokraatialle, vabaturumajandusele ja Euroopale orienteeritusest.

Õigusteaduskonna lõpetanud asuvad tööle mitmesugustes era- ja riigi institutsioonides, pankades, advokaadibüroodes, kohtutes, riigi- ja kohaliku omavalitsuse aparaadis, prokuratuuris, politseiametis. Enamik nendest töökohtadest pakub väga head rakendust analüüsivõimelisele ning oskuslikult keeli kasutavale haritud inimesele.

Info: Näituse 20–213, tel (27) 375 390, 375 394
<http://juridica.ut.ee>

ARSTITEADUSKOND

Arstiteadus

Õppeaeg arstiteaduse eriala põhiõppes on kuus aastat. Õppeaasta koosneb sügis- ja kevadsemestrist, mis lõpeb arvestuste ja eksamite sooritamiseks mõeldud sessiooniga. Erandiks on arstiteaduse eriala IV, V ja VI kursus, kus õppetöö toimub ainetsüklite kaupa ning iga tsükel lõpeb eksamiga. Arstiteaduskonnas kehtib kursusesüsteem, mis tähendab, et üliõpilase üleviimine järgmisele kursusele eeldab eelmise kursuse kõigi nõutud õppeainete omandamist ning vastavate eksamite ning arvestuste sooritamist.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks, valik- ja vabaaineteks. Esimesel kahel kursusel õpetatakse peamiselt prekliinilisi distsipliine: anatoomiat, histoloogiat, bioloogiat, meditsiinilist keemiat, biofüüsikat, biokeemiat, füsioloogiat, immunoloogiat, meditsiinilist mikrobioloogiat, epidemioloogiat, biostatistikat, terviseedendust, meditsiinilist sotsioloogiat. Esimese kursuse kohustuslike ainete hulka kuuluvad ka ladina keel ja eetika, samuti saavad üliõpilased esimesed teadmised esmaabist ja põetusest. Teise kursuse õppekavasse on lülitatud esimene osa perearstiteadusest. Kolmanda kursuse õppe-

kavas on prekliiniliste ainete (patoloogia, farmakoloogia ja toksikoloogia, keskkonna- ja töötervishoid) kõrval ka diagnostika alused. Alates neljandast kursusest õpitakse peamiselt kliinilisi distsipliine. Neljanda kursuse praktika hõlmab kirurgiat ja sisehaigusi, kuuenda kursuse praktika aga lisaks eespool nimetatutele ka perearstiteadust, lastehaigusi ning sünnitusabi ja günekoloogiat.

Igal kursusel on õppekavas ette nähtud ka valikainete omandamine (15–20% kogu õppekava mahust). Valikainete sissetoomine õppekavasse annab üliõpilasele suurema iseseisvuse ning võimaluse tegelda süvendatult probleemidega vastavalt oma huvile ja tulevikuplaanile.

Vabaained ei ole õppekavas täpsustatud, neid võib valida kõikide Tartu Ülikoolis õpetatavate ainete hulgast.

Kuuenda kursuse lõpus on üks kompleksne lõpueksam. Stuudiumi täies mahus läbinud ja lõpueksami edukalt sooritanud saavad arstiastme diplomi. Seejärel on võimalik spetsialiseeruda eriarstiks soovitud eriala residentuuris või jätkata õpinguid doktorantuuris teaduskraadi saamiseks. Kliinilistel erialadel on soovitatav eelnevalt lõpetada residentuur.

Info: Veski 63, tel (27) 375 325

<http://www.ut.ee/AR/>

Farmaatsia

Õppeaeg farmaatsia erialal on viis aastat. Farmaatsia erialal järgitakse õppetöös kursusesüsteemi.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks, valik- ja vabaaineteks. Kahel esimesel kursusel õpitakse peamiselt üldaineid: matemaatikat, füüsikat, keemiat, botaanikat, anatoomiat, füsioloogiat, mikrobioloogiat, patoloogiat, ladina keelt. Eriala-ainetest lisandub farmakopöa analüüsimeetodeid käsitlev õppeaine. Kolmandal ja neljandal kursusel on põhirõhk eriala-ainetel. Õpitakse ravimeid valmistama ja analüüsima, tundma ravimpreparaate ning nende toimet organismisse, tundma ravimtaimi, nende kultiveerimist, analüüsimise ja töötlemise võimalusi, samuti sotsiaalfarmaatsiat ja farmaatsiakorraldust. Igal kursusel on õppekavas ette nähtud ka valikained, valida saab õppekavas fikseeritud tunduvalt suurema kogumahuga ainete hulgast. Valikainete sissetoomine õppekavasse 10–15% ulatuses kogumahust annab üliõpilasele suurema iseseisvuse ning võimaluse tegelda süvendatult probleemidega vastavalt oma huvile ja tulevikuplaanile.

Vabaained ei ole õppekavas täpsustatud, neid võib valida kõikide Tartu Ülikoolis õpetatavate ainete hulgast.

Viienda kursuse sügissemestril viibivad üliõpilased praktikal apteekides, kontrollanalüüsilaborites, farmaatsiatehastes ja -firmades. Ravimtaimede tundmaõppimiseks on ette nähtud suvised praktikad katsepõllul ja vabas looduses.

Viienda kursuse lõpetab iseseisva uurimistöö kaitsmine ja lõpueksam, mis haarab põhilisi küsimusi farmaatsiast. Ülikooli lõpetanu saab proviisoriastme diplomi, mis annab õiguse iseseisvale erialasele tööle, samuti õpingute jätkamisele magistriõppes. Pärast magistrikraadi kaitsmist on võimalik jätkata teadus- ja õppetööd doktorantuuris.

Info: Veski 63, tel (27) 375 325

<http://www.ut.ee/ARFA/>

Stomatoloogia

Õppeaeg stomatoloogia erialal on viis aastat. Kahel esimesel aastal toimub õppetöö prekliinilistes ainetes. Alates teise kursuse kevadsemestrist õpitakse nende kõrval ka stomatoloogia eriaineid. Paralleelselt teoreetilise õppetööga toimuvad praktikumid stomatoloogia polikliinikus, hambaproteesikeskuses ja Maarjamõisa haiglas. Neljandal ja viiendal kursusel toimub menetluspraktika stomatoloogiavarivasutustes. Lõpueksami edukalt sooritanud saavad stomatoloogiastme diplomi ning ühtlasi õiguse konkureerida kraadiõppele doktorantuuris teaduskraadi saamiseks.

Stomatoloogia residentuuris (3–5 aastat) on võimalik spetsialiseeruda suu- ja hambahaiguste, näo- ja lõualuukirurgia või laste- ja ortopeedilise stomatoloogia erialale.

Õppeained jagunevad kohustuslikeks ning valik- ja vabaaineteks. Valikained (10–20% õppekava kogumahust) valitakse õppekavas fikseeritud tunduvalt suurema kogumahuga ainete hulgast. Vabaaineid võib valida kõikide Tartu Ülikoolis õpetatavate ainete hulgast.

Info: Veski 63, tel (27) 375 325

<http://www.ut.ee/ARST/>

Õeteadus

Diplomiõppe meditsiiniõeteaduse õppekava läbimine on alates 1997. aastast võimalik ainult Tartu Ülikooli avatud ülikooli raames. Õppekava koosneb viiest moodulist, mida on võimalik läbida ka üksikutena. Õppima võetakse meditsiiniikooli diplomiga õdesid, velskreid või ämmaemandaids, kellel on vähemalt kaheaastane töökogemus oma erialal. Õppekava eesmärk on ette valmistada kõrgharidusega õdesid, kes omandavad pädevuse tööks esmatasandi ja kliinilise õendusabi spetsialistina, õendusala juhina ja õpetajana, ning anda baasteadmisi õeteadusest. Õpitakse õeteaduse aluseid, tervishoiuteadust, filosoofiat, meditsiiniökonomikat, tervishoiu juhtimise aluseid, raamatupidamist, kliinilist psühholoogiat, pedagoogikat, patoloogiat, kliinilisi distsipliine ja teisi õppeaineid. Lõpueksamid tuleb sooritada pedagoogikas, intensiivravivis ja tervishoiuteaduses. Eksamite eduka sooritamise korral antakse kõrgharidusega õe diplom, mis võimaldab töötada tervishoiuasutuse ülem- või vanemõena, meditsiiniikooli õpetajana või astuda õeteaduse bakalaureuseõppesse.

Bakalaureuseõpe õeteaduse erialal kestab ühe aasta (40 AP), õppe läbimisel saab üliõpilane bakalaureusekraadi. Bakalaureuseõppesse astujal peab olema kõrghariduse diplom õeteaduse erialal. Õpitakse õeteaduse teooriat, õenduse filosoofiat, õeteaduslikku uurimismetoodikat, teaduse filosoofiat jm. Õppekava sisaldab süvendatud õppeaineid õendusala juhtidele ja pedagoogidele. Kursus lõpeb bakalaureusetöö kirjutamise ning kaitsmisega. Bakalaureusekraadiga õde võib jätkata õpinguid magistriõppes.

Magistriõppe läbimine õeteaduse erialal annab valmiduse tööks õppejõuna ja teadlasena.

Info: Veski 63, tel (27) 375 325

FILOSOOFIA TEADUSKOND

Ajalugu

Ajaloo osakonnas õpetatakse ajaloo õppekava alusel viiel erialal seitset ainet: **ajalugu** (kitsama spetsialiseerumisega Eesti ajaloole, üldajaloole või lähi-ajaloole), **arheoloogia**, **arhiivindus**, **etnoloogia** või **kunstiajalugu**.

Bakalaureuseõpe toimub alam-, kesk- ja ülemastmes. Ülemastmes valitud aine, milles üliõpilane kirjutab ka lõputöö, on peaaaine. Lisaks nendele ajaloo osakonna ainetele võib teatud ulatuses (kõrvalainena alam- või keskastmes ning vabaainetena üksikute kursuste kaupa) õppida mitmesuguseid teisi humanitaar- ja sotsiaalteaduste aineid väljaspool osakonda ja teaduskonda.

Kõik ajaloo osakonna üliõpilased õpivad kahe esimese õppeaasta jooksul süvendatult inglise ja saksa keelt, täiendavad oma teadmisi erialaliselt vene keeles ja saavad algteadmisi ladina keelest. Valikuliselt on võimalik õppida ka teisi (prantsuse, rootsi jt) keeli.

Õpingute hulka kuuluvad ka arhiivipraktika ja arheoloogia või etnograafia välipraktika.

Erilist tähelepanu pööratakse teadustöö oskuste omandamisele. Kõik esimese õppeaasta üliõpilased kirjutavad referatiivset laadi proseminaritöö, kahel järgmisel aastal kummalgi uurimusliku seminaritöö mingil kitsamal teemal ja lõpuks esitavad peaaaines peaseminaris valminud lõputöö, mis on aluseks bakalaureusekraadile. Ajalooüliõpilase bakalaureuseõpe sisaldab vähemalt 160 õppenädalat ehk ainepunkti (AP).

Bakalaureuseastme lõpetanutel on võimalik omandada õpetajakutse, milleks tuleb läbida õpetajakoolitus (õppeaeg üks õppeaasta).

Osakonna lõpetanud leiavad rakendamist haridus- ja kultuuriasutustes, muuseumi- ja arhiivitöötajatena, muinsus- ja kultuurimälestiste kaitse alal. Lai üldharidus võimaldab leida tööd ka teistes riigiasutustes (välis-, kaitse- jt ministriumides), samuti tegutsemist ajakirjaniku ja poliitikuna.

Parimatel on võimalik jätkata õpinguid ajaloo osakonna magistri- ja doktoriõppes, mis lõpevad vastavalt magistri- või doktorikraadi kaitsmisega ajaloo, arheoloogia, etnoloogia või kunstiajaloo alal.

Info: Lossi 3–416, tel (27) 375 651

<http://www.history.ee>

Eesti keel ja sugulaskeeled

Eesti keele ja sugulaskeelte erialal on võimalik õppida järgmistes eriharudes: eesti keel, soome keel ja kirjandus, soome-ugri keeled, ungari keel ja kirjandus, arvutuslingvistika.

Eesti keele eriharus kuuluvad alamastmesse sissejuhatavad kursused erialast, keele varieerumisest, sõnavarast, foneetikast. Keskastmes õpitakse keeleteooriat ning põhjalikumalt tänapäeva eesti keele eri tasandeid ning eesti keele ajalugu ja murdeid. Ülemastmes on võimalik valida teoreetilisi valikkursusi või spetsialiseeruda keelekorraldusele. Seminarides omandatakse teadmisi ja praktilisi oskusi keelematerjali kogumisest ja analüüsist, tutvutakse teadusliku uurimistöö metoodikaga, kirjutatakse iseseisvaid uurimusi.

Soome keele ja kirjanduse eriharus õpitakse tundma soome keelt ja kirjandust ajaloolises ning kultuurilises kontekstis. Alamastmes tutvutakse soome keele kursuste ja vestlustundide kõrval Soome maa ja ajalooga ning saadakse üldpilt soome kirjandusest, tavakultuurist ja tähtpäevakommetest. Kesk- ja ülemastmes tutvutakse lähemalt soome kirjandusega, murretega, kultuuriga, soome keele hääliku- ja vormisüsteemi ning sõnavara ajalooga.

Soome-ugri keelte eriharus õpitakse tundma nii lähemaid kui ka kaugemaid sugulaskeeli ja nende ajalugu. Tähtis koht on soome ja ungari keele õpetusel. Kõigis astmetes loetakse nii üld- kui ka erikursusi soome-ugri keeleteadusest. Seminarides ja praktikumides omandatakse teadusliku uurimistöö kogemusi. Ettevalmistus võimaldab tegutseda tõlgina ja õpetajana, magistriõppe järel ka teadurina ja kõrgkooli õppejõuna.

Ungari keele ja kirjanduse eriharu annab laialdased teadmised hungaroloogias. Alamastmes on rõhk keeleõppel, eestikeelsetes loengutes antakse ülevaade Ungari maast, ajaloost ja kirjandusest. Kesk- ja ülemastmes jätkub keeleoskuse täiustamine, valdavalt ungarikeelsetes loengutes käsitletakse põhjalikult ungari kirjandust, keeleajalugu ja murdeid, kultuuriajalugu ning etnograafiat.

Arvutuslingvistika eriharus, mis alustas 1997. aastal alamastme õpetamisega ja edaspidi jätkab keskastme ja ülemastme väljaarendamisega, antakse ettevalmistus põhilistel keele arvutitötluse aladel ja nende poolt eeldatavates matemaatilistes ja loogiliste aluste ainetes. Üliõpilane omandab lisaks eesti keele alastele teadmistele ka põhiteadmised informaatikas ja oskuse rakendada neid keelega töötamisel, mis peaks talle andma eeliseid tööjõuturul.

Ettevalmistus võimaldab tegutseda keeleteoimetajana, tõlgina, pärast õpetajakoolituse läbimist eesti keele õpetajana, magistriõppe järel ka keeleuurijana või kõrgkooli õppejõuna.

Info: Ülikooli 18–124, tel (27) 375 224

<http://www.cl.ut.ee/>

Eesti keel (võõrkeelena)

Eesti keele (võõrkeelena) eriharu on mõeldud peamiselt Eesti muukeelsete koolide lõpetanutele ja välismaalastele. Eesti keelt võõrkeelena õppima asunud eesti koolide lõpetanud saavad eesti keele alase üldteoreetilise ettevalmistuse eesti keele eriharus ning erialase ettevalmistuse eesti keele (võõrkeelena) eriharus. Lisaks peavad nad valima veel 1–2 eriala kõrvalaineks, neist ühe (v.a eesti keele) eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnast.

Õppetöö toimub eesti keeles. Üliõpilased, kelle eesti keele oskus pole küllaldane eestikeelsest õppetööst osavõtuks, läbivad studiumi alguses eelastme, sooritades praktilist eesti keelt ning Eesti maatundmist käsitlevate ainete eksamid.

Eesti keele (võõrkeelena) eriharus kuuluvad alamastmesse kursused tänapäeva eesti keelest. Keskastmes tutvutakse eelkõige eesti keele ja selle uurimise ajaloo ja keeleõpetusele lähedaste distsipliinidega (eesti rahvaluule, etnograafia, Eesti ajalugu, eesti kirjandus). Ülemastmes käsitletakse eesti keele häälikulugu ja ajaloolist morfoloogiat ning eesti murdeid, eesti keele ja kultuuri suhteid teiste keelte ja kultuuridega.

Seminarides omandatakse teadmisi ja praktilisi oskusi keelematerjali kogumisest ja analüüsist, tutvutakse teadusliku uurimistöö metoodikaga, kirjutatakse iseseisvaid uurimusi. Ettevalmistus võimaldab taotleda mitte-eesti kooli eesti keele õpetaja kutset, tegutseda eesti keele praktilist oskust ja teoreetilist tundmist eeldavatel aladel või jätkata õpinguid magistrantuuris.

Info: Ülikooli 16–113, tel (27) 375 227

Eesti kirjandus ja rahvaluule

Eesti kirjanduse, rahvaluule ja maailmakirjanduse põhjalik tundmine, pädev teoreetiline ettevalmistus ja tekstide interpretatsioonivõime on humanitaar-

hariduse olulisemaid osi. Kirjanduse ja rahvaluule õppetoolid on ka tähtsad rahvusteaduse viljelemise keskused. Eesti folkloori- ja kirjandusloo kohta käivate süsteemsete teadmiste hankimiskohana on need õppetoolid maailmas unikaalsed. Eriala raames toimib kolm eriharu, millele üliõpilane saab spetsialiseeruda.

Eesti kirjanduse eriharus antakse lisaks põhjalikule eesti kirjanduse käsitlusele ülevaade maailmakirjanduse ajaloost ning kirjandusteooriast. Eraldi süvenetakse lüürika, eepika ja draamatika arengusse. Kuulatakse erinevaid autoreid, aktuaalseid ning kitsamaid teemasid puudutavaid valikkursusi. Seminarides omandatakse kirjandusteose analüüsi oskus, iseseisvates uurimustes rakendatakse mitmekesiseid meetodeid.

Teatriteaduse eriharus omandatakse lisateadmisi teatriajaloost ja -teooriast, teatrikriitikast ning draamaklassikast. Õpitakse analüüsima etendusi, kirjutama teatriuurimuslikke töid. Eestis varem teatriteadust ei õpetatud, kuid teater rahvusliku kultuuri osana on tihedalt seotud keele ja kirjandusega.

Eesti ja võrdleva rahvaluule eriharus süvenetakse rahvalaulu, rahvajuttu ning folkloori lühivormidesse, samuti eesti ja teiste rahvaste usundisse. Seminari- ja bakalaureusetööd ei pea tingimata olema eesti rahvaluulest või mütoloogiast, vaid võivad hõlmata ka mõne teise rahva folkloori. Rahvaluule teoreetiliste kursuste juurde kuulub osavõtt rahvaluule kogumise ekspeditsioonidest või praktikum Eesti Rahvaluule Arhiivis.

Ettevalmistus võimaldab tegutseda kirjandusõpetajana, kirjandusala juhatajana, kultuuri- või arhiivitöötajana, folkloristina, kriitikuna, teatriajakirjanikuna, toimetajana või muudes tekstide loomise ja tõlgendamisega seotud valdkondades, teadurina ning õppejõuna.

Info: Ülikooli 18–137, tel (27) 375 219, (27) 375 304
<http://haldjas.folklore.ee/UTfolk/>

Filosoofia

Filosoofiat on võimalik õppida bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes. Bakalaureuseõpe jaguneb alam-, kesk- ja ülemastmeks. Filosoofiat võib õppida kõrvalainena alam- või keskastme ulatuses ka mõnele teisele erialale astunu. Sellisel juhul saab ta ülikooli lõpetamisel lisaks diplomile tunnistuse filosoofia eriala sooritamise kohta kõrvalainena vastaval astmel.

Bakalaureuseprogrammi moodustavad kohustuslikud õppeained, kõrvalained ja vabalt valitavad ained. Alam- ja keskastmes tuleb filosoofia alal eksamid sooritada järgmistes õppeainetes:

1) filosoofia ajaloo õppetooli juures: filosoofia-ajalooline sissejuhatus filosoofiasse, sissejuhatus filosoofia ajalukku, kesk- ja uusaegne filosoofia, saksa klassikaline idealism, 19. saj II poole ja 20. saj filosoofia;

2) teadusfilosoofia õppetooli juures: sissejuhatus epistemoloogiasse ja metafüüsikasse, natuurfilosoofiast teadusfilosoofiani, teadusfilosoofia ja -metodoloogia, loodusteaduse filosoofilised alused, valitud peatükke teadusfilosoofiast;

3) praktilise filosoofia õppetooli juures: sissejuhatus sotsiaal- ja poliitilise filosoofiasse, ühe sotsiaalteaduse filosoofia, 20. saj filosoofiast ja esteetikast, eetikast või normatiivsest filosoofiast.

Filosoofia osakond taotleb eriala avarat probleem-ajaloolist tundmist, sügavaid teadmisi ühest või mitmest erifilosoofiast, oskust mis tahes asjus filosoofiliselt mõelda, suuliselt ja kirjalikult väljenduda ning ka teise, mittefilosoofilise eriala tundmist.

Tartu Ülikooli filosoofia eriala lõpetanu saavutab hariduse ja harituse, mis võimaldab tal tulemuslikult tegutseda väga erinevatel kõrgetasemelist ettevalmistust nõudvatel ametikohtadel. Filosoofia osakond näeb teda:

1) edasiõppija (filosoofia erialal on Tartu Ülikoolis ka magistrantuuri ja doktorantuuri) või uurijana filosoofia alal;

2) gümnaasiumi filosoofiaõpetajana;

3) tegevana mis tahes alal, mis nõuab loovat ja mittestandardset kontseptuaalset mõtlemist (avalik elu, riigivalitsemine, äri jms);

4) tegevana oma lisaerialal.

Info: Lossi 3–234, tel (27) 375 314

Hispaania keel ja kirjandus

Hispaaniakeelne maailm on ju Eesti jaoks veel paljuski avastamata ning seetõttu meelitatav ja võimalusterohke. Huvi Hispaania ja Lõuna-Ameerika vastu on kasvanud lausa plahvatuslikult, mida näitab kahtlemata ka varasemate aastate ülisuur konkurss hispaania filoloogiat õppida soovinutele.

Hispaania keele ja kirjanduse põhiõppe mahuks on 160 ainepunkti ja nominaalne õppeaeg neli aastat. Põhiõppele võib järgneda üks aasta pedagoogilist õpetust või kaks aastat magistriõpet. Õppetöö toimub alam-, kesk- ja ülemastmes ning lõpeb bakalaureuseeksami ja bakalaureusetöö kaitsmisega.

Kõrvalainena on hispaania keele ja kirjanduse erialal soovitatav õppida romanistikat (prantsuse filoloogiat) ja iberoaмериканistikat (prantsuse keel, itaalia või portugali keel, romaani üldkeeleteadus, ladina keel, prantsuse ja ladinaameerika kirjandus, sotsioloogia Hispaania ja Ladina-Ameerika baasil). Kohustuslikud erialased üldained on sissejuhatus keele- ja kirjandusteadusesse, maailmakirjanduse ajalugu, filosoofia ajalugu ja eesti keel.

Hispaania filoloogia põhiõpe annab vajalikud teadmised nii hispaania keelest, kirjandusest kui ka kultuurist laiemas mõttes, olles ühtlasi sissejuhatuseks iberoaмериканistikasse.

Põhiõppe lõpetanud saavad hispaania filoloogi kvalifikatsiooni ning võivad töötada tõlkijana, tõlgina, hispaania (või mõne muu romaani keele) õpetajana, sekretärina (koolides, kirjastustes, raamatukogudes, pankades, välisosalusega firmades), filoloogilisel alal laiemalt või antud keelevaldkonna tundjana väljaspool põhieriala.

Hispaania filoloogia erialale toimub vastuvõtt gümnaasiumi riigieksamite tulemuste põhjal: nõutud on võõrkeele eksami (inglise, saksa või prantsuse keelest) ning kirjandi sooritamine.

Info: Ülikooli 17–404, tel (27) 375 223

Inglise keel ja kirjandus

Inglise keele ja kirjanduse eriala annab üliõpilastele laiapõhjalise hariduse keeleteaduse, kirjandusteooria, ingliskeelse kirjanduse ning inglise keelt kõnelevate maade kultuuri vallas. Õppetöö toimub põhiliselt inglise keeles, mistõttu üliõpilaskandidaatidelt eeldatakse head inglise keele oskust, mida ka kahel esimesel õppeaastal edasi arendatakse.

Inglise keelt ja kirjandust on võimalik õppida bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes. Inglise keele õpetaja kutse saab omandada ühe aastaga pärast bakalaureuseõppe läbimist.

Bakalaureuseõpe inglise keele ja kirjanduse erialal toimub alam-, kesk- ja ülemastmes. Kõrgema astme alustamine eeldab madalama astme läbimist.

Esimesel kahel semestril on põhirõhk inglise keele sõnavara ja grammatiliste teadmiste edasiarendamisel ning omandatu süstematiseerimisel, tekstianalüüsi-

ja -loomeoskuste kujundamisel. Samuti omandatakse üldfiloloogilised sissejuhatavad ained.

Keskastmes on keeleõpe suunatud eelkõige väljendusvõimaluste mitmekesistamisele ja stilistiliselt õigele keelekasutusele. Süvenetakse inglise filoloogias teoreetilistesse probleemidesse ning kirjutatakse seminaritöö.

Ülemaste on mõeldud teadmiste süvendamiseks valitud kitsamas filoloogilises distsipliinis ning teadustöö metoodika omandamiseks. Kirjutatakse bakalaureusetöö ning sooritatakse lõpueksam anglo-ameerika keeleteadusest või ingliskeelsest kirjandusest.

Kõrvaleriala raames on võimalik süvendatult õppida Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikide kultuurilugu või omandada tõlgi ja tõlkija kvalifikatsioon.

Lõpetanud asuvad tööle filoloogilisi teadmisi nõudvatel ametikohtadel (inglise keele õpetajana, tõlgina, tõlkijana), aga ka muudel inglise keele valdamist ning inglise keelt kõnelevate maade kultuurilise eripära tundmist eeldavatel ametikohtadel.

Info: Ülikooli 18A–318, tel (27) 375 218

Kasvatusteadused

Võimalus kasvatusteadusi omaette erialana õppida on üsna uus: esimene vastuvõtt toimus alles 1996. aasta sügisel. Sõjajärgses Eestis õpetati vaid tulevastele õpetajatele väikeses mahus pedagoogikat ja veel vähem pedagoogilist psühholoogiat.

Kasvatusteaduste bakalaureuseõppe eesmärk on anda üliõpilastele pedagoogika-, pedagoogilise psühholoogia ja haridusfilosoofiaalaseid teadmisi mahus, mis looks baasi orienteerumiseks ja töötamiseks hariduselu kõigis institutsioonides ja valdkondades.

Õpingud kasvatusteaduste erialal koosnevad peaaone, kõrvalaine(te) ja valikainete kogumist.

Peaaone (kasvatusteadused) raames kuulatakse loenguid arengu- ja pedagoogilisest psühholoogiast, uurimistöö alustest, filosoofiast, kooli ja kasvatuse ajaloost, suhtlemispsühholoogiast, sotsioloogiast jne. Peaaone läbimine on kõigile kasvatusteaduste eriala üliõpilastele kohustuslik.

Kõrvalaineid võib valida kõigi ülikoolis kõrvalerialana õpetatavate ainete hulgaat. Soovitav on valida eriala, mille põhjal on võimalik omandada

õpetajakutse, näiteks põhikooli emakeele ja kirjanduse, võõrkeelte, loodusteaduste, ajaloo, füüsika, keemia jne õpetajakoolituse tsükkel.

Pedagoogika osakond omalt poolt pakub järgmisi kõrvalaineid:

sotsiaalpedagoogika ja inimeseõpetus (võimaldab töötada põhikoolis ja gümnaasiumis inimeseõpetuse õpetajana);

kodu- ja kultuurilugu vene õppekeelega koolis (võimaldab töötada eesti-keelse kodu- ja kultuuriloo tsükli õpetajana vene õppekeelega koolis).

Õppeaeg kasvatusteaduste erialal on neli aastat, mille lõpetamise järel antakse üliõpilasele bakalaureusekraad. Põhiõpingute järel võib läbida üheaastase õpetajakoolituse tsükli valitud kitsamal erialal.

Kasvatusteaduste eriala õpingud sobivad noortele, kes on orienteeritud tööle inimestega, soovivad parandada inimest ja ühiskonda kasvatuse — olgu siis igapäevatöös õpetajana, nõustajana, haridusametnikuna — või teadusliku uurimistöö abil.

Info: Ülikooli 16–115, tel (27) 375 155, e-post: educ@ut.ee

Klassikaline filoloogia

Klassikaline filoloogia on Tartu Ülikoolis suurte traditsioonidega ja üks vanimaid erialasid. Antiikkeeled, kreeka ja ladina keel olid õpetuses kesksel kohal juba ülikooli rajamisel 17. sajandil. Nende tähtsus õpetuses säilis nii möödunud sajandi jooksul kui ka käesoleva sajandi esimesel poolel. Aastatel 1952–1989 oli klassikalise filoloogia eriala suletud, taasavati 1990. a. Seega on see praeguses ülikooliõpetuses noor eriala.

Eelduseks klassikalise filoloogia erialale sisseastumisel on avar keeleline ja kirjanduslik silmaring ning sügavam teoreetiline huvi keele- ja kirjandusteaduse vastu.

Bakalaureuseõpe klassikalises filoloogias on kolmeastmeline: alam-, keske- ja ülemaste, ülemastmes saab valida ladina või kreeka keele eriharu vahel.

Nelja aasta jooksul omandatakse põhiteadmised antiikkultuurist: ladina ja vanakreeka keelest, kirjandusest ja mütoloogiast, ajaloost, filosoofiast.

Peale kreeka ja ladina keele on vajalik ka pädev emakeele süsteemi valdamine ja nüüdisaegsete võõrkeelte, kindlasti inglise ja saksa keele oskus. Need keeled omandatakse ja/või nende oskust täiendatakse õppimise jooksul. Antiiki ja selle eri valdkondi (keelt, kirjandust, kunsti, ajalugu jm) saab tundma õppida antiikautorite tekstide vahendusel, neid keeleliselt, kirjanduslooliselt ja ajalooli-

selt mõtestades. Seetõttu algab õpetus tekstiga töötamise vilumuste omandamisest. Lisaks keeleoskusele omandatakse ülevaade tekstide interpreteerimise võimalustest, mille juurde viivad üldkursused antiikkirjandusest, mütoloogiast, keeleteooriast, ajaloo, olustikukultuurist. Kesk- ja ülemastmesse kuulub kreeka ja ladina autorite süvendatud käsitlus žanrite kaupa: ajalooline, retooriline ja filosoofiline proosa, eepos, lüürika ja draama. Eriseminarides käsitletakse muu hulgas kreeka mütoloogiat, rooma klassikalise aja luulet, ladina proosastiili. Antiikautorite vahendusel omandatakse üldpilt kreeka ja rooma maailmast. See võimaldab peale antiikmaailma mõistmise ka Lääne-Euroopa keelte ja kultuuri-traditsioonide alustesse süvenemist ning avardab ka teiste erialade õppimist. Klassikaline filoloogia peaks pakkuma huvi neile, kes tahavad tegelda keelte süvauurimisega, kirjandus- ja kultuurilooliste protsesside jälgimisega.

Eriala õppetoolil on sidemed Soome, Rootsi jt teiste maade klassikalise filoloogia osakondadega.

Klassikalise filoloogia eriala lõpetanud võivad töötada keele- ja kultuuri-alast kompetentsi nõudvatel kohtadel koolides, raamatukogudes, arhiivides, toimetustes.

Info: Ülikooli 18–211, tel (27) 375 211

<http://www.ut.ee/klassik/>

Maalikunst

Õppetöö maalikunsti erialal on keskendatud tahvelmaalile, laiemalt võttes on aga mõeldavad mis tahes suunavalikud ja tehnikate kombinatsioonid kujutava kunsti piires. Kahe esimese aasta jooksul omandatakse põhilised tehnilised ja kujutamise oskused ning kompositsiooni ja värvusõpetuse alused. Natuurist maalitakse ja joonistatakse kogu stuudiumi vältel, oluline osa kuulub ka abstraktsele maalikäsitlusele.

Peale maalimise ja kompositsiooni õpetatakse joonistamist, plastilist anatoomiat, graafilise disaini aluseid, kunstiajalugu ning väiksemas mahus graafikat ja skulptuuri. Ülikool pakub soodsaid võimalusi hea humanitaarhariduse omandamiseks. Tartu Ülikooli maali eriala võiks pidada mõõdukalt konservatiivseks: õppetöö on orienteeritud oskuste, kunsti mõistmise ja loovuse arendamisele, respektierides loova inimese õigust vabale ja isikupärasele eneseväljendamisele.

Sisseastumisel nõutavad eksamid on järgmised:

- 1) loominguline eelkonkurss, millele tuleb esitada vähemalt kümme ise-seisvat tööd;
- 2) loomingulise eelkonkursi läbinutele järgneb praktiline osa järgmiste ülesannetega: kaks maali (natüürmort, poolfiguur), üks joonistus (figuur), kaks kompositsiooniülesannet;
- 3) kirjand (riigieksam);
- 4) võõrkeel (riigieksam).

Info: TÜ kunstide osakond, tel (27) 375 669, (27) 375 670;
maalikunsti õppetool, tel (27) 375 879

Saksa keel ja kirjandus

Saksa keele ja kirjanduse erialal õppimine tähendab eelkõige tutvumist saksa kultuuriga mitmesugustes aspektides, sealhulgas saksa kirjandusega kujunemisest kuni tänapäevani, selle uurimise suundade ja meetoditega.

Teiseks raskuspunktiks on tutvumine keeleteooriate ning nende praktilise rakendamise võimalustega eri filoloogilistes valdkondades, teoreetiline süvenemine saksa keele struktuuri iseärasustesse, võrreldes emakeele ning teiste õpitud või õpitavate keeltega.

Kolmandaks, viimastel aastatel järjest laienevaks valdkonnaks on tegelemine kirjaliku ja suulise töökega.

Saksa filoloogia õppejõudude hulgas on viimastel aastatel pidevalt olnud spetsialiste Saksamaalt, üliõpilased saavad taotleda stipendiume. Võimalused ühe või mitme semestri veetmiseks Saksamaal on avardunud tänu meie partnerülikoolidele.

Peale põhieriala peavad üliõpilased valima veel ühe või kaks kõrvaleriala kas filosoofia- või mõnest muust teaduskonnast. Huvilistel tuleks eelkõige silmas pidada, et juba ülikooli astumisel eeldatakse väga head saksa keele oskust, kuigi ka esimestel semestritel toimub loomulikult veel keeleoskuse täiendamine, eelkõige teadmiste süstematiseerimine grammatika ja sõnavara vallas.

Soovi korral võib peale saksa filoloogia bakalaureuseastme lõpetamist jääda veel aastaks ülikooli juurde õpetajakutse omandamiseks, parimaid ootab kaheaastane magistriõpe ja nelja-aastane doktoriõpe.

Saksa filoloogia eriala lõpetanuil pole olnud raskusi töökohtade leidmisega, häid saksa keele ja kultuuri tundjaid vajatakse tänu kontaktidele Euroopaga väga mitmesugustes eluvaldkondades.

Info: Ülikooli 17–101, tel (27) 375 228

Skandinavistika (rootsi keel)

Skandinavistika erialal on õppeaeg neli aastat. Selle aja jooksul omandatakse laiad teadmised nii keeles kui ka kirjanduses. Õpingud annavad ülevaate ka Rootsi ühiskonnast ja ajaloost ning teistest skandinaavia keeltest (taani ja norra keel).

Kujunenud on traditsioon, et rootsi keele üliõpilane sõidab õppima Rootsi ja tal on võimalik täiendada end ka teistes Skandinaaviamaades. Kohustuslik on õppida vähemalt pool aastat Rootsi ülikoolis. Samuti saab taotleda stipendiumi lühemate suvekursuste jaoks, mis toimuvad rahvaülikoolide ja ülikoolide juures.

Õppetöö hõlmab nädalas ligikaudu 12 tundi kohustuslikke erialaloenguid ja -seminare, millele lisaks tuleb valida ülikoolis pakutavaid kõrvaleriala(de) aineid. Kohustuslikud ained esimesel semestril on näiteks keeleajalugu, grammatika, Rootsi ja Põhjamaade ajalugu ning sissejuhatus rootsi kirjandusse.

Info: Ülikooli 17–301, tel (27) 375 212

<http://www.ut.ee/nord/>

Prantsuse keel ja kirjandus

Prantsuse keelt ja kirjandust õpetatakse kolmes astmes: põhi-, magistri- ja doktoriõpe. Õppetöö põhiõppes toimub omakorda alam-, kesk- ja ülemastmes. Ülemaste jaguneb keeleteaduse ja/või tõlke ning kirjanduse eriharuks. Ülemaste lõpeb lõpueksamiga ja bakalaureusetöö kaitsmisega.

Ülikooli täieliku kursuse lõpetamiseks on vaja koguda 160 ainepunkti (AP):

peaaine põhikursus 105 AP;

kõrvalaine(d) 39 AP;

vabalt valitud ained 16 AP.

Kõikidel üliõpilastel on kohustuslik alam- ja keskaste ning vähemalt ühe eriharu (keel, kirjandus, tõlge) läbimine ülemastmes.

Kohustuslikud üldained: sissejuhatus keele- ja kirjandusteadusesse, üldkeeleteadus, maailmakirjandus, eesti keel, ladina keel, arvutiõpetus.

Kõrvalained võib valida kõigi ülikoolis kõrvalalana õpetatavate ainete hulgast.

Eriala lõpetamisel saadakse prantsuse filoloogi kvalifikatsioon. Prantsuse keele õpetaja kutse saamiseks tuleb läbida õpetajakoolitus (õppeaeg üks aasta).

Lõpetanud võivad tööle asuda koolidesse, kirjastustesse, raamatukogudesse, välisosalusega firmadesse jne.

Info: Ülikooli 17–203, tel (27) 375 354

Vene ja slaavi filoloogia

Vene ja slaavi filoloogiat hakati Tartu Ülikoolis õpetama 1803. aastal, kui avati vene keele ja kirjanduse õppetool. Tartu Ülikoolis on oma slavistika koolkond, mille kujundamisel on osalenud maailmakuulsad teadlased: J. Baudouin de Courteney, A. Stender-Petersen, M. Fasmer, J. Lotman jt.

Üliõpilased võivad valida põhierialaks (esimeseks erialaks) **vene keele**, **vene kirjanduse** või **slaavi filoloogia**. Õppekava näeb ette vähemalt kahe eriala valiku. Vene ja slaavi filoloogia osakonna üliõpilased võivad teiseks erialaks peale vene keele, kirjanduse ja slaavi filoloogia valida ka semiootika ja kulturoloogia, filosoofiateaduskonna erialasid (soome-ugri, germaani-romaani ja klassikaline filoloogia, skandinavistika, ajalugu). Kahe esimese semestri jooksul õpitakse üldkohustuslikke filoloogia põhiaiaineid: kirjandusteooria alused, keeleteooria alused, sissejuhatus kultuuriteooriasse, sissejuhatus slaavi filoloogiasse, vene kirjanduse ajalugu, maailmakirjanduse klassikud, tänapäeva vene keele teoreetiline kursus. On ette nähtud ühe võõrkeele, eesti keele (vene kooli lõpetanud), praktilise vene keele (eesti kooli lõpetanud), ladina ja vanaslaavi keele õppimine.

Vene ja slaavi filoloogia osakonnal on tihedad koostöösidemed Venemaa juhtivate teaduskeskustega, Bergamo (Itaalia), Keele'i (Inglismaa), Helsingi ja Stockholmi kõrgkoolidega, toimub üliõpilaste vahetus Venemaa, Poola, Tšehhi ja Slovakkia kõrgkoolidega. Igal õppeaastal esinevad Tartu Ülikoolis maailma juhtivad slavistid loengukursuste ja teadusettekannetega. Vene filoloogide üliõpilaskonverentsid on muutunud rahvusvahelisteks.

Osakonna lõpetanud töötavad kesk- ja kõrgkoolides, kirjastustes, raadios ja televisioonis, ajakirjanduses, tegelevad teadustöö ja tõlkega, jätkavad õpin-
guid magistri- ja doktoriõppes.

Vene ja slaavi filoloogia erialale astumiseks tuleb sooritada kirjalik vene keele eksam ja suuline eksam vene kirjandusest ja kultuurist. Arvesse lähevad ka gümnaasiumi riigieksami (võõrkeel ja emakeele kirjand) tulemused, eesti rühma astumisel (eesti kooli lõpetanuil) arvestatakse ka vene keele riigieksami tulemusi.

Info: Ülikooli 18a-322, tel (27) 375 352

<http://www.ut.ee/teaduskond/Filosoofia/VeneSlaavi/>

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

Bioloogia

Tänapäeva bioloogia on äärmiselt mitmetahuline ja paljudes suundades arenev teadus, mis uurib elusloodust väga erinevatel tasanditel alates taime- ja loomakoosluste ökoloogiast ning lõpetades rakus toimuvate molekulaarsete protsesside ja keemiliste reaktsioonidega. Sellest tulenevalt on nüüdisaegne bioloogia jagunenud kitsamateks erialadeks, mis nõuavad spetsiifilisi teadmisi.

Bioloogia õppekava võimaldab spetsialiseeruda seitsmele erialale: **biokeemia ja biofüüsika, biotehnoloogia ja biomeditsiin, botaanika ja ökoloogia, hüdrobioloogia, mikrobioloogia, molekulaarbioloogia ja geneetika ning zooloogia**. Bioloogide ettevalmistamine bioloogia-geograafia-teaduskonnas toimub botaanika ja ökoloogia, molekulaar- ja rakubioloogia ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituutides. Nüüdisaegseks bioloogiks saamine eeldab korralikku ettevalmistust matemaatikas, keemias ja füüsikas, oskust töötada arvutiga ning head võõrkeelte tundmist. Vastavad kursused moodustavad kohustuslike ainete rühma (10% õppekavast). Oluliseks on bioloogilised üldained, mida kõik tulevased bioloogid peavad kuulama sõltumata valitavast erialast. Näiteks rakubioloogia, geneetika, molekulaarbioloogia, mikrobioloogia, taimesüstemaatika, taimemorfoloogia ja -histoloogia, selgrootute ja selgroogsete zooloogia. Kolmanda rühma moodustavad kitsama eriala ained.

Õpingute lahutamatuks osaks on suvised välipraktikad ning osalemine instituudi teadustöös, mille tulemusena valmivad harjutustöö(d) ja lõputöö.

Bioloogide töö iseloom ja töökohtade valik sõltub erialast. Molekulaar- ja rakubioloogid, mikrobioloogid, geneetikud ning biokeemikud töötavad teaduslaborites ja rakenduslikel erialadel. Spetsialiste vajavad meditsiini- ja veterinaarlaborid, samuti tootmisettevõtted, kus kasutatakse biotehnoloogiat.

Ökoloogid, botaanikud, mükoloogid, zooloogid ja hüdrobioloogid võivad leida tööd teaduslaborites, looduskaitsealadel, ökoloogilistes ekspertgruppides, keskkonnakaitsega seotud asutustes, omavalitsusasutustes ja teadustööl. Ökoloogide töökohtade arv on Euroopas kiiresti kasvanud ja seoses integreerumisega Euroopa Liitu suureneb lähiaastatel märgatavalt ka Eestis.

Kõik lõpetajad saavad taotleda õpetaja kutset, jätkates õpinguid ühe aasta jooksul vastava programmi alusel.

Info: Vanemuise 46–226, tel (27) 375 829, (27) 375 820
<http://www.ut.ee/BG/>

Geenitehnoloogia

Geenitehnoloogia erialal õppides saab ettevalmistuse töötamiseks Eesti, Euroopa Liidu ning teiste maade teadusasutuste, biotehnoloogiafirmade uurimislaborites, meditsiini- ja veterinaarsüsteemi diagnostikalaborites, toiduainete kontrolli ja keskkonnakaitse laborites. Geenitehnoloogia alal saate hea ettevalmistuse molekulaarbioloogias, geneetikas, mikrobioloogias, rakubioloogias, biotehnoloogias, viroloogias, taimefüsioloogias, bioinformaatikas, evolutsioonilises bioloogias ja biokeemias, mis on aluseks viiruste, bakterite, pärmide, taimede ja loomade geenidega manipuleerimisel ja uute omadustega organismide konstrueerimisel. Erilist rõhku pannakse inimese geenoomi uurimisele.

Õppetöö toimub kõigi bioloogia-geograafiateaduskonna instituutide baasil, kuid kitsam spetsialiseerumine leiab aset ennekõike molekulaar- ja rakubioloogia instituudi ja sellega assotsieerunud Eesti Biokeskuse ning TÜ tehnoloogiakeskuse geenitehnoloogia osakonna baasil. Geenitehnoloogia õppekava võimaldab spetsialiseeruda **molekulaardiagnostika, transgeense tehnoloogia ja bioinformaatika** erialal. Nimetatud erialade lõpetanud omandavad kaasaegsed meetodid isoleerimiseks, identifitseerimiseks, geenide modifitseerimiseks, geenide analüüsiks, DNA nukleotiids järjestuse määramiseks, geenide ülekandeks ning rekombinantsete organismide konstrueerimiseks.

Üliõpilased saavad põhjaliku ettevalmistuse geendiagnostikas ja geeniteraapia vektorite väljatöötamiseks ning rakendamiseks geneetilise fenotüübi korrigeerimisel.

Bakalaureuseõppe lõpetanud geenitehnoloogid saavad jätkata õpinguid kaheaastases magistriõppes ja seejärel nelja-aastases doktoriõppes.

Info: Riia 23, tel (27) 375 011

<http://www.ut.ee/BG/>

Geograafia

Kitsam spetsialiseerumine geoinformaatikas ja kartograafias, inimgeograafias või loodusgeograafias ja maastikuökoloogias.

Geograafia õpetamine Tartu Ülikoolis on pikaajaliste traditsioonidega, algas tööga eelmise sajandi keskel ning sai iseseisvusajal professorite J. G. Granö, A. Tammekannu ja E. Kanti tööga üheks osaks rahvuskultuurist. Sõjajärgsel ajal professorite E. Varepi ja S. Nõmmiku juhtimisel toimunud spetsialiseerumine füüsilise geograafia ja majandusgeograafia harudeks avardas geograafia tegevussfääri veelgi. Tänapäeval jätkab neid traditsioone 1992. aastal moodustatud Tartu Ülikooli geograafia instituut, mis jaguneb kolmeks õppetooliks: loodusgeograafia ja maastikuökoloogia, inimgeograafia, geoinformaatika ja kartograafia.

Kahel esimesel aastal õpitakse geograafia põhikursusi: üldmaateadust, topograafiat, kartograafiat, hüdroloogiat, meteoroloogiat, mullateadust, geoinformaatikat, asustusgeograafiat, poliitgeograafiat, keskkonnakaitse aluseid jne. Talvel omandatu kinnistatakse suvistel välipraktikatel ja ekskursioonidel. Järgnevalt valivad üliõpilased aineid vastavalt huvidele kitsamaks spetsialiseerumiseks geograafiast või lisaerialana teistest valdkondadest. Uurimis- ja bakalaureusetööde raames on üliõpilastel võimalik osaleda instituudi teadustöös. Instituut osaleb rahvusvahelises üliõpilasvahetuses ning edukamatele õppuritele pakutakse võimalusi sooritada osa spetsialiseerumisega seotud õppest teistes maailma ülikoolides.

Head võimalused on arvuti õppimiseks, kuna geograafia instituudil on arvutid ja tööjaamad keerukate geoinfosüsteemide haldamiseks, keskkonnakaitseprobleemide analüüsiks, planeerimisülesannete lahendamiseks, kaartide tegemiseks ja töötlemiseks, satelliitpiltide ja aerofotode töötlemiseks mitmesuguste tarkvarasüsteemidega.

Geograafid leiavad rakendamist kartograafia alal riiklikes ja erafirmades (Kaardikeskus, Maa-amet, Mereamet, AS REGIO jt), hüdroloogia, meteoro-

loogia ja klimatoloogia ning keskkonnakaitse alal, planeerijate ja geoinformatsioonide spetsialistidena kohalikes omavalitsustes ja maakondades, turismiettevõtetes ja mujal. Edukamad lõpetanud võivad jätkata õppimist geograafiamagistri ja selle omandamise järel filosoofiadoktori teaduskraadi taotlemiseks loodusgeograafia, maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse, geoinformaatika ning inimgeograafia alal.

**Info: Vanemuise 46, tel (27) 375 816, e-post: geogr@ut.ee
<http://www.geo.ut.ee/>**

Geoloogia

Geoloogia on eriala, kus on võimalik tundma õppida Maa ehitust ja arengut alates tekkest umbes 4,5 miljardit aastat tagasi kuni tänapäevani. **Bakalaureuseõppes** algab geoloogi erialane ettevalmistus põhiainete — maateaduste alused, mineraloogia ja paleontoloogia — õppimisega, mis annavad teadmised kitsama eriala valikuks. Tänapäevane õppesüsteem võimaldab valida geoloogilistele põhiainetele lisaks aineid geograafia, bioloogia jt valdkondadest. Üldteadmisi omandatakse reaalainetes — keemias, matemaatikas ja füüsikas. Läbi aegade on olulise osa geoloogide ettevalmistusest moodustanud **kodu- ja välismaised** (Soome, Saksamaa, Venemaa) **välipraktikad**, mille käigus tutvutakse erineva geoloogilise arengulooga piirkondadega ning kogutakse materjali uurimistööde tarvis.

Rakendusgeoloogia suuna valinud saavad põhjalikult õppida hüdroteoloogia ja geofüüsikat, mis on tänapäeval kiiresti arenevad ning nüüdisaegsel tehnikal põhinevad valdkonnad. Uue suunana on viimastel aastatel pandud alus keskkonnageoloogia õpetamisele, mis käsitleb inimühiskonna ja looduse suhteid geoloogia aspektist ning püüab leida meetodeid keskkonnale tekitatava kahju vähendamiseks.

Klassikalise geoloogia tuntuma osa moodustavad petrograafia ja sedimentoloogia, mis käsitlevad mineraalide ja kivimite tekkimist. Seonduvateks aineteks on geokeemia ja maavarade õpetus. Nüüdisaegsete meetoditena rakendatakse selles vallas röntgenstruktuuranalüüsi, keemilise tasakaalu modelleerimist, mass-spektromeetriat ja teisi analüütilisi meetodeid.

Geoloogia ja bioloogia piirteadus on **paleontoloogia**. Meie paleontoloogid tegelevad vanimate Maad asustanud kivistunud organismidega: uuritakse nende evolutsiooni, levikut ajas ja ruumis, mis võimaldab rööbistada samavägeselisi kihte ning rekonstrueerida keskkondi, kus nad elasid.

Parimatel üliõpilastel on võimalik jätkata õpinguid ja teadustööd **magistriõppes**, mis avab uusi võimalusi spetsialiseerumiseks. **Doktoriõppes** on nelja aasta vältel võimalus oma teaduslikku uurimistööd edasi arendada.

Geoloogilise haridusega **erialainimesi vajatakse** teadus- ja haridusasutustes Tartus (TÜ geoloogia instituut) ja Tallinnas (TTÜ geoloogia instituut), riigi- ja omavalitsusasutustes (ministeeriumides, maakondade keskkonnanäteenistuses) ja geoloogiliste rakendustöödega tegelevates ettevõtetes (Eesti Geoloogiakeskus jt).

Info: Vanemuise 46, tel (27) 375 836

<http://www.ut.ee/BGGL/>

Keskkonnatehnoloogia

Keskkonnatehnoloogia erialal õppides saab ettevalmistuse töötamiseks Eesti, Euroopa Liidu ning teiste maade keskkonnaprobleemide lahendamise tegelevates uurimisasutustes, konsultatsiooni- ja projekteerimisfirmades, kohalike omavalitsuste ning tööstusettevõtete keskkonnanäosaakondades.

Keskkonnatehnoloogia on interdistsiplinaarne eriala ning hõlmab ettevalmistust nii loodusteadustes (keemias, bioloogias, geograafias ja füüsikas) kui ka inseneritehnilistes distsipliinides. Keskkonnatehnoloogid saavad hea ettevalmistuse keskkonnakeemias, keskkonnafüüsikas, keskkonna analüüsi meetodite ning seire tehnoloogias, biotehnoloogiliste protsesside tundmaõppimisel, mikrobioloogias, ökoloogias ning keemiatööstuse protsesside alal. Et keskkonnaprojektide teostamine nõuab sageli ka kompetentsi nii seadusandluses kui ka ökonomikas, on keskkonnatehnoloogide õppekavasse lülitatud keskkonna temaatikaga seostatud juriidilised ja majandusdistsipliinid.

Keskkonnatehnoloogias on võimalik spetsialiseeruda järgmistele kitsamatele erialadele: maastiku- ja ökosüsteemide tehnoloogia, heitmete töötlemise tehnoloogia, mikroobsete protsesside keskkonnatehnoloogia ja keskkonnaseire tehnoloogia. Valikainete arvel on võimalik õppida kõrvalainena majandust ligikaudu ühe semestri mahu. Lõpetanute ettevalmistus võimaldab neil lahendada edukalt keskkonnakaitse probleeme tehaste ja asulate juures, uute projekteerimisel ning piirkondlike arengukavade väljatöötamisel, tööstusettevõtete keskkonnanäasel nõustamisel keskkonnaseireprojektide juurutamisel.

Info: Vanemuise 46–226, tel (27) 375 829

Jakobi 2–223, tel (27) 375 180

Loodusteaduste õpetaja

Loodusteaduste õpetaja erialal saab nelja aastaga ettevalmistuse töötamiseks põhikoolis nelja aine — loodusõpetuse, bioloogia, keemia ja geograafia või füüsika õpetajana. Sellel erialal antakse mitmekülgsed teadmised kõigis nimetatud loodusteadustes. Õpetajatööks vajalikud teadmised ja oskused omandatakse koos ainealaste õpingutega. Lisaks erialaainetele sisaldab õppekava veel matemaatikat, arvutiõpet, võõrkeeli, psühholoogiat, kultuurilugu jt üldaineid. Loodusteaduste õpetaja eriala lõpetanud saavad koos ülikooli diplomiga õpetaja kutsetunnistuse.

Soovi korral võib lõpetanu aastase õppe järel kas bioloogia, keemia, geograafia või füüsika erialal saada bakalaureusekraadi ning taotleda gümnaasiumiõpetaja kutset või jätkata õpinguid magistriõppes.

Mitmekülgse ettevalmistusega õpetajate järele on Eestis eriti suur nõudmine, sest paljudes väikekoolides tuleb õpetajal normaalkoormuse saamiseks õpetada 3–4 õppeainet. Arvestades loodusteaduste õpetaja erialal antavat laialtulatavlikku ettevalmistust, on lõpetanud teretulnud ka paljudel mittepädagogilistel aladel.

Info: Lai 40–120, tel (27) 375 811

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

Füüsika

Füüsikas väljendub inimese igiomane püüe mõista loodusnähtuste olemust ja rakendada neid oma teenistusse. Füüsikaga tegelemiseks vajaliku ja tänapäeva kõrgtasemele vastava hariduse võib saada Tartu Ülikooli füüsika-keemia-teaduskonna füüsikaosakonnas. Füüsika õppimine arendab oskust toime tulla kiiresti muutuvas kõrgtehnoloogilises infoühiskonnas. Füüsik suudab lahendada kiiresti uudseid ja keerukaid probleeme, tundes ühteviisi hästi nii kasutatavate materjalide omadusi, tehnoloogia aluseid kui ka vajalikke matemaatilisi võtteid.

Füüsika bakalaureuseõppes omandatakse kõigepealt baasharidus. Selleks läbitakse üldkursused (mehaanika, soojusõpetus, elekter, optika, aatomi- ja tuumafüüsika) koos vastavaid eksperimentidioskusi arendavate laboratoorsete

praktikumidega ning saadakse põhjalik ettevalmistus matemaatikas. Samuti õpitakse tundma moodsat elektroonikat ja arvutustehnikat ning füüsika teoreetilisi distsipliine. Seejärel on vastavalt soovile võimalik omandada ka eriharidus füüsika mingis kitsamas valdkonnas. Vastavaid õppesuundi on kolm.

1. Rakendusfüüsika, mis jaguneb kaheks kitsamaks haruks: füüsikaline infotehnoloogia ja biomeditsiinitehnika.

Füüsikalise infotehnoloogia haru annab teadmisi info kogumise, töötlemise, salvestamise ja edastamise valdkonnas. Erinevalt puhttehnilisest arvutiteadusest on põhirõhk infotehnoloogia füüsikaliste aluste tundmaõppimisele, mis võimaldab uuendustega kiiresti kohaneda.

Biomeditsiinitehnika haru üliõpilased õpivad inimese anatoomia, biomehaanika ja füsioloogia aluseid ning meditsiinitehnika kasutamist diagnostikas ja teraapias.

2. Keskkonnafüüsika suunal õpitakse tundma Maa atmosfääris, hüdro sfääris, litosfääris ja biosfääris toimuvaid füüsikalisi protsesse, keskkonnanähtu seire ja keskkonnakaitse füüsikalisi aspekte ning ilmastikunähtuste prognoosimist moodsate mõõteaparatuuri ja arvutitega.

3. Fundamentaalfüüsika õppesuund ootab üliõpilasi, kes näevad oma kutsumust akadeemilises teaduses teoreetilise füüsika, astrofüüsika, tahkise füüsika või optika ja spektroskoopia alal.

Pärast bakalaureusekraadi omandamist on võimalik jätkata õpinguid magistriõppes, mis annab süvendatud erialase hariduse ning teadustöö kogemused ühel nimetatud suundadest. Seejärel võib üle minna doktoriõppesse. Paljud magistrandid ja doktorandid teevad oma teadustööd Rootsis, Soomes, Inglismaal ning mujalgi. Suur osa neist jääbki sinna tööle, sest Tartu Ülikoolis saadud tugev baasharidus on kõrgelt hinnatud.

Neil, kes soovivad saada gümnaasiumi füüsikaõpetaja kutset, tuleb bakalaureuseks saamise järel läbida aastane õpetajakoolitus.

Info: Tähe 4–101, tel (27) 375 520
<http://www.physic.ut.ee/>

Füüsikaline infotehnoloogia

Infotehnoloogia tungimine pea kõigisse eluvaldkondadesse on meie igapäevane reaalsus. Seetõttu on arvutite riist- ja tarkvara alal omandatud haridus üks kindlamaid investeeeringuid, millest tulevikus tõusvat kasu me praegu kokku arvatagi ei oska. Infotehnoloogia ülikiire arengu tingimustes muutub aga üha küsitavamaks jõu koondamine hetkel aktuaalsete tehniliste lahenduste tundmaõppimisele, millega tegeleb puhas insenerikoolitus. Need lahendused kaotavad oma aktuaalsuse juba mõne aasta jooksul, sest ilmuvad uued ja võimsamad väljatöötused. Tunduvalt otstarbekam on omandada kindlalt **infotehnoloogia füüsikalised alused**, mille tundmine võimaldab kiiret kohanemist uuendustega. Vaid kolme aastaga saab vastava hariduse TÜ füüsika-keemiateaduskonnas **füüsikalise infotehnoloogia** erialal. Diplomiõppe eesmärgiks on anda baasharidus füüsikas ja matemaatikas ning laialdased praktilised oskused infotehnoloogia riist- ja tarkvara vallas. Diplomiõppe lõpetanud spetsialistid leiavad tööd kõrgtehnoloogiat arendavates, kasutatavates või vahendavates ettevõtetes, telekommunikatsiooni-firmades, arvutifirmades ja ka mujal, kus on tegemist arvutil baseeruvate mõõtmiste, kontrolli ja juhtimisega.

Füüsikalise infotehnoloogia õppekava sisaldab füüsika ja matemaatika baaskursusi ning erialaseid infotehnoloogia aineid. Füüsika kursustes omandatakse alusteadmised, mis tagavad tulevase spetsialisti kiire ümberorienteerumise võime erialases probleemistikus. Matemaatika kursused garanteerivad taseme, mis on vajalik füüsika ja arvutiteaduse õppimiseks. Elektroonika, mikroprotsessorite, signaalitöötluste, arvutiarhitektuuri jms kursused tutvustavad arvuti raudvara funktsioneerimist. Tarkvarakursustes omandatakse levinumate programmipakettide ja arvutivõrgu kasutamise ning ka iseseisva programmeerimise oskus. Kogu õppekavas on põhirõhk praktilistel töödel.

Füüsikalise infotehnoloogia diplomiõppe lõpetanud spetsialist võib soovi korral jätkata oma haridusteed bakalaureuse- ning seejärel ka magistri- ja doktoriõppes. Selleks sobib suurepäraselt koolitus füüsika erialal füüsikalise infotehnoloogia õppeharu raames.

Info: Tähe 4–101, tel (27) 375 520

<http://www.physic.ut.ee/>

Keemia

Keemia õpetamisel Tartu Ülikoolis on kaugele ulatuvad traditsioonid. Siit on tulnud palju maailmamainega keemikuid. Kuulsaim neist, ainus Eestist sirgunud Nobeli preemia laureaat Wilhelm Ostwald on Tartu Ülikooli lõpetanu ja töötanud siin aastaid õppejõuna. Ka tänapäeval on ülikooli keemikute hulgas rahvusvaheliselt tunnustatud teadlasi, kellel on laialdased rahvusvahelised sidemed.

Keemia eriala õppekava toetub pikaajalisele keemia õpetamise traditsioonile ülikoolis, arvestades ka tänapäeva nõudmisi. Õppekava võimaldab saada universaalse keemiahariduse ning, valides sobiva kõrvalainete plokki, omandada huvipakkuv kitsam eriala.

Keemia õppekava on kolmeastmeline: bakalaureuseõpe kestab neli, magistriõpe kaks ja doktoriõpe neli aastat. Lisaks on võimalik pärast bakalaureuseastme lõpetamist omandada gümnaasiumi keemiaõpetaja kutse.

Bakalaureuseõppes on põhirõhk loengutel, seminaridel ja praktikumidel. Kolmel esimesel aastal õpitakse valdavalt kohustuslikke aineid: keemia üldained, matemaatika, füüsika, võõrkeel. Üldainetele lisanduvad eriala- ja valikained. Siia hulka kuuluvad ka rakenduskeemia alternatiivained (materjali-keemia, tehnoloogia, tehniline analüüs, keskkonnakeemia, rakenduselektrokeemia), mis on mõeldud eelkõige praktiliste teadmiste ja oskuste suurendamiseks ja seega lõpetanu konkurentsivõime tõstmiseks tööturul.

Põhiliselt 4. aastal omandatakse kitsam eriala: anorgaaniline keemia, keskkonna- ja toiduainete keemia, analüütiline keemia, bioorgaaniline keemia, orgaaniline keemia, orgaaniline rakenduskeemia, restaureerimine, arvuti-keemia, füüsikaline ja elektrokeemia, teoreetiline keemia, keemiline füüsika. Selleks tuleb valida sobiv erialaainete komplekt.

Õppekava mahust 10% ulatuses võib üliõpilane kuulata teda huvitavaid aineid nii ülikooli teistes teaduskondades kui ka teistes kõrgkoolides.

Võrreldes bakalaureuseastmega on magistriõppes teadusliku uurimistöö osatähtsus palju suurem ja doktorantuuris moodustab see põhiosa.

Keemiaosakonnas saadava hariduse kvaliteeti näitab see, et juba bakalaureuseõppe viimastel kursustel suunatakse paljud üliõpilased mõneks ajaks välismaa ülikoolidesse. Meie üliõpilaste reputatsioon välismaal on kõrge tänu nende heale teoreetilisele ja praktilisele ettevalmistusele. Mitmedki keemiaosakonna lõpetanud töötavad Lääne-Euroopa ja USA ülikoolide õppejõududena või õpivad doktorantuuris.

Osakonna lõpetanuid töötab peaaegu kõigis Eesti teadusasutustes, kõrgkoolides õppejõududena, firmade konsultantidena, looduskaitstes, ka kõrgetes riigiametites või edukalt äri alal.

Info: Tähe 4-101, tel (27) 375 520

<http://www.chem.ut.ee/>

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Seoses üldhariduskooli reformiga on koolides kasvanud vajadus õpetajate järele, kes suudaksid integreeritult õpetada lähedasi loodusteaduslikke õppeaineid: füüsikat, keemiat ja bioloogiat. Loodusteaduste õpetaja peab andma õpilastele tervikliku maailmapildi meid ümbritsevast loodusest ja ülevaate selles toimuvatest protsessidest. Sellised õpetajad leiavad tööd nii suurtes kui ka väikestes, ühe klassikomplektiga koolides, kus ühele erialale spetsialiseerunud ei jätku koormust.

Füüsika-keemiateaduskonnas saavad tulevased õpetajad võrdselt põhjaliku ettevalmistuse nii füüsikas, keemias kui ka bioloogias. Oluline koht õppekavas on praktilistel töödel ja välipraktikal. Kõrvuti erialaainetega õpivad üliõpilased õpetajakutseks vajalikke pedagoogilisi aineid ning teevad läbi pedagoogilise praktika koolides. Senisest rohkem toetub õppimine probleemõppele, mis annab kogemusi tööks uuenevas koolisüsteemis.

Õppeaeg kestab neli aastat ja lõpetanud saavad põhikooli loodusteaduste õpetaja kutse õigusega õpetada põhikoolis füüsikat, keemiat, bioloogiat ja loodusõpetust (4–7. klassis). Üliõpilastel on võimalus õppida fakultatiivselt geograafiat ja eduka eksamite sooritamise korral saada lisaks ka geograafia õpetaja kutse.

Bakalaureusekraadi ja gümnaasiumiõpetaja kutse saamiseks valitud kitsamal erialal (füüsika, keemia või bioloogia), tuleb jätkata õpinguid veel ühe aasta jooksul. Bakalaureusekraadi omandanud võivad edasi õppida magistriõppes ning seejärel doktoriõppes.

Info: Tähe 4-101, tel (27) 375 520

Materjaliteadus

Materjaliteadus (*materials science*) on moodsa füüsika (eelkõige tahkise-füüsika), keemia ja inseneriteaduste puutekohas kiiresti arenev teadusharu, mille rakenduslikuks eesmärgiks on uute materjalide väljatöötamine kõige erinevamate valdkondade tarbeks (elektroonika, energeetika, transport, meditsiin jne). **Materjali** all mõistetakse seejuures vajalike füüsikaliste ja keemiliste omadustega ainet või ainete segu. Tehnika ajalugu veenab meid selles, et sobivate omadustega materjalide olemasolu või puudumine määrab enamasti uute tehniliste ideede saatuse. Näiteks on arvutustehnika tormiline areng viimastel aastatel saanud võimalikuks eelkõige tänu materjaliteaduse saavutustele pooljuhtmaterjalide ning magnetiliste mälukskkondade valdkonnas. Uute materjalidega puutume pidevalt kokku ka igapäevases olmes.

Materjaliteaduse lõpetanud:

- omavad alusteadmisi aines toimuvate füüsikaliste ja keemiliste protsesside kohta;
- tunnevad moodsaid tehnoloogiaid uute ainete sünteesimiseks (molekulide ja molekulaarstruktuuride kompuuterdisain, aatomkihtsadestuse tehnoloogiad jt);
- valdavad nüüdisaegseid uurimismeetodeid materjalide struktuuri ja omaduste määramiseks (elektron- ja tunnelmikroskoopia, laserspektroskoopia, tuumamagnetresonants jt);
- tunnevad uusi kõrgtehnoloogilisi materjale ja nende rakendusi;
- oskavad lahendada tootmistegevuse ja vahendamisega seotud majanduslikke ja õiguslikke probleeme (ettevõtte mikromajandus, patendiõigus, eurostandardid).

Bakalaureuseõpe materjaliteaduses koosneb esimesel 2–3 aastal peamiselt baaskursustest füüsikas (mehaanika, soojusõpetus, elekter, optika, aatomi- ja tuumafüüsika) ning keemias (anorgaaniline, analüütiline, orgaaniline ning füüsikaline keemia). Neljandal aastal tegeldakse peamiselt valikkursustega nüüdisaegsete tehnoloogiate, uurimismeetodite ning majandusteaduste valdkonnas. Seejuures on võimalik jätkata ühel kolmest kitsamast õppesuunast: **materjalide füüsika, materjalide keemia või materjalitehnoloogia ja ettevõtlus**. Viimane õppesuund annab võimaluse omandada tehnoloogilise kallakuga majandusteaduslik haridus. Bakalaureuseõppe järel on võimalik astuda magistriõppesse ja selle lõpetamisel doktoriõppesse.

Materjaliteaduse eriala lõpetanute võimalikeks töökohtadeks on firmad, mis toodavad, kasutavad või vahendavad kõrgtehnoloogilisi materjale, samuti

materjaliuuringutega ning vastava ekspertiisiga tegelevad laborid ettevõtetes, teadusasutustes ja riigiametites, materjalitehnoloogi rakenduskoolitust andvad õppeasutused.

Info: Tähe 4-101, tel 375 520

KEHAKULTUURITEADUSKOND

Liikumis- ja sporditeadused

Liikumis- ja sporditeaduste eriala õppekava peamine kohustuslike õppeainete kompleks annab ettekujutuse inimorganismi ehitusest ja talitlusest ning kehalise aktiivsusega kohanemisest mitmesugustes tingimustes, samuti spordi ja kehalise kasvatuses sotsiaalkultuurilisest rollist ühiskonnas. Omandatakse oskused ja kogemused iseseisvaks uurimistööks ning kooli kehalises kasvatuses rakendatavate spordialade õpetamiseks. Koolituse lahutamatu komponent on õppe-treeningutöö valitud spordialal, mis annab treeneri ettevalmistuse.

Kõrvalainena saab õppida spordijuhtimist ja terviseõpetust, kõrvalaineid on võimalik võtta ka teistest teaduskondadest. Samuti võivad teiste teaduskondade üliõpilased kõrvalainena õppida liikumis- ja sporditeadusi.

Bakalaureuseõppes kaitstakse kolm uurimistööd ning sooritatakse kooli- ja treeneripraktika. Stuudium lõpeb lõputöö kaitsmisega liikumis- ja sporditeaduste erialal.

Erialast tööd on võimalik leida nii treenerina kui ka spordijuhtimises ja tervisespordis. Kehalise kasvatuses õpetajana töötamine eeldab üheaastase õpetajakoolituse läbimist pärast bakalaureusekraadi omandamist.

Bakalaureuseõppe lõpetanud võivad jätkata õpinguid magistriõppes, magistrikraadi omanikud doktoriõppes liikumis- ja sporditeaduste erialal.

Info: Jakobi 5-205, tel (27) 375 360

<http://www.ut.ee/KK/>

Liikumisravi

Liikumisravi hakati Tartu Ülikoolis õpetama 1997. aastast iseseisva bakalaureuseõppe erialana. Liikumisravi õpetatakse tihedas koostöös TÜ arstiteaduskonna instituutidega ja ülikooli kliinikumiga.

Peaainena õpetatavad ained loovad süsteemse ettekujutuse organismi ehitusest ja talitlusest ning kehaliste harjutuste osast taastusravis, haiguste profülaktikas ja liikumispuute kompenseerimisel. Stuudium annab vajaliku ettevalmistuse tööks taastusravi valdkonnas ja iseseisva uurimistöö kogemuse biomeditsiini või liikumisravi alal (kaitstakse 3 uurimistööd). Viimasel õppeaastal sooritatakse kaheksanädalane liikumisravi praktika Tartu tervishoiuasutustes. Stuudium lõpeb lõputöö kaitsmisega.

Kõrvalainena saab õppida sporditeadusi, terviseõpetust ja spordijuhtimist kehakultuuriteaduskonna ning rehabilitatsiooni ja tegevusteraapiat arstiteaduskonna baasil.

Liikumisravispetsialistide tööhõive on kõrge, nad leiavad rakendust ravi-asutustes, taastusravi- ja tervisekeskustes, samuti hälvikute kehalise kasvatused õpetajatena (õpetajakoolituse läbimisel).

Bakalaureuseõppe lõpetanud võivad jätkata õpinguid magistriõppes, magistriskraadi omanikud doktoriõppes liikumis- ja sporditeaduste erialal.

Info: Jakobi 5–205, tel (27) 375 360

<http://www.ut.ee/KK/>

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine on kõige uuem eriala kehakultuuriteaduskonnas, õppetöö algas 1997. aastal. Kolmeaastase **diplomiõppe** eesmärk on anda ettevalmistus tööks treeneri ning spordijuhtimise spetsialistina.

Praegu tegutseb Eestis üle 850 spordiklubi ja nende arv kasvab, kaadrit vajavad ka spordikoolid, tervisespordikeskused ja -klubid. Seega on ilmne, et treeninguõpetuse ja spordijuhtimise eriala lõpetanutel on avarad võimalused leida haridusele vastavat rakendust. Treeneri või spordijuhina töötamine ei eelda tingimata bakalaureusekraadi (teaduskoolitust), piisab ka ülikoolidiplomist. Diplomiõppe üliõpilased saavad nii korraliku üldhariduse kui ka ettevalmistuse, et töötada treenerina valitud spordialal, samuti spordi juhtimises ja majandamises. Olulisel kohal on spordieriala teooria ja metoodika,

samuti õppe-treeningutöö valitud erialal. Läbitakse treeneripraktika ning spordi juhtimise ja majandamise praktika.

Diplomiõpe lõpeb diplomitöö kaitsmisega. Lõpetanud saavad diplomi treeninguõpetuse ja spordijuhtimise erialal ja võivad asuda tööle spordisüsteemis võrdselt bakalaureuseõppe lõpetanutega (treeneri, metoodiku, spordiadministraatori, tervisespordispetsialistina).

Kõigil lõpetanutel on võimalik jätkata õpinguid bakalaureuseõppes liikumis- ja sporditeaduste erialal.

Info: Jakobi 5–205, tel (27) 375 360

<http://www.ut.ee/KK/>

MAJANDUSTEADUSKOND

Ettevõtetmajandus

Rahvamajandus

Ettevõtetmajanduse ja rahvamajanduse erialal õpetatavad ained jagunevad nelja rühma.

- **Üldained**, mis peavad tagama kõrgharidusega inimesele vajalikud üldteadmised ning valmistama üliõpilasi ette majandusteadmiste omandamiseks (võõrkeeled, kõrgem matemaatika, statistika, informaatika, õigus).
- **Majandusalased põhiained**. Nende suunitlus ja maht erineb erialati. Kohustuslikud põhiained on näiteks majandusteooria, ökonomeetria, majanduspoliitika, riigirahandus, ettevõtetmajandus, finantsarvestus ja juhtimine ning eriainetes alused.
- **Eriained**.
- **Vabaained**, mida võib valida kõikide ülikoolis õpetatavate ainete hulgast.

Stuudiumi jooksul tuleb üliõpilasel koostada kolm kirjalikku uurimust (kursusetööd). Õppetöö mahtu mõõdetakse ainepunktides.

Bakalaureuseõppes kestab õppetöö kaheksa semestrit ning jaguneb alus- ja peaõppeks.

ALUSÕPPES omandatakse kahe aasta jooksul majanduslik üldharidus.

PEAÕPPES (3. ja 4. aastal) jätkub majandusliku üldhariduse süvendamine ning toimub spetsialiseerumine. Peaõppes tuleb üliõpilasel valida kaks eriainet, üks peaaaine, teine kõrvalaine.

Rahvamajanduse eriala peaaine on majanduspoliitika ja haldusmajandus või majandusprotsesside modelleerimine. Kõrvalaineks võib valida raha ja panganduse, välismajanduse, majandusteooria, majandusinfosüsteemid või teise peaaine.

Eriained, mille hulgast **ettevõtetmajanduse** erialal tuleb valida peaaine ja kõrvalaine:

- majandusarvestus,
- raha ja pangandus,
- ärirahandus ja investeeeringud,
- välismajandus,
- turundus,
- juhtimine,
- majandusinfosüsteemid.

Kõrvalaineks võib valida ka majanduspoliitika ja haldusmajanduse või majandusprotsesside modelleerimise.

Ülikooli lõpetamiseks ja **bakalaureusekraadi omandamiseks** tuleb sooritada lõpueksamid mõlemas valitud eriaines ja kaitsta bakalaureusetöö.

Info: Narva 4–A315, tel (27) 376 310, e-post: majandus@ut.ee
<http://www.mtk.ut.ee/>

MATEMAATIKATEADUSKOND

TÜ matemaatikateaduskonnas on bakalaureuseõppes võimalik õppida kolmel erialal: **matemaatika**, **informaatika** ja **matemaatiline statistika**. Õppeaeg bakalaureuseõppes on neli aastat. Diplomiõppes on kolme aasta jooksul võimalik omandada **rakendusinformaatika** eriala.

Kõik üliõpilased saavad korraliku baashariduse matemaatikas ja informaatikas, sealhulgas programmeerimise ning tarkvara kasutamise oskused. Stuudium lõpeb bakalaureusetöö kaitsmisega, lõpetanutele annab ülikool vastava eriala bakalaureuse kraadi. Paremad lõpetanud saavad jätkata õpinguid kaheaastases magistri- ning nelja-aastases doktoriõppes.

Matemaatika eriala üliõpilased saavad hea teoreetilise ettevalmistuse, samuti oskused matemaatika rakendamiseks, nt matemaatiliseks modelleerimiseks.

Informaatika eriala lõpetanute haridus võimaldab neil tegelda edukalt nii arvutiteaduse teoreetiliste probleemide kui ka arvutite rakendamisega erinevates valdkondades.

Matemaatilise statistika eriala lõpetanud leiavad tööd mitmesugustes asutustes: Riigi Statistikaameti süsteemis, kindlustusfirmades ja panganduses, teadusasutustes ning kõrgkoolides.

Rakendusinformaatika eriala annab professionaalse ettevalmistuse tööks infotehnoloogia valdkonnas.

Matemaatika või informaatika õpetaja kutse saamiseks tuleb pärast bakalaureusestudiumit (või sellega paralleelselt) läbida üheaastane pedagoogiliselt ainete tsükkel ja sooritada koolipraktika.

**Info: Vanemuise 46–203, tel (27) 375 860, e-post: math@ut.ee
<http://www.math.ut.ee/>**

SOTSIAALTEADUSKOND

Ajakirjandus

Tartu Ülikool on andnud ajakirjandushariduse rohkem kui 500 inimesele. Valdav enamus lõpetanuid on tööl ajakirjanduses või sellele lähedastel aladel. Kõigist praegu tegutsevatest eesti ajakirjanikest moodustavad meie lõpetanud ligikaudu viiendiku. Lõpetanute hulgas on poliitikuid (Jüri Luik, Indrek Kannik, Tiit Sinissaar, Tiit Matsulevitš jt), kirjanikke (Jüri ja Ülo Tuulik, Mati Unt, Mihkel Mutt, Olev Remu, Andrus Kivirähk jt) ettevõtjaid ning riigiametnikke.

Ajakirjanduse bakalaureuseõpe koosneb kolmest osast: peaaainest ehk ajakirjanduse põhikursusest, kõrvalainetest ja vabalt valitud ainetest.

Ajakirjanduse peaaaine on jaotatud kolmeks astmeks: alam-, kesk- ja ülemastmeks. Alamastme eesmärgiks on anda ülevaade massikommunikatsiooni protsessi ja ajakirjandussüsteemi põhialustest ning praktilisi oskusi tööks ajakirjanduses. Keskastmes jätkatakse praktiliste oskuste kujundamist, antakse ülevaade ajakirjanduse ajaloost, välisajakirjandusest, ajakirjandust reguleerivatest seadustest. Ülemastmes toimuvad süvendatud õpingud ja spetsialiseerumine, samuti põhiline osa ajakirjandustöös vajalikust teoreetilisest ettevalmistusest. Esimesel kahel õppeaastal on peaaegu kogu õppetöö kohustus-

lik. Kolmandal ja neljandal õppeaastal on suur osa kõrvalainetel, valik- ja vabaainetel. Enamik peaaainele lisaks kogutavatest ainepunktidest peavad moodustama ühe või kaks terviklikku tsüklit (ühe keskastme või kaks alamastet). Kahe alamastme puhul peab üks nendest olema sotsiaalteaduskonnast. Loodetavasti aitab see kaasa tulevaste ajakirjanike sotsiaalse analüüsi võime kasvule. Ülikooli lõpetamiseks on vaja kaitsta uurimuslik bakalaureusetöö.

Ajakirjanduse alal on võimalik jätkata õpinguid magistri- ja doktoriõppes.

Ajakirjanduses või sellele lähedastel aladel töötavatele inimestele pakub ajakirjandusosakond võimalust omandada bakalaureusekraad ajakirjanduse alal AVATUD ÜLIKOOLIS. Õppetöö toimub kolmel päeval kuus: reedel, laupäeval, pühapäeval. Õppekava oleks võimalik ammendada 6–8 aasta jooksul.

Info: Ülikooli 18–131, tel (27) 375 188

<http://saba.jrnl.ut.ee/osak/index.html>

Avalik haldus

Avaliku halduse eriala näol on tegemist ühelt poolt noore ja kujuneva erialaga, teiselt poolt on riigiteenistujate koolitamisel Tartu Ülikoolis pikaajalised traditsioonid. Eriala on kombinatsioon teoreetilistest teadmistest ja praktilistest oskustest, sest ta käsitleb avalikku haldust (tegelikult riiki) üldisest aspektist ning samas tegeleb ka protsesside ja üksikjuhtumite detailse käsitlemisega. Avaliku haldust tuleb pidada oluliseks valdkonnaks, sest tänapäeva bürokratiseerunud maailmas on teadmised avalikust haldusest selleks võtmeks, mille abil mõista ja analüüsida maailma olemust. Eriala õpetamise teoreetiline pool hõlmab teadmisi avaliku halduse ajaloost ja teooriast, riigi poliitilisest ja õiguslikust ülesehitusest, poliitilisest filosoofiast, bürokraatia teooriast, organisatsiooni- ja kommunikatsiooniteooriast, eetikast, politoloogiast ja sotsioloogiast. Samas saavad üliõpilased ka rakendusteadmisi majandusest, statistikast, juhtimisest, raamatupidamisest, riigi rahandusest, Eesti riigi- ja haldusõigusest, võrldlevatest administratiiv-süsteemidest ja halduspoliitikast. Praktiliste oskuste süvendamiseks ja kogemuste saamiseks on ette nähtud kaks praktikat. Seega, avaliku halduse eriala on interdistsiplinaarne: ta hõlmab nii sotsiaalteaduskonnas õpetatavaid kui ka majandus- ja õigusteaduskonna aineid. Tartu Ülikooli avaliku halduse õppekava on tunnistatud üheks paremaks Kesk- ja Ida-Euroopas. Kõik avaliku halduse eriala üliõpilased omandavad kõrvaleriala kas sotsiaal-, majandus- või õigusteaduskonnas õpetatavate erialade hulgast.

Avaliku halduse eriala lõpetanud asuvad tööle eelkõige riigiteenistusse, rahvusvahelistesse organisatsioonidesse, samuti suurtesse era- ja riigifirmadesse või mittetulundusühingutesse.

Üha enam on hakatud pöörama tähelepanu magistri- ja doktoriõppe programmidele. Magistriprogramme on kaks: esimene võimaldab magistrikraadi avalikus halduses ja sotsiaalpoliitikas (teaduskraad), teise lõpetanule antakse magistrikraad avalikus halduses (kutsekraad). Viimane on mõeldud eelkõige praktikutele. Doktorikraad avalikus halduses on seni omandatav vaid koostöös välismaa ülikoolidega.

Et Eestis on kvalifitseeritud avaliku halduse õppejõude vähe, on seni suur osa õppetööst inglise keeles. Ka peaaegu kogu erialakirjandus on võõrkeelne, seetõttu ootame erialale pürgijalt korralikku inglise keele oskust. Avaliku halduse erialale astujal tuleb sooritada akadeemilise võimekuse test ning esitada vastuvõtukomisjonile elulookirjeldus ja esse, mis on baasiks intervjuule, kus hinnatakse sisseastuja küpsust ja põhjendatud soovi õppida avalikku haldust.

Info: Tiigi 78–225, tel (27) 375 583

<http://www.ut.ee/SOAH/>

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

See on uus eriala ajakirjanduse osakonnas, esimest korda toimus vastuvõtt 1996. aastal.

Avalikkussuhted ja teabekorraldus (*public relations*) hõlmab institutsioonide ja gruppide suhete teadlikku korraldamist, töötajate informeerituse kujundamist, organisatsiooni sise- ja väliskeskkonna mõjutamist kommunikatsioonivahendite kaudu. Suhte- ja teabekorraldaja tegevuse põhisisuks on organisatsioonisiseste infovoogude korraldamine, üldsuse informeerimine üksikisiku, ettevõtte või institutsiooni tegevusest ja tema avaliku maine loomine.

Avalikkussuhete ja teabekorralduse alamastme eesmärgiks on lisaks sissejuhatusele erialasse ja meediasse anda ettevalmistus põhilistes üldainetes (sotsioloogia, politoloogia, semiootika, eesti keel, organisatsiooni ja juhtimise teooria). Ettevalmistus jätkub üldainetega (psühholoogia, eesti keel) ja algab süvenemine erialaainetesse (organisatsioonisisene teabekorraldus, reklaami algkursus, kommunikatsioonivahendite ajalugu). Keskastmes jätkatakse üldainete (majanduse alused, avaliku halduse alused, stilistika) ja erialaainetega (organisatsiooniväline teabekorraldus, avalik arvamus). Kolmandal semestril

algavad õpingud kõrvalaines, milleks on soovitatavalt ajakirjandus või avalik haldus.

Neljandal semestril algav ülemaste sisaldab praktilisi erialaaineid (suhtlemisõpetus, meediakasutuse praktikum, küljendus ja kujundus, firmareklaam ja mainekujundus), erialast teooriat (mõjustamispsühholoogia, massikommunikatsiooni teooria, avalikkussuhete ja teabekorralduse teooria), samuti üldise- maid sotsiaalteaduslikke distsipliine (meediamajandus, turundus, Eesti õigus-süsteem, meediapoliitika, rahvusvaheline kommunikatsioon). Kogu kursus lõpeb uurimusliku bakalaureusetöö koostamise ja kaitsmisega.

Lõpetanud saavad bakalaureusekraadi avalikkussuhete ja teabekorralduse alal. Lõpetanud leiavad tööd suhte- ja teabekorraldajana, pressiesindajana, reklaamispetsialistina, riigi ja omavalitsuse ametnikuna jne.

Info: Ülikooli 18a–307, tel (27) 375 355

<http://www.ut.ee/SOZUAS/>

Eripedagoogika

Eripedagoogika õppekava pakub mitmekülgset humanitaarset ja pedagoogilist haridust, lisaks teadmisi bioloogiast ning meditsiinist. Meie eriala lõpetanuid töötab edukalt tavakoolides, õpiraskustega laste ja hälvikute koolides ning klassides, väikelaste ja koolieelikute asutustes, koolkodudes, polikliinikutes, raviasutustes, rehabiliteerimiskeskustes, kooli- ja haridusjuhtidena.

Omandatud ettevalmistus võimaldab leida tööd hälvikute või õpiraskus- tega laste õpetajana, logopeedina, käitumishälvete või vaimupuuetega laste ning täiskasvanute sotsiaalpedagoogina. Eesti keele, matemaatika või mõne loodusteadusliku eriala üliõpilased saavad eripedagoogika osakonnas oman- dada tugiõpetaja (abistaja, järeleaitaja) kutse oma erialal. Mis tahes eriala üli- õpilased võivad valida kõrvalainena alamastmeks eripedagoogika või õppida mõnda üksikut ainet.

Alamastme lõpetamise järel tuleb üliõpilastel valida kolme peaaone vahel.

Hälvikupedagoogika eriharus omandatakse sügavamalt koolikesksed pedagoogiteadmised ja -oskused, käsitledes pealiskaudsemalt logopeediat.

Logopeedia eriharus käsitletakse põhjalikumalt logopeedia teemasid ja praktika on suuremal määral kõneravi- ja koolikeskne. Hälvikupedagoogi- ka eriharu veidi suurem vaba- ja valikainete osa võimaldab selle peaaone raa- mides soovi korral keskenduda mõnele kitsamale suunale (vaegkuuljate, vaegnägijate, haigete ja kehapuuetega laste pedagoogika).

Kolmas eriharu on **sotsiaalpedagoogika**. Ühendades pedagoogikat ja sotsiaaltööd, on selle õppesuuna raames võimalik sügavamalt omandada teadmised tööks vaimupuute ja käitumishälvetega laste, noorukite ning täiskasvanutega.

Eripedagoogika sobib pedagoogi- ja suhtlemiskalduvustega noortele, kes on valmis pühendama end aeglast edu pakkuvale tööle hälvete, puute ja õpiraskustega laste, nende vanemate ja puuetega täiskasvanutega. Ülikoolis saab end koolitada ka lasteringi või huvialarühma juhendajaks, mis tõstab eripedagoogika-alase ettevalmistusega inimeste konkurentsivõimet haridussüsteemis (muusika, kujutav kunst, tants, käsitöö, kodundus). Liikumine elukohajärgse hälvikuõppe, rehabiliteerimise ja sotsiaaltöö poole eeldab eripedagoogidelt esinemis-, organiseerimis- ja veenmisoskust ning innovaatilist lähenemist haridus- ja sotsiaalprobleemidele. Nendeski suundades on ülikoolil üht-teist pakkuda.

Info: Tiigi 78, tel (27) 375 919

Politoloogia

1. Mis on politoloogia osakond?

Politoloogia on Tartu Ülikoolis noor eriala. Peale Eesti õppejõudude loevad siin igal semestril kursusi ka külalisprofessorid tuntud Lääne-Euroopa ning Põhja-Ameerika ülikoolidest. Väga suured teened osakonna väljaarendamisel on olnud California ja Tartu Ülikooli emeriitprofessoril Rein Taageperal.

2. Keda me ootame politoloogiat õppima?

Me ootame noori, keda huvitavad riigivõimu olemus ning selle teostamise mehhanismid, riikidevahelised suhted ning rahvusvahelised organisatsioonid, erakonnad ning valimised — ühesõnaga, poliitika.

Poliitika on eriline sfäär: seal tehtavad otsused mõjutavad kõiki inimesi. Seepärast ootame siia neid, kes ei karda vastutust, kes tahavad *Eesti asja* edasi viia ega karda selle nimel tõsist tööd teha.

Politoloogiat on võimalik õppida bakalaureuse- ja magistriõppes. Esimehe lõpeb bakalaureusekraadi saamisega, teise lõpus omandatakse magistri teaduskraad.

3. Politoloogi võimalused tööturul.

Politoloogi diplom annab teile tugeva eelisasendi Eesti tööjõuturul. Kui keskendute rahvusvahelistele suhetele, siis on just teil väga head võimalused saada tööd ametites, mis on seotud Eesti Vabariigi välissuhtlusega. Kui keskendute Eesti poliitikale, siis olete konkurentsivõimelised ametites, mis on seotud nii poliitiliste otsuste tegemisega kui ka poliitika elluviimisega riiklikul ja kohalikul tasemel.

Info: Ülikooli 16–211, tel (27) 375 154

<http://www.ut.ee/SOPL>

Psühholoogia

Meie osakond ootab Sind järgmiseks neljaks aastaks **psühholoogia eriala põhiõppesse**, mis lõpeb bakalaureuseeksami ja lõputööga ning vastava kraadi saamisega. Bakalaureusekraad ei võimalda Sul üldjuhul veel kutselise psühholoogina tööle asuda, vaid valmistab ette vastavate litsentside taotlemiseks või õpingute jätkamiseks magistriõppes.

Põhiõppe jooksul pead ära tegema psühholoogia eriala ülemastme ja ühe Sinu valitud **kõrvaleriala** keskastme või kahe kõrvaleriala alamastme kohustuslikud eksamid ja arvestused. Soovitavad kõrvalerialad on sotsioloogia, poliitikateadus, filosoofia, avalik haldus, avalikkussuhted, semiootika, sotsiaaltöö ja bioloogia, aga muidugi võid Sa valida ka midagi muud vastavalt oma huvidele ja ülikooli pakutavatele võimalustele.

Alamastmes saad ülevaate psühholoogia põhimõistetest ja uurimisvaldkondadest. **Keskastmes** käsitletakse psühholoogia peamisi teoreetilisi probleeme ja teooriaid. **Ülemastmes** on eesmärgiks süvendatud käsitluse loomine psühholoogiast ja iseseisva uurimistöö oskuste arendamine. Enamik õppe-materjale on **inglise keeles**, üha rohkem käib osakonnas külalislektoreid.

Põhikursuse mahukamateks teemadeks on bioloogiline psühholoogia, tegevus, tunnetus, individuaalsed erinevused, arengupsühholoogia, sotsiaal-psühholoogia, patopsühholoogia, kliiniline psühholoogia, rakenduspsühholoogia, metodoloogia ja psühholoogia ajalugu.

Iga eksami ja arvestuse eest antakse Sulle vastavalt mahule ainepunkte.

Bakalaureusekraad annab võimaluse jätkata õpinguid magistrikraadi ja seejärel doktorikraadi saamiseks.

Info: Tiigi 78–331, tel (27) 375 902

http://psych.ut.ee/psych/ee/psych_ee.html

Semiootika ja kulturoloogia

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonna semiootika osakond on ülikooli nooremaid ja üks vähestest omalaadsetest kogu Euroopas. Võrreldes teiste sotsiaalteaduskonnas õpetatavate erialadega on semiootika kui iseseisev teadusharu võrdlemisi noor — ta on formeerunud alles 20. sajandil. Väga oluline osa selles kuulub Tartu Ülikoolile, kus alates 1960. aastatest kujunes tänu prof. Juri Lotmanile välja maailmakuulus Tartu–Moskva kultuurisemiootika koolkond. Koolkonna eripära säilitab oma praktilises õppetöös ka noor semiootika osakond. See peegeldub ka õppekava nimetuses: semiootika ja kulturoloogia. Eriala võib õppida eesti või vene õppekeelega rühmas. Semiootikat ja kulturoloogiat võivad üliõpilased õppida ka kõrvalerialana.

Semiootika osakonnas valmistatakse ette laia profiiliga spetsialiste, kes peaksid olema suutelised eritlema ja mõistma ühiskonnas toimivaid sotsiaalseid ja kultuurilisi protsesse. Võime mõista näiliselt kaootilise maailma nähtamatuid seaduspärasusi ja erinevaid märgisüsteeme annab semiootikule võimaluse leida endale rakendust väga erinevatel analüütikukogemusi eeldavatel aladel.

Info: Tiigi 78–311, tel (27) 375 933

Sotsiaaltöö

Kõrgharidusega sotsiaaltöötaja on erialase bakalaureuse- või magistriharidusega asjatundja, kes on ette valmistatud toimetulekuraskustega inimeste probleemide ennetamiseks, leevendamiseks ja lahendamiseks nii üksikisiku, perekonna kui ka ühiskonna tasandil.

Sotsiaaltööl on kolm põhiülesannet:

- ennetada sotsiaalseid hädasid aruka **sotsiaalpoliitika** teostamise ning sellest tulenevate sotsiaalprogrammide ja projektide käivitamise kaudu;
- tõsta **nõustamise** abil inimeste ja pere suutlikkust eluraskustega toime tulla;
- kindlaks teha inimese välise abi vajaduse suurus ning aidata tal kätte saada seadusega ette nähtud **toetused ja sotsiaalteenused**.

Spetsialiseeruda on võimalik kahes suunas: tööks nõustajana, kus ettevalmistuses on kesksel kohal on üksikisiku oma probleemidega keskkonnas, ja tööks sotsiaaljuhina omavalitsustes, sotsiaalametites ja riigiparaadis.

Sotsiaaljuhi ettevalmistus nõuab põhjalikke teadmisi sotsiaalpoliitikast. See tähendab teadmisi ühiskonna arenguteedest, majanduslikest võimalustest ja ratsionaalsetest lahendustest koolituse, tervishoiu, tööturu, pensioni ja hoolekande poliitika korraldamisel.

Analoogiliselt **arstiga** õpetatakse sotsiaaltöötajale diagnoosi- ja sekkumiskust. Erinevalt arstist keskendub ta esmalt hädadele, mille põhjused on ühiskonnakorralduses, inimeses endas ja inimsuhetes.

Analoogiliselt **psühholoogiga** valdab sotsiaaltöötaja nõustamismeetodeid inimese käitumise, mõtlemisviisi ja tunnete muutmiseks. Erinevalt psühholoogist kasutab ta psühholoogilisi meetodeid psühhosotsiaalsete probleemide lahendamiseks.

Analoogiliselt **sotsiaalteadlasega** märkab sotsiaaltöötaja üksikisiku olukorra, inimese hädade ja sotsiaalselt põhjustatud vastuolude seoseid. Erinevalt sotsiaalteadlasest ta mitte ainult ei konstateeri põhjuslikke seoseid, vaid tunneb ja kasutab eeskätt sotsiaalsete muutuste esilekutsumise mehhanismi.

Analoogiliselt **juristiga** informeerib sotsiaaltöötaja oma kliente neid puudutavatest seadusesätetest sotsiaalalal ning osaleb seaduste loomisel ja muutmisel.

Analoogiliselt **avaliku halduse** asjatundjaga korraldab ja juhib sotsiaaltöötaja sotsiaalasutuse tööd. Erinevalt avaliku halduse asjatundjast on tal ettevalmistus töötamaks kliendiga.

Analoogiliselt **diakooniatööga** kannab sotsiaaltöötaja hoolt vanurite, puuetega isikute ja hooldamata laste elukvaliteedi tõstmise eest. Erinevalt diakooniatööst on sotsiaaltöötajal avalikus sektoris töötades riigi antud täiendavad õigused info saamiseks ja klientide käekäiku puudutavate otsuste langetamiseks, mis diakooniatöö tegijail puuduvad.

Sotsiaaltöötaja on professionaal, kelle kätega sotsiaalse kaitse süsteem üles ehitatakse ja käigus hoitakse.

Info: Tiigi 78–325, tel (27) 375 935

Sotsioloogia

Sotsioloogia õpetamine Tartu Ülikoolis algas 1980. aastate lõpus. Tänase sotsioloogia osakonna ülesanneteks on koolitada kutselisi sotsiolooge, õpetada sotsioloogiat üldainena ka teiste erialade üliõpilastele ja viljelda sotsioloogiaalast teaduslikku uurimistööd. Teadusuuringud hõlmavad haridus- ja noorsoo-

probleeme, sotsiaalse heaolu ja toimetuleku analüüsi, sugudevahelisi suhteid ja hälbekäitumist.

Sotsioloogia õppekavas on püütud kokku viia Eesti sotsioloogia traditsioonid ja Lääne sotsiaalteadusliku hariduse mallid. Sotsioloogia eriala lõpetanu on kursis sotsiaalteaduste ajaloo tähistega ning nüüdisotsioloogia suundumustega, suudab analüüsida Eesti ühiskonda ja omab praktiliste kogemuste pagasit empiirilise sotsiaaluurimuse tegemiseks. Sotsioloogi hariduse enesestmõistetav osa on mõne teise sotsiaalteaduse tundmine kõrvalainena.

Sotsioloogia asend on tänapäeva Eesti ühiskonnas veel selgelt välja kujunenemata. Diplomeeritud sotsiolooge kohtame praegu üsna erinevatel erialadel: vastutusrikkast riigiametnikust eduka ärimeheni, teadurist meedia- ja reklaamispetsialistini.

Sotsioloogia õppimisel annab eeliseid lai silmaring ja keelteoskus, kursisolek arvutiilmaga ning muidugi tahe ja suutlikkus iseseisvalt tööd teha, et mõista toimuvat ühiskondlike suhete vaatenurgast.

Sisseastumiseksamite käigus korraldab sotsioloogia osakond lisaks akadeemilise võimekuse testile kahest osast koosneva erialakatse — essee ja vestluse.

Essee tuleb kirjutada ühe tunni jooksul keskkooli ühiskonnaõpetuse programmis oleval teemal nüüdisühiskonna sotsiaalprobleemide kohta. Vestlusel oodatakse oskust vastata küsimustele essee kohta, arutleda sotsiaalprobleemide üle ning kontrollitakse võõrkeeleskust.

**Info: Tiigi 78–221, tel (27) 375 924, e-post: socdept@psych.ut.ee
<http://www.psych.ut.ee/stk/sotsioloogia/>**

PÄRNU KOLLEDŽ

Sotsiaaltöö korraldus

Sotsiaaltöö korraldus (*social work and administration*) on rakendusliku suunitlusega diplomioppe eriala, mis lisaks sotsiaaltöö teooria ja praktika õpetamisele sisaldab majandusteaduste ja avaliku halduse elemente. Eriala eesmärk on koolitada Eesti omavalitsusasutustele ja muudele avalik- ning eraõiguslikele institutsioonidele rakenduskõrgharidusega spetsialiste, kel on

ettevalmistus tegutsemiseks sotsiaaltöötajana või sellealase tegevuse korraldajatenä.

Õppekava annab ülevaate sotsiaaltöö probleemidest koos juhtimiseks ja majandamiseks vajalike teadmiste ja oskustega.

Omandatakse ettevalmistus **sotsiaaltöökä** — toimetulekuraskustega isikute probleemide leevendamiseks või lahendamiseks ja ennetamiseks nii üksikisiku, perekonna, sotsiaalse grupi ehk riskirühma, kogukonna, omavalitsuse ja ühiskonna (riigi) tasandil.

Sotsiaaltööl on seosed paljude eri- ja kutsealadega: sarnaselt **arstiga** kasutab ka sotsiaaltöötaja **diagnoosimist** ja **sekkumist**; sarnaselt **psühholoogiga** kasutab **nõustamist**; **jurist informeerib** klienti teda puudutavast ning **osaleb seadusloomes**; nagu **haldustöötaja** juhib **institutsioonide tegevust** ja kujundab nende **poliitikat**. Sotsiaaltööl on palju ühist **teenindusega**, mille tase määrab tihti hinnangu asutuse või omavalitsuse ja isegi riigi kohta. Koostamisel on oluline eetiliste põhimõtete kujundamine. Vastavad õppeained on ka kavas.

Sotsiaaltöö seost eri tegevusalade ja õppeainetega on arvestatud õppekava koostamisel. Õppekava jaguneb mooduliteks: **üldained** (psühholoogia, sotsioloogia, võõrkeeled ning informaatika), **sotsiaaltöö alamaste** (sissejuhatus sotsiaaltöösse ja sotsiaalpoliitikasse, riskirühmad, inimese areng ning sotsiaaltöö õiguslikud alused), **õigus ja haldus** (õiguse alused, töö- ja sotsiaalõigus, karistuspoliitika ja probatsioon, sotsiaalplaneerimine ning halduskorraldus), **majandus** (majandusteooria ja -poliitika, avaliku sektori ökonoomika, klientideeninduse ja majandusarvestuse alused, eelarveline raamatupidamine, organisatsiooni ja personali juhtimine, tööturupoliitika ning projektide juhtimine ja rahastamine), **sotsiaalkaitse** (sotsiaaltagatised ja sotsiaalkaitse, sotsiaalkindlustuse ökonoomika, sotsiaalpoliitika ja -statistika) ja **sotsiaaltöö erikursused** (Eesti hoolekande ajalugu, eetika, sotsiaalnõustamine, vabatahtliku töö korraldamine, sotsiaaltöö meetodid ja teooriad ning sotsiaalinformaatika). Studium vältab kolm aastat ning lõpeb superviseeritud praktika ja diplomitöö koostamise ning kaitsmisega.

Info: Ringi 35, 80028 Pärnu, tel (244) 50 520

Turismi- ja hotelliettevõtlus

Turism on suurim ja kiiremini arenev majandusharu kogu maailmas ja arvestatav üldise majandusarengu mootor. Seoste tõttu teiste majandusharudega

mõjutab turism kogu majandust, suurendades nõudlust teiste valdkondade toodete ja teenuste järele. Oskusliku juhtimise korral on turism minimaalselt keskkonda kahjustava mõjuga majandustegevus, mis on oluline loodusvarade ning ajaloo- ja kultuuripärandi säilimise jaoks.

Turismi- ja hotelliettevõtlusele on iseloomulikud peamiselt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted.

Põhiosa erialaainete mahust moodustab turismi- ja hotelliettevõtete majandusõpetus. Olulisimad erialaained on turismitoodete ja -teenuste tootmine ning turundus, turismi- ja majutusettevõtete, samuti turismiga piirnevate ettevõtete tegevuse korraldus ja juhtimine, hinnakujundus ja müügitöö ning praktiline reklaam. Rahvusvahelise turismi- ja hotelliettevõtluse kursus annab ülevaate rahvusvahelise majandustegevuse probleemidest ning turunduse ja koostöö põhimõtetest. Turismigeograafia kursus sisaldab süsteemse käsitluse reise korraldamisest ja reisimiseks vajaliku informatsiooni saamisest ning kasutamisest.

Turismipoliitika kursus tutvustab turismipoliitilisi eesmärgi eri tasanditel, turismiõigus tegevusala õiguslikke küsimusi Eesti ja rahvusvahelisel tasandil.

Õppekava sisaldab Eesti jaoks olulisi kursusi nagu säästlik turism, kuuortturism ning suurürituste planeerimine ja korraldus.

Hotellinduse blokis omandatakse teadmised hotelliturundusest ja -juhtimisest ning hotelli toitlustusala küsimustest.

Lahutamatuks osaks turismi- ja hotelliettevõtluse tundmaõppimisel on kaks neljanädalast praktikaperioodi turismifirmades või majutusasutustes.

Diplomiõppe kolmeastase õppekava läbimine annab võimaluse asuda tööle turismi- ja majutusettevõtetesse ning turismiga piirnevatel aladel tegutsevatesse ettevõtetesse ja asutustesse, alustada ettevõtjana või jätkata õpinguid bakalaureusekraadi taotlemiseks.

Info: Ringi 35, 80028 Pärnu, tel (244) 50 520

Ärijuhtimine

Ettevõtlus on turumajanduse alus, millele rajatakse Eesti uuenev majandus. Ettevõtlus on energiliste ja algatusvõimeliste inimeste intellektuaalne tegevus, kes kasutavad nende käsutuses olevaid ressursse majandustegevuse organiseerimiseks ja ühiskonna majandusprobleemide lahendamiseks. Ettevõtlus tähendab keerukate projektide elluviimist ning valmisolekut võtta endale vabatahtlikult kogu uute ideede realiseerimisega kaasnev risk.

Ärijuhtimise eriala õppekava on koostatud eesmärgiga koolitada kõrge kvalifikatsiooniga, mitmekülgsest arenenud, loovalt ja dialektiliselt mõtlemaid, oma eriala tundvaid spetsialiste ning ärijuhte.

Esimesel õppeaastal õpitakse kahte võõrkeelt, informaatikat, statistikat, majandusmatemaatikat, õigust ja psühholoogiat. Peamine õppimine loob teoreetilise ja metodoloogilise aluse erialainete omandamiseks. Õpitakse majandusteooriat, majandusajalugu ja -poliitikat, rahvusvahelist majandust, riigirahandust, pangandust ning maksundust. Järgnevad rakenduslikud erialaained, nagu ärijuhtimine, ettevõtte analüüs, turundus, finantsjuhtimine, majandusarvestus, tootmis- ja teeninduskorraldus, inimsuhted, on võimalus õppida valikaineid.

Õpingute lahutamatuks osaks on praktika ettevõtetes.

Lõpetanutel on võimalus jätkata õpinguid Tartu Ülikoolis või mujal ning taotleda kutse- või teaduskraadi.

Info: Ringi 35, 80028 Pärnu, tel (244) 50 520

TÜRI KOLLEDŽ

Keskkonnateadus

Tänapäeva muutuvmas maailmas suureneb interdistsiplinaarsete keskkonnaprobleemide osatähtsus. Eesti Vabariigi valitsus ja Riigikogu töötavad pidevalt keskkonnakaitseliste seadusaktide täiustamisel ja praegune seis seadusandluses on rahuldav. Kahjuks napib aga laia baasharidusega inimesi, kes vastuvõetud seadusi praktikas ellu viiksid.

Kolmandat aastat aitab seda lünka täita Tartu Ülikooli Türi Kolledži keskkonnateaduste eriala, mida kureerivad füüsika-keemia- ja bioloogia-geograafiateaduskond.

Keskkonnateaduste eriala valinud üliõpilased omandavad praktilisi ja teoreetilisi teadmisi keskkonnaga seotud ainetes. Eriala on tugevalt praktilise suunitlusega. Programmi on koostanud Tartu Ülikooli juures tegutsev keskkonnateaduste nõukogu, kuhu kuuluvad spetsialistid Tartu Ülikoolist, Eesti Põllumajandusülikoolist, Zooloogia ja Botaanika Instituudist, Füüsika Instituudist ja Tartu Observatooriumist.

Kohustuslikud ained võib jagada järgmistesse rühmadesse: bioloogilismaateaduslikud, majandus-juriidilised, tehnoloogilised, keskkonnakaitseala-

sed. Õppetöö toimub tsüklitena, eksam või arvestus tehakse kohe ainetsükli lõpul, eraldi eksamisessiooni ei ole.

Tartu Ülikooli Türi Kolledži kolmeaastase kursuse lõpetamine annab keskkonnanõuniku kvalifikatsiooni. Lõpetanud leiavad tööd omavalitsusüksustes (vallad, linnad) spetsialistidena (praegu enamasti täitmata), ettevõtetes, keskkonnaministeeriumis. Parimatel on võimalus jätkata bakalaureuseõppes kitsama spetsialiseerumisega keskkonnabiotehnoloogia, keskkonnatehnoloogia, keskkonnakeemia, keskkonnafüüsika, rakendusgeoloogia, maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal. Bakalaureusekraadi saanud võivad jätkata õpinguid magistri- ja doktoriõppes.

Info: Tolli 62, 72213 Türi, tel (238) 79 403

SISSEASTUMISEKSAMITE PROGRAMMID

KOLLOKVIUM USUTEADUSE ERIALALE ASTUJAILE

Usuteaduskonda astujaile korraldatav kollokvium on teaduskonna komisjoni ees toimuv vestlus, mille eesmärgiks on tutvuda üliõpilaskandidaatidega, õppida tundma nende motivatsiooni teaduskonda astumiseks ja ettekujutusi nende tööst ühiskonna teenimisel pärast teaduskonna lõpetamist, samuti selgitada välja nende huvialad, silmaring, lugemus, prioriteedid ja arutlemisoskus. Kollokviumil eeldatakse üliõpilaskandidaatidelt ajaloo tundmist keskkooli programmi mahus.

AJALUGU

Maailmaajalugu

Vanad Idamaad. Vanimad tsivilisatsioonid. Egiptuse ühiskond ja riik. Mesopotaamia: sumerid, Babüloonia, Assüüria. Pärsia suurriik. Vahemere idaranniku maad.

Idamaade kultuur. Religioon. Kirjasüsteemid. Tähestiku loomine. Kirjandusmälestised. Ehitised. Kunst. Teadus. Ühis- ja erijooned Idamaade kultuuris.

Vana-Kreeka. Kreeka linnriigid (polised). Sparta ühiskond ja riik. Demokraatlik Ateena. Kreeka–Pärsia sõjad. Kreeka linnriikide langus. Aleksander Suure sõjaretk. Hellenism.

Kreeka kultuur. Müüdid. Jumalad ja kangelased. Homerose eeposed. Ülekreekalised võistluspäevad. Teater ja draamakirjandus. Kõnekunst. Arhitekt-

tuur ja kujutav kunst. Filosoofia. Ajalookirjutus. Aleksandria hellenistliku kultuurikeskusena.

Rooma riik. Vabariigi ajastu. Riigikord. Sõjandus. Puunia sõjad ja suurriigi (impeeriumi) loomine. Kodusõjad ja vabariigi langemine. Varane keisririik Augustuse ja ta järglaste ajal.

Rooma kultuur. Rooma suurlinn. Igapäevaelu. Avalikud mängud. Ehitised. Kunst. Kirjandus. Ajalookirjutus. Teadus. Ristiusu teke ja levik.

Lääne-Rooma impeeriumi langemine. Hiline Rooma keisririik. Ristiusu tõus valitsevaks usuks Rooma riigis. Impeeriumi jagunemine kaheks. Suur rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi lõpp.

Varakeskaeg. Barbarite riigid endise Lääne-Rooma alal. Frangi riik. Karl Suure keisririik. Frangi riigi lagunemine. Püha Rooma keisririigi tekkimine.

Bütsantsi keisririik. Bütsantsi erinevus Lääne-Euroopast. Kiriku osa. Rooma impeeriumi taastamise katsed. Võitlus sissetungijatega. Bütsantsi kultuur.

Põhja- ja Ida-Euroopa varasel keskajal. Viikingid. Riikide teke. Skandinaavia ristiusustamine. Idaslaavlased. Vana-Vene riigi teke. Ristiusu vastuvtmine. Kiievi riigi killunemine.

Araablased ja islam varasel keskajal. Araablaste eluviis. Muhamed. Islami tekkimine. Araabia hõimude ühendamine. Vallutusretked. Damaskuse ja Bagdadi kalifaat. Kalifaadi lagunemine. Araabia kultuur.

Maailm II aastatuhande algupoolel. Püha Rooma keisririik. Paavstlus. Paavstide ilmaliku võimu taotlused. Ristisõjad. Suur kirikulõhe.

Mongolid. Mongolite vallutused. Mongolite suurriik. Hiina II aastatuhande 1. poolel. Hiina kultuur.

Inglismaa ja Prantsusmaa. Saja-aastane sõda. Püha Rooma keisririik ja Itaalia. Hansa Liit. Saksa Ordu. Leedu suurvürstiriik. Poola–Leedu unioon. Skandinaaviamaad. Taani. Kalmari unioon.

Osmanite riik ja Bütsantsi langus.

Elu ja kultuur keskaegses Lääne-Euroopas. Läänikorra kujunemine. Talupojad ja feodaalid. Feodaalne hierarhia. Linnad ja kaubandus. Kiriku osa ühiskonnas ja kultuuris. Vaimulikkond. Kiriku organisatsioon. Kloostrid.

Kooliharidus. Ülikoolid. Teadus. Ehituskunst. Romaani ja gooti stiil. Trükikunst, selle tähtsus. Renessanss ja humanism. Uus ellusuhtumine. Antiikkultuuri väärtustamine. Renessansiaja kirjandus ja kunst.

Lääne-Euroopa 16.–17. sajandil. Suured maadeavastused. Kolumbus. Usupuhatust, selle tähtsus. M. Luther. J. Calvin. Reformatsioon Inglismaal. Vastureformatsioon. Ususõjad. Hispaania hiilgeaeg. Madalmaade vabadussõda. Kolmekümneaastane sõda. Rootsi kui suurriik. Inglise revolutsioon.

Venemaa 13.–18. sajandil. Mongolite ülemvõim Venemaal. Moskva tõus. "Kolmas Rooma." Ivan IV, tema sise- ja välispoliitika. Segaduste aeg. Romanovite dünastia algus. Põhjasõda. Peeter I reformid. Katariina II.

Ameerika Ühendriikide kujunemine ja areng. Inglise asumaad Põhja-Ameerikas. Põhja-Ameerika iseseisvussõda. USA konstitutsioon. Võitlus orjanduse ümber. Kodusõda, selle tagajärjed. Ühendriigid 19. sajandi lõpul.

Lääne-Euroopa 18. sajandil. Valgustusliikumine, selle tähtsamad esindajad. Valgustatud absolutism Saksamaal. Friedrich II Suur. Prantsusmaa Louis XIV ajal.

Suur Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni sõjad. Revolutsiooni algus ja käik. Tähtsamad voolud ja nende juhid. Monarhia kukutamine ja vabariigi väljakuulutamise. Jakobiinide diktatuur.

Revolutsiooniliste sõdade ülekasvamine vallutussõdadeks. Kindral Napoleoni esilekerkimine. Konsulaat ja keisririik. Napoleoni sõjad, rahvuslik vabadusliikumine Euroopas vallutajate vastu. Napoleoni sõjakäik Venemaale. Euroopa rahvaste võitlus Prantsuse keisririigi vastu 1813–1815. Viini kongress.

Euroopa 19. sajandil. Suurbritannia pärast Viini kongressi. Viktoriaanlik periood. Välis- ja koloniaalpoliitika.

Prantsusmaa ajaloo arenguetaapid 19. sajandil. Bourbonide restauratsioon. Juulimonarhia. Teine keisririik. Prantsusmaa 19. sajandi lõpus.

Saksamaa Viini kongressi järel: poliitiline ja majanduslik areng. Võitlus Saksamaa ühendamise eest. Saksa keisririigi loomine. O. von Bismarck. Saksamaa 19. sajandi lõpul.

Rahvuslik liikumine Itaalias. Itaalia riigi moodustamine.

Ideelis-poliitilised ja majandusõpetused. Konservatism. Liberalism. Sotsialism. Sotsiaaldemokraatia. Merkantilism. Majanduslik liberalism.

Venemaa pärast Napoleoni sõjakäiku. Tagurluse pealetung. Võimukriis 1825. aastal. Nikolai I ja tema poliitika. Aleksander II ja 1860.–1870. aastate reformid. Aleksander III. Vastureformid.

Rahvusvahelised suhted. Euroopa poliitiline kaart pärast Viini kongressi. Krimmi sõda. Rahvusvahelised suhted 19. sajandi 2. poolel.

Aasia ja Aafrika 19. sajandil. Hiina ja Euroopa riigid 19. sajandil. Oopiumisõjad. Jaapan 19. sajandil. Aafrika: orjakaubandus, sisepiirkondade avastamine ja koloniaalajastu algus.

Teaduse ja tehnika arenemine uusajal. Uue maailmapildi kujunemine 17. sajandil. M. Kopernik. G. Galilei. Anatoomia areng. A. Vesalius. Filosoofia. R. Descartes. Füüsika areng. I. Newton. Tööstusrevolutsioon, selle tähtsaimad leiutised. Ch. Darvini evolutsiooniteooria, selle mõju. Teaduse ja tehnika areng 19. sajandi lõpul.

Õppekirjandus*

M. Kõiv. **Vanaaeg.** Tallinn: Avita, 1994.

M. Kõiv, P. Raudkivi. **Keskaeg.** Tallinn: Avita, 1996.

J. Kivimäe, S. Valdmaa, M. Laur, O. Kaljundi. **Uusaeg 1.** Tallinn: Avita, 1993, 2. tr. 1994.

H. Piirimäe, M. Laur, O. Klaassen, J. Kivimäe, O. Kaljundi. **Uusaeg 2.** Tallinn: Avita, 1993, 2. tr. 1994.

A. Espenberg, Ü. Liitoja, T. Rosenberg, M. Siiraja, T. Tannberg, L. Vahtre, E. Värä. **Uusaeg 3.** Tallinn: Avita, 1993, 2. tr. 1994.

A. Espenberg, T. Rosenberg, M. Siiraja, T. Tannberg, S. Tae, S. Valdmaa, E. Värä. **Uusaeg 4.** Tallinn: Avita, 1994, 2. tr. 1995.

H. Piirimäe, M. Kõiv, A. Mäesalu, K. Piirimäe, M. Tänava. **Inimene, ühiskond, kultuur. Vanad Idamaad, Vana-Kreeka ja Vana-Rooma.** Tallinn: Koolibri, 1998.

H. Piirimäe, V. Tamul, K. Piirimäe. **Maailma ajalugu I 1600–1815.** Tallinn: Valgus, 1998.

T. Tannberg, M. Laur, Ü. Tarkiainen, O. Klaassen, A. Espenberg, S. Abiline, T. Jullinen. **Uusaeg 8. klassile.** Tallinn: Avita, 1998.

* Sisseastumistestide koostamisel lähtutakse eelkõige alljärgnevast õppekirjandusest.

EESTI KEEL

erialale eesti keel ja sugulaskeeled astujaile

1. Süstemaatilise keeleõpetuse põhimõisteid

Keele olemus ja funktsioonid. Keelemärkide omadused. Mõiste ja sõna vahekord. Sünonüümia, homonüümia, polüseemia keeles.

Keele variatiivsus ja muutumine: tähenduse muutumine, häälikukuju ja muutlikkus. Murded ja sugulaskeeled. Keelelaenud. Variandid keeles, stiili- võimalused.

Keele süsteem: häälikusüsteem, morfoloogia, derivatsioon, süntaks, sõnavara. Tähendusõpetus, leksikaalne ja grammatiline tähendus. Kirjakeel, kõnekeel. Normimise vajalikkus. Keelenorm. Õigekeelsussõnaraamatu kasutamine.

2. Häälikuõpetus

Häälikusüsteemi ja ortograafia seos. Keele mitmekihilisuse põhimõte. Häälikud, silp, sõna, lause. Silbi liigid. Häälikute erinevuse põhimõtted. Häälikute liigid. Vokaalid, konsonandid; helilised ja helitud häälikud.

Hääliku, tähe ja foneemi vahekord. Eesti tähestik. Võõrhäälikud ja võõrtähed, nende esinemispiirkonnad. Häälikusüsteemi prosoodilised vahendid. Rõhk. Pea- ja kaarõhk. Kõnetakt. Kõnetaktiliigendus liitsõnades, tuletusliidetega sõnades ja võõrsõnades. Välde. Välte seos rõhulise silbi ehitusega. Sisehäälikud. Pikk vokaal ja diftong; konsonantühend ja kaksikkonsonant. Välde liitsõnades, võõrsõnades ja astmevahelduslike tuletusliidetega sõnades. Vältemääramisjuhised.

Fonotaktika, selle rakendusi vormimoodustuses.

Ortograafia põhimõtted: foneetilise, morfoloogilise ja traditsiooni põhimõtte rakendusi eesti ortograafias. Eesti ortograafia põhireeglid. Võõrsõnade ortograafia.

Nimi ja nimetus. Suur ja väike algustäht nimedes ja nimetustes.

3. Vormiõpetus

Sõnade liigitamine. Iseseisvad sõnad ja abisõnad, nende roll lauses. Muutuvad ja muutumatud sõnad. Pöörd sõnad ja käändsõnad. Sõnaliigid nende tähenduse järgi.

Sõnajuur, tuletusliide, grammatiline tunnus ja lõpp. Grammatilised elemendid sõnade seose ja tähendusvahekorra väljendajana (lause morfoloogiline vormistamine), grammatiliste tähenduste ja neid väljendavate morfo-

loogiliste vormide valimine. Tunnuste ja lõppude variatiivsus, morfeem ja morfeemivariant.

Morfoloogilise vormi moodustamise viisid (vormimoodustuse mehhanismid): lisamine, tüvevaheldused (tüveteisendused), tüveasendused, mitme-sõnalised vormid.

Tüvevahelduse tüüpe, tüvede variatiivsus. Tüvevokaal ja selle määramine. Ainsuse tüvi ja mitmuse tüvi. Geminaatillatiiv. Lühikese mitmuse osastava ja *i*-mitmuse tüveteisenduse reeglid.

Astmevaheldus, selle osa vormide moodustamises. Astmevahelduse olemasolu kindlaksmääramine. Astmevahelduse liigid. Tugev ja nõrk aste. Laadivaheldusele alluvad häälikud ja nendega toimuvad muutused. Laadivaheldusega kaasnevad muutused vokaalides. Vältevaheldus ja selle avaldumine kirjas. Nõrgenev ja tugevnev astmevaheldus. Astmevaheldus liitsõnades, tuletusliidetes ja võõrsõnades. Mitteastmevahelduslikke muutusi sõnades.

Sõnade käänamine. Käänete grammatiline tähendus. Käändelõpud. Tüveteisenduse teel moodustatavaid käändevorme. Seosed käänete vahel: ühtede käänete moodustamine teiste alusel. Verbi vormistik: tegumood, kõneviisid, ajad, pöörded, jaatavad ja eitavad vormid, käändelised vormid, nende tunnused, lõpud, moodustamisviisid, kasutamine. Seosed verbivormide vahel: põhivormid ja nende alusel moodustatavad vormid.

Sõnade käänd- ja pöördtüüpideks jagamise otstarve, selle aluseks olevad tunnused. Tüüpsõna kasutamise mõte.

Astmevahelduseta sõnade käänamine ja pööramine. *ne*- ja *s*-sõnade käänamine. Võõrsõna käänamise erijooni.

Astmevahelduslike sõnade käänamine ja pööramine. Astmevaheldusliku tuletusliitega sõnade ja astmevaheldusliku viimase kõnetaktiga võõrsõnade käänamine (*ohulik, kompvek, kontsert*). Muid kriitilisi tüüpe (*hammas, tütar, hakkama, õmblema*). Erandeid ja paralleelvorme. Kõnekeele tendentse kirja-keelenormidega võrreldes.

Pärisnimede käänamine. Arv- ja asesõnade käänamise iseärasusi.

Omadussõnade võrdlusastmete moodustamine. Keskvärde tüve variante ja tunnus. Lühikese ülivõrde tüve leidmine. Määrsõnade võrdlusastmed.

Morfoloogilise õigekeelsusnormi otstarve; normide muutmise põhjusi.

4. Sõnamoodustus

Sõnamoodustuse olemus, vajalikkus, sõnamoodustusviisid ja põhimõisted (tuletusalus, tuletis, tuletuspesa, tuletise struktuur, tuletustüvi ja -liide).

Produktiivsemad nimisõnaliited ja nende tähendusrühmad (tegevusliited *-mine, -us, -is*; isiku- ja vahendiliited *-ja, -lane, -nna, -tar, -ur, -i*; rühma ja kohaliited *-kond, -stik, -la*).

Produktiivsemad omadussõnaliited ja nende tähendused (*-ne, -lik, -line, -jas, -tu*); *jas-, lik-, tu-*tuletiste õigekeelsus.

Produktiivsemad tegusõnaliited ja nende tähendused (*-ta, -ne, -u, -le, -tse, -ise*).

Produktiivsemad määrsõnaliited ja nende tähendused (*-lt ja -sti, -ti, -stikku, -li, -tsi*).

Liitsõnamoodustus ja liitsõna moodustusosad. Täiendsõna vorm liitnimisõnadega (nimetavaline, omastavaline ja *s*-liitumismall).

Nimisõna + nimisõna kokku- ja lahkukirjutamine.

Liitomadussõnad. *ne-, line-, lik-*tuletiste kokku- ja lahkukirjutamine eelneva sõnaga.

5. Lauseõpetus

Lauseõpetus ja lause.

Lause moodustajad: sõnavormid, fraasid ja osalaused. Moodustajate seosed.

Grammatilise seose liigid.

Veakriitilised reksioonid.

Fraasid ja fraasiliikmed.

Õeldis.

Õeldisverbi grammatilised kategooriad.

Isik ja arv. Õeldise ühildumine alusega. Aeg. Tegumood. Kõneviis. Kõneliik.

Aluse vormivariandid. Aluseta laused.

Sihitise vormivariandid.

Õeldistäide, selle vormivariandid ja ühildumise alusega.

Määrus ja selle õigekeelsus.

Üte. Üldlaiend. Sidend.

Lausetüübid suhtluseesmärgi järgi.

Koondlause ja selle kirjavahemärgid.

Väljajäteline lause.

Sõnajärg.

Fraas ja fraasiliigid.

Täiend, selle vormistik ja ühildumine.

Lisand täiendi eriliigina, lisandi kirjavahemärgid.

Osalause.

Osalausete rinnastus ja alistus.
Rindlause ja põimlause kirjavahemärgid.
Kõrvallause referaadina.
Otsekõne kirjavahemärgid.
Kõrvallause sõnajärg.
Kiillause ja selle kirjavahemärgid.
Lauselühendid ja selle kirjavahemärgistamine.
Nominalisatsioon.

6. Sõnavara- ja stiiliõpetus

Eesti keele leksikaalne koostis, selle päritolu, hilisemad kihistused, laenuline sõnavara. Eesti kirjakeele arenguloost, keeleuuendus, keelekorraldus, normimine.

Keele leksikaalseid süsteeme (sünonüümid, antonüümid, homonüümid).
Stiil ja stiilivärving. Tüüpilisemaid stiilivigu. Funktsionaalstiilid (argistiil, ametlik stiil, teadusstiil, ajakirjandusstiil, ilukirjandusstiil).
Kõne- ja lausekujudid (võrdlus, metafoor, metonüümia jt).

EESTI KEEL

erialale eesti keel võõrkeelena astujaile

Eesti keele suuline (10 palli) ja kirjalik (10 palli) eksam. Eksam toimub eesti või vene keskkooli/gümnaasiumi eesti keele ainekava alusel.

EESTI KIRJANDUS

1. Üldised alused

Kirjanduse eksamil peab sisseastuja:

- a) tundma käesolevas programmis ettenähtud teoseid, oskama avada nende sisulist mõtet, analüüsida tegelasi ja teose kunstilisi omadusi;
- b) mõistma kirjandusteose kunstilist, ajaloolist ja ühiskondlikku tähendust;
- c) valdama järgmisi kirjandusteoreetilisi põhimõisteid:
 - (1) romantismi, realismi ja modernismi olemus ning arengu põhi-jooned, tähtsamad 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi kirjandusvoolud (sümbolism, impressionism, ekspressionism, sürrealism);

- (2) eepika, lüürika, dramaatika ja nende žanrid;
- (3) teema, probleem, idee, süžee, kompositsioon;
- (4) epiteet, metafoor, metonüümia, võrdlus;
- (5) huumor, satiir, iroonia;
- (6) värsiõpetuse põhimõisted (rütm, riim, värsimõõt, stroof).

Sisseastujatelt oodatakse oskust rakendada kirjandusteoreetilisi mõisteid teose praktilises analüüsis.

2. Eesti rahvusliku kirjanduse algus

Kr. J. Petersoni luule, "Soome mütoloogia", eesti pseudomütoloogia sünd.

Fr. R. Faelmanni kirjanduslik tegevus.

Fr. R. Kreutzwaldi looming. "Kalevipoeg", "Eesti rahva ennemuistsed jutud".

3. Eesti kirjandus aastail 1860–1885

Rahvusliku liikumise üldiseloostus, selle aja tähtsamad kultuuriüritused. Eri suundade vastuolud rahvuslikus liikumises (C. R. Jakobson, J. V. Jannsen, J. Hurt). Kirjanduse üldpilt. L. Koidula luule. "Säärane mulk". Eesti rahvusliku teatri sünd.

4. Eesti kirjandus aastail 1885–1917

a) Realism eesti kirjanduses.

Realismi olemus, tekkimise kirjanduslikud eeldused ja ühiskondlik tagapõhi.

J. Liivi luule, ülevaade proosaloomingust.

E. Vilde looming. Vilde kui kriitiline realist. "Mäeküla piimamees". Vilde draamakirjanikuna. "Pisuhänd".

A. Kitzbergi osa eesti draama arengus. "Libahunt". Kutselise teatri rajamine Eestis.

b) "Noor-Eesti", tegevus ja tähtsus eesti kultuuriloos.

G. Suitsu luule. "Elu tuli" või "Tuulemaa".

Fr. Tuglase looming, ülevaade tegevusest. Novellistika.

5. Eesti kirjandus aastail 1918–1940

Kirjanduse arenguhooni aastail 1918–1940.

Silmapaistvaid kirjanikke: A. Gailit, O. Luts, M. Metsanurk, A. Mälk, P. Vallak, H. Visnapuu, J. Sütiste, H. Raudsepp.

M. Underi luule.

A. H. Tammsaare looming. "Kõrboja peremees" või "Põrgupõhja uus Vanapagan", "Tõde ja õigus". A. H. Tammsaare näitekirjanikuna.

6. Eesti kirjandus aastail 1940–1995

Kirjanduse arenguhooni Eestis aastail 1940–1995. Väliseesti kirjanduse teke, areng ja tähtsamad esindajad (V. Uibopuu, G. Helbemäe jt).

B. Kangro osa väliseesti kirjanduses.

K. Ristikivi looming.

Luule arenguhooni ja tähtsamaid autoreid: B. Alver, K. Merilaas, A. Alliksaar, P-E. Rummo, H. Runnel, J. Kaplinski, J. Viiding, I. Laaban, K. Lepik.

Proosa arenguhooni ja tähtsamaid autoreid.

J. Krossi loominguga ülevaade. Ühe romaani lähem vaatlus.

M. Traadi ühe romaani lähem vaatlus.

Teisi prosaiste (A. Valton, M. Unt, M. Mutt, M. Saat).

Näitekirjanduse arenguhooni ja tähtsamaid autoreid: J. Smuul, E. Vete-maa, R. Saluri.

7. Maailmakirjandus

Ülevaade vanimatest eepostest, eepose mõiste.

Vana Testament.

Ülevaade antiikluulest ja -teatrist. Sophoklese "Kuningas Oidipus".

Keskaegsed eeposed.

Keskaja kirjandus (Dante Alighieri, F. Petrarca, G. Boccaccio, M. de Cervan-tes Saavedra).

W. Shakespeare'i loominguga ülevaade. "Hamlet" või "Romeo ja Julia".

Klassitsism. Molière'i loominguga ülevaade ja üks näidend.

Valgustus (J. Swift või Defoe, Voltaire, J. J. Rousseau).

J. W. Goethe loominguga ülevaade. "Faust" I või "Noore Wertheri kannatused".

Romantism (G. G. Byron, P. B. Shelly, W. Scott, V. Hugo, A. Puškin, vennad Grimm, H. Chr. Andersen).

Rahvusromantismi üldiseloostus ja autoreid (N. Gogol jt).

Realism (É. Zola, Ch. Dickens, H. Ibsen).

Stendhali "Punane ja must" või H. de Balzaci "Isa Goriot" või "Šagráän-nahk".

F. Dostojevski loominguga ülevaade. "Kuritöö ja karistus" või "Idioot".

A. Tšehhovi novellilooming ja üks näidend.

A. Kivi "Seitse venda".

Modernism (M. Maeterlinck, Ch. Baudelaire, W. Whitman, R. M. Rilke, V. Majakovski jt).

Maailmakirjanduse tähtsamaid autoreid 20. sajandil: E. Hemingway, E. M. Remarque, J. Joyce, F. Kafka, T. Mann, H. Hesse, K. Hamsun, R. Tagore, A. Camus või J. P. Sartre, T. Williams, F. Garcia Lorca, S. Beckett, J. D. Salinger, M. Bulgakov, A. Ahmatova.

FILOSOFIA ERIALA KUTSESOBIVUSTEST

Test on kirjalik ja koosneb kahest (ajaloo- ja matemaatikaalasest) küsimustikust, mille eest kokku on võimalik saada maksimaalselt 20 punkti. Nõudmiste osas lähtuda matemaatika riigieksami nõuetest ja ajaloo osas kooliprogrammist.

INGLISE KEEL

1. Inglise keele eksami kirjalik osa koosneb

a) **leksikaal-grammatilisest testist**, mille eesmärgiks on kontrollida inglise keele grammatika ja sõnavara valdamist. Testi (90 leksikaal-grammatilist lauset) sooritamisel võib saada maksimaalselt 90 punkti. **Grammatikateadmisi kontrollitakse kogu teatmikus esitatud programmi ulatuses.** Võimalikud ülesannete tüübid: valikvastused, lünktest, sünonüümika, sõnatuletus, grammatiliste konstruktsioonide parafraseerimine/teisendamine [nt: *I saw him yesterday / It was ... (yesterday that I saw him)*];

b) **grammatiliste vormide, sõnaliikide ja lauseliikmete äratundmine tekstis.** Ülesande eest on võimalik saada maksimaalselt 10 punkti.

2. Inglise keele eksami suuline osa koosneb

a) **tundmatu teksti** (700–1000 leksikaalset ühikut) lugemisest ja tõlkimisest ilma sõnaraamatuta. Eksamineeritaval on võimalik valida kergema ja raskema teksti vahel, kergema teksti eest on võimalik saada maksimaalselt kolm, raskema eest viis palli. Lugemise hindamisel arvestatakse hääldust ja intonatsiooni, tõlkimise hindamisel tekstist arusaamist ja tõlke adekvaatsust. Arusaamist võidakse kontrollida ka sünonüümide ja parafraseerimise abil;

b) **vestlusintervjuust**, mis lähtub tundmatu teksti temaatikast, kuid katab ka muid keskkoolis läbitud teemasid. Iga intervjuu sisaldab küsimusi väga erinevate teemade kohta (nt: *kas sa oled kusagil reisinud, milline koht kõige enam*

meeldis, võrdle elu kodus ja seal; mida kavatsed tulevikus teha; kas see, mida koolis õppisid, oleks sulle tulevikus kasulik; kes on olnud siiani sinu sõbrad, kas arvad, et side nendega jätkub või tekivad ülikoolis uued sõbrad; jne — ühe vestlusintervjuu piires). Hindamisel arvestatakse vastuste spontaansust, asjakohasust, loomulikkust ning idiomaatilisust, mitte päheõpitud jutu (nn monoloogi) esitamisoskust. Positiivselt hinnatakse ka eksamineeritava poolt täpsustavate küsimuste või vastuargumentide esitamist vestluse piires. Vestlusintervjuu eest on võimalik saada maksimaalselt viis palli.

Grammatika kirjaliku eksami jaoks

Laiendamata ja laiendatud lihtlause. Umbisikulised laused (*It is raining. It is late.*). Liitsihitis. Küsilauseid (üld- ja eriküsimused). Lihtsamad liitlauseid. Aegade ühildumine ja erinevate ajavormide kasutamine otsese kõne edasiandmisel kaudses kõnes.

N i m i s õ n a: mitmus ja omastav kääne, ebareeglipärane mitmuse moodustamine.

A r t i k k e l: umbmäärase, määrava ja nullartikli kasutamise tähtsamad juhud.

O m a d u s s õ n a: kesk- ja ülivõrde kasutamine ja nende moodustamine sufiksrite ning abisõnade abil. Eri tüvedest moodustatud võrdlusastmed.

A r v s õ n a: põhi- ja järgarvsõnad, kuupäevad, aastaarvud, kellaajad.

A s e s õ n a: isikulised, omastavad, enesekohased (*myself* jne), vastastikused (*each other, one another*), näitavad (*this, that, such*), küsivad (*who, whose, what, which*), siduvad (*who, whose, which, that*), eitavad (*neither, no, none, no one, nobody, nothing*), umbmäärased (*some, any, every, much, many, little, few, each, both, either, all, other, another, one*) asesõnad.

T e g u s õ n a: ebareeglipäraste verbide põhivormid; aktiivi üld- (*Present Indefinite, Past Indefinite, Future Indefinite, Present Continuous, Past Continuous, Future Continuous*) ja perfekti ajad (*Present Perfect, Past Perfect, Future Perfect, Present Perfect Continuous, Past Perfect Continuous, Future Perfect Continuous*); passiivi ajad (*Present Indefinite, Past Indefinite, Future Indefinite, Present Continuous, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Future Perfect*); käskiv kõneviis (jaatav ja eitav vorm); kaudne kõne; tingimuslauseid; verbi mittepöördelised vormid (infinitiiv, gerundium, oleviku ja mineviku keskõna); mitmeosalised tegusõnad (*phrasal verbs*).

M ä ä r s õ n a: moodustamine ja võrdlusastmed.

E e s s õ n a: tähtsamad eessõnad.

Sõnade tuletamine tuntud tüvedest afiksrite (liidete) abil: nimisõnasufiks (järelliited) *-er (-ar, -or), -ance (-ence), -tion (-sion, -ion), -ment, -ness, -ity, -th*; omadussõnasufiks (järelliited) *-ful, -less, -able (-ible), -ly*; prefiks (eesliited) *re-, un-, in- (il-, im-, ir-), dis-*; tegusõnasufiks (järelliited) *-ate, -ize (-ise), -en*.

KASVATUSTEADUSTE ERIALA ESSEE JA KOLLOKVIUM (kutsesobivusvestlus)

Nii essee kui ka kollokvium annavad ettekujutuse sisseastuja teadmistest, arutlusvõimest ja silmaringist valdkondades, mis seostuvad inimese arengu, arengutingimuste, kasvatus, õppimise ja õpetamisega. Vestluses ei kontrollita faktiteadmisi vastavalt konkreetsetele koolis õpitud õppeainetele, eesmärgiks on tutvuda eelkõige sisseastuja prioriteetide, hoiakute ja lugemusega. Kasvatusteadusi õppida soovijailt eeldame kooli õppekavast eelkõige inimese õpetuse tsükli ainate (psühholoogia, terviseõpetuse, perekonnaõpetuse), ühiskonnaõpetuse ja üldbioloogia head tundmist. Soovitav on olla kursis haridusel aktuaalsete probleemidega.

Essee tuleb kirjutada kahe tunni jooksul etteantud teemal sisseastumiseksamite graafikule vastaval ajal. Essee tulemuste põhjal selgub, kas sisseastuja osaleb kollokviumil (kutsesobivusvestlusel).

Vestluses pedagoogika osakonna õppejõududega arutatakse esseest lähtudes kasvatus ja hariduse probleeme.

KLASSIKALISE FILOLOOGIA ERIALATEST JA ERIALAKATSE

Sisseastumiseksam koosneb kahest osast: kirjalik test ja suuline vestlus, mille osakaalud on vastavalt 20 ja 10 palli.

1. Kultuurilugu.

Testiküsimuste eesmärgiks on saada teavet kultuuriloo küsimustes orienteerumise kohta. Ajastutest koonduvad küsimused antiikaja ja keskaja ümber,

eeldatakse ka üldteadmisi tänapäeva kultuurist vanemate perioodidega võrdlemiseks. Küsimuste aluseks on keskkooliprogrammid antiikajaloost ja antiikkirjandusest. Kirjandust puudutavad küsimused ka eesti keeles ilmunud antiikkirjanike teoseid: nt Homeroose eeposed "Ilias" ja "Odüsseia", Sophoklese "Kuningas Oidipus", Apuleiuse "Metamorfoosid", soovitatav on tutvuda ka kreeka ja rooma kirjanduse antoloogiatega. Üldküsimused sisaldavad eri kirjandusperioodide, -liikide ja -žanrite üldisi iseärasusi. Ajalooküsimustes keskendutakse eri perioodide võrdlusele kreeka ja rooma ajaloos. Ühe rühma moodustavad küsimused antiikmütoloogiast (soovitatav tutvuda kreeka müütidega).

Selle testiosa eest on võimalik saada maksimaalselt 100 punkti.

2. Eesti keel: keelekompetentsi test.

Küsimuste eesmärgiks on iseloomustada arusaamist keelesüsteemist emakeele baasil. Eeldatakse: 1) keeleteaduslike põhimõistete tundmist kooliprogrammi ulatuses; 2) sõna- ja lauseanalüüsi oskust (sõnatuletus ja selle komponendid, sõnaliikide määramine, lauseliikmete äratundmine, lause koostisosade määramine); 3) etteantud tekstikatkendi lühiinterpreteerimise oskust. Test rajaneb emakeele süsteemi tundmisel ja selle võrdlusel teiste keeltega.

Testiosa eest võib saada maksimaalselt 150 punkti.

3. Vestlus.

Suulise eksamiosa eesmärgiks on näidata väljendus- ja analüüsioskust vestluses kultuurist ja kirjandusest. Teemadeks võivad olla hinnangud kirjandusteostele, kultuurinähtustele jms.

Vestluse eest võib saada 50 punkti.

MAALIKUNSTI ERIALA LOOMINGULINE KONKURSS

Loomingulisele eelkonkursile esitab üliõpilaskandidaat omal valikul kümme polükroomset maali või joonistust.

Erialaõppejõududest koosnev komisjon valib esitatud tööde põhjal välja eksamitele lubatavad üliõpilaskandidaadid.

Loominguline konkurss toimub ühe nädala jooksul, mil üliõpilaskandidaadid joonistavad ja maalivad etteantud ülesannete põhjal.

1. Joonistamine: portree, täisfiguur. Tehnika: grafiit paberil.

Joonistamise koondhinne annab maksimaalselt 10 palli.

2. Maalimine: natüürmort. Tehnika: kattevärv (guašš, akrüül, õli) paberil, papil või lõundil.
Maalitud natüürmort annab maksimaalselt 10 palli.
3. Maalimine: poolfiguur (portree kätega). Tehnika: kattevärv (guašš, akrüül, õli) paberil, papil või lõundil.
Maalitud poolfiguur annab maksimaalselt 10 palli.
4. Kompositsiooniülesanne:
Etteantud teemal polükroomne kompositsioon. Formaati määratud.
Annab maksimaalselt 10 palli.

Joonistus-, maali- ja kompositsioonieksamid toimuvad viiel päeval enne- ja pärastlõunaste tunniplokkidena. Hindamine kuuendal päeval.

Eksamitele eelneval nädalal toimuvad kõigis eelpoolnimetatud ainetes erialaõppejõudude konsultatsioonid, kus täpsustatakse ülesannete sisu ja hindamiskriteeriume.

PRANTSUSE KEELE JA KIRJANDUSE ERIALAVESTLUS

Erialavestlus toimub prantsuse või eesti keeles, olenevalt sellest, kas sisseastuja on eelnevalt prantsuse keelt juba õppinud või mitte. 1999. aastal on esmakordselt võimalus asuda õppima prantsuse filoloogiat prantsuse keelt mittevaldajail. Neile korraldatakse sügissemestril intensiivne prantsuse keele õpe eraldi rühmas. Pärast intensiivkursuse läbimist hakkavad nad õppima prantsuse keele ja kirjanduse õppekava järgi koos teiste üliõpilastega.

Erialavestluse eesmärgiks on välja selgitada eelkõige sisseastujate motivatsioon õppida prantsuse filoloogiat, mis ei tähenda ainult praktilise prantsuse keele oskuse omandamist, vaid ka teoreetilist huvi prantsuse keele, kirjanduse ja prantsuse kultuuriga seotud küsimuste vastu. Vestluse baasmaterjalina kasutatakse kas prantsus- või eestikeelset teksti, millest sisseastujad peavad tegema lühikokkuvõtte, prantsuskeelse teksti puhul seda osaliselt ka tõlkima ning analüüsima tekstis esinevaid sõnavorme ja nende tulelisi. Prantsuse keele oskajate puhul eeldatakse, et nad tunnevad keskkoolis õpitut grammatikat ja sõnavara. Mitteoskajad peavad tundma eestikeelset grammatika terminoloogiat.

ROOTSI KEEL

Üliõpilaskandidaadid peavad olema sooritanud riigieksami emakeelest ja võõrkeelest, lisaks nendele tuleb teha rootsi keele kirjalik ja suuline eksam.

Rootsi keele suulisel eksamil kontrollitakse tekstist arusaamist ja tehakse vestlusintervjuu.

Grammatika rootsi keele kirjaliku eksami jaoks

Hääldamise ja kirjutamise suhe (*g, k, sk* ja *ng* hääldamine).

Nimisõna: käänamine; põhivormid ja omastav kääne; määratud ja umbmäärane vorm.

Omadussõna: määratud ja umbmäärane vorm; võrdlusastmed.

Eessõnad ja nende kasutamine.

Arvsõna: põhiarvud ja järgarvud.

Asesõna: isikulised, näitavad, küsivad, siduvad, umbmäärased asesõnad.

Määrsõna: moodustamine.

Tegusõna: pööramine, liht- ja liitajavormid, käskiv kõneviis, kuidas väljendada tulevikku ja passiivi; oleviku ja mineviku kesksõna, tegusõna käändeline vorm (supiinum).

Sõnade järjekord pea- ja kõrvallauses. Küsilauseid ja hüüdlauseid. Otsene ja kaudne kõne; liikuva määrsõna asetus (*inte, alltid, aldrig*).

SAKSA KEEL

Saksa keele kirjalik eksam on leksikaal-grammatiline test, mille eesmärgiks on kontrollida grammatika ja sõnavara valdamist. Test koosneb kolmest osast: 1) 30 lüngaga seotud tekst, 2) 60 üksikute lausetena esitatud leksikaal-grammatilist ülesannet, 3) 5 tõlkelauset ja selle eest võib saada maksimaalselt 100 punkti. Grammatikateadmisi kontrollitakse kogu teatmikus esitatud programmi ulatuses. Kirjalikus eksamis on järgmised ülesannete tüübid: lünkade täitmine sobivate sõnade ja õigete grammatiliste vormidega, valikvastused, sünonüümika, sõnatuletus, grammatiliste konstruktsioonide parafraseerimine/teisendamine, lisaks tõlge eesti keelest saksa keelde. Peale keeletesti tuleb täita küsitlusleht, mis näitab üliõpilaskandidaadi teadmisi saksa keelt ametliku keelena kasutatavate maade kohta (geograafia, ajalugu, majandus, poliitika, riigikorraldus, aktuaalsed päevasündmused, kirjandus, kunst, muusika).

Grammatika saksa keele kirjaliku eksami jaoks

Jaatavad laused, eitavad laused (eitussõnadega *nicht ja kein*), käsk- ja küsilaused (küsiivate sõnadega ja ilma). Otsene ja pöördne sõnade järjekord (inversioon). Laused, mis sisaldavad öeldist liht- ja liitajavormides (*Perfekt, Futurum I*). Tegusõnade liitõeldisega (modaalverb + tegusõna, tegusõna + infinitiiv *zu*-ga) laused.

Põimlaused järgmiste kõrvallausetega: sihitislaused sidesõnaga *daß*, ajalaused sidesõnadega *wenn* ja *als*, põhjuslaused sidesõnadega *weil* ja *da*, täiendlaused siduva asesõnaga (*der, die, das*). Rindlaused sidesõnadega *und, aber, denn, deshalb*.

Nimisõna: käänamine ja käänete kasutamine.

Artikkel: määrav, umbmäärane ja nullartikkel.

Tegusõna: tugeva ja nõrga pöördkonna verbide ajavormid *Präsens, Präteritum (Imperfekt), Perfekt, Futurum*; *Präsens*'i kasutamine oleviku ja tuleviku väljendamiseks; *Präteritum*'i (*Imperfekt*'i) kasutamine jutustamisel; *Perfekt*'i kasutamine vestluses.

Omadussõna: omadussõna lühike (käändelõputa) vorm öeldistäitena; võrdlusastmete moodustamine; omadussõna käänamine ja lõpud täiendina.

Määrsõna: tähtsamad liigid ja kasutamine.

Asesõna: isikulise asesõna kasutamine nominatiivis, daativis ja akusatiivis; omastavate asesõnade, näitavate asesõnade (*dieser, jener*) ja küsivate asesõnade (*wer, was*) käänamine ja kasutamine. Umbmäärane asesõna *man* ja umbisikuline asesõna *es*.

Eessõna: eessõnade kasutamine daativiga (*aus, bei, nach, mit, seit, von, zu*), akusatiiviga (*für, durch, ohne, um, gegen*), daativi ja akusatiiviga (*an, in, auf, vor, zwischen, hinter, neben, über, unter*), genitiiviga (*während*).

VEENE KEEL JA KIRJANDUS

Vastuvõttueksamid vene ja slaavi filoloogia erialale on vene keel (kirjalik) ja vene kirjandus (suuline). Arvestatakse vene keele riigieksami tulemusi.

Vene keel

(eesti kooli lõpetanuile)

Arvestatakse teadmisi ja oskusi vastavalt põhi- ja keskkooli õppekava nõuetele. Kirjalik eksam on leksikaal-grammatiline test, mille eesmärgiks on selgi-

tada üliõpilaskandidaadi keeleoskus, ka valmisolek osa võtta venekeelsest õppetööst.

Testis kontrollitakse **sõnavara** tundmist, oskust varieerida sõnu, asendades neid sünonüümidega, vajaduse korral leida antonüüme.

Ülesannete täitmisel on vajalikud grammatikateadmised.

Nimisõna: soo kategooria, -ь-lõpuliste sõnade sugu ja nende ühildumine omadussõnaga. Käändumine ja prepositsioonid (eriti Вин., Род., Твор. падежи ning -ие(-ия-)-lõpulised sõnad.

Tegusõna: vene verbi aegade ajasüsteem, verbi aspektid, nende põhitähendus (protsess ja selle tulemus, tegevuse fakti konstateerimine, ühekordne ja korduv tegevus), kõneviisid. Liikumist tähistavad verbid (ехать/ездить, идти/ходить ja nende prefiksaaltuletised).

Arvsõna: nimisõnaga seostumise seaduspärasused.

Omadussõna: võrdlusastmed.

Asesõna: omastavad, näitavad ja umbmäärased asesõnad.

Jaatav lause, eitav lause, käsk- ja küsilause. Sidesõnade что/чтобы, когда/если, кто/что/который kasutamine põimlauses.

Vene kirjandus

(eesti kooli lõpetanuile)

Vene kirjanduse eksam on suuline ja toimub emakeeles. Soovi korral võib vastata ka valitava eriala keeles. Eksamipiletis on kaks küsimust. Esimene puudutab vene kirjanduse ajalugu või kirjandusteooriat (näiteks vene romantism; kompositsioon ja süžee arengu elemendid), teine konkreetset teksti (näiteks A. Puškin. "Jevgeni Onegin").

Eeldame, et oma vastustes näitavad abituriendid vene- ja lääne-euroopa kirjanduse kultuurilis-ajaloolise konteksti head tundmist. Näiteks vastused küsimustele Puškini "Jevgeni Oneginist" peaksid sisaldama ka 1810.–1820. aastate ajalooliste sündmuste analüüsi ja nende mõju kirjandusele (Napoleoni sõjad, dekabristlik liikumine Venemaal jne). Vastates küsimusele vene romantismist on tarvilik tuua paralleele lääne-euroopa kirjandusest (nimetada lääne-euroopa tuntumaid luuletajaid-romantikuid: Byron, Shelly jne).

Sisseastujad peaksid oskama seostada õpitud kirjandusteksti teiste kunsti- liikide teostega, nt rääkides A. Tšehhovi "Kirsiaias" osutama selle draama lavastustele Eesti teatrites.

Lisaküsimused võivad puudutada vene kirjanike kontakte Eestiga ja Tartu Ülikooliga. On vaja teada nende autorite nimesid, kes on tõlkinud vene kirjanike teoseid eesti keelde. Hinnatakse ka üldist eruditsiooni kirjanduse ja kultuuri vallas. Lisapunkte saadakse nende teoste tundmise eest, mis ei ole kohustusliku kirjanduse nimistus.

19. sajandi vene kirjandus

Vene romantism

A. Puškin. Elulugu. Luulet. "Jevgeni Onegin". Selle iseärasused.

M. Lermontov. Elulugu. Luulet. Lermontovi romantism. Romaan "Meie aja kangelane" (kompositsiooni iseärasused). Luulet.

N. Gogol. Elulugu. Gogoli draamateosed. "Revident".

I. Turgenev. Elulugu. "Aadlipesa", selle problemaatika.

F. Dostojevski. Elulugu. Romaan "Kuritöö ja karistus". Tegelased ja nende ideed.

L. Tolstoi. Elulugu. Romaan "Anna Karenina". Ideeline kavand ja tegelaste iseloomustus.

A. Tšehhov. Elulugu. Põhilised žanrid Tšehhovi loomingus. Tšehhovi draamateosed.

20. sajandi vene kirjandus

Vene sümbolism. **A. Bloki** luule.

V. Brjussov. Brjussovi proosast. Jutustus "Viimaseid lehekülgi naise päevikust" (tegelaste iseloomustus).

V. Majakovski. Varase loomingu iseloomustus. Poeemid ("Pilv pükstes").

A. Ahmatova. Elulugu. Varase loomingu iseloomustus. Põhilised teemad.

J. Tõnjanov. "Vazir-Muhtari surm", selle problemaatika.

M. Bulgakov. Elulugu. "Meister ja Margarita", ideeline kavand.

A. Platonov. Stiili otsingud vene kirjanduses. 1920-te a. jutustus "Auk".

A. Solženitsõn. Looming.

J. Brodsky. Looming.

Kirjandusteooria

Vene klassikalise luule värsimõõdud (jamb, trohheus, daktül, amfibrahh, anapest).

Troobid (metafoor, metonüümia, iroonia, hüperbool, epiteet, võrdlus)

Põhilised proosažanrid (olukirjandus, novell, lühijutt, jutustus, romaan).

Põhilised luuležanrid (epigramm, ballaad, eleeogia, ood, poeem, valm).
Draamažanrid (komöödia, tragöödia, draama, melodraama, tragikomöödia).
Kompositsioon ja süžee arengu elemendid (sõlmitus, kulminatsioon, lõpp-
lahendus; ekspositsioon, proloog, epiloog).

Kohustuslik kirjandus

- A. Puškin.** Jevgeni Onegin. "Kapteni tütar". Luulet (2–3 luuletust).
M. Lermontov. "Meie aja kangelane". Luulet (2–3 luuletust).
N. Gogol. "Revident".
I. Turgenev. "Aadlipesa".
F. Dostojevski. "Kuritöö ja karistus".
L. Tolstoi. "Anna Karenina".
A. Tšehhov. "Igav lugu". "Daam koerakesega". "Kirsiaed".
A. Blok. Luulet vabal valikul.
V. Brjussov. "Viimaseid lehekülgi naise päevikust".
A. Ahmatova. Luulet vabal valikul. "Reekviem".
V. Majakovski. Luulet vabal valikul. "Pilv pükstes".
J. Tõnjanov. "Vazir-Muhtari surm".
M. Bulgakov. "Meister ja Margarita".
A. Platonov. "Auk".
A. Solzenitsõn. "Üks päev Ivan Denissovitši elust".
J. Brodsky. Luulet vabal valikul.

Õppekirjandus

- J. Lotman.** Vene kirjandus. Õpik IX klassile. Tallinn, 1986.
J. Lotman, Z. Mints, S. Issakov, K. Leht. Vene kirjandus. Õpik XI klassile.
Tallinn, 1989.

ПРОГРАММЫ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ И РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Поступающие на отделение русской и славянской филологии сдают письменный и устный экзамен по русскому языку и устный экзамен по русской литературе.

Русский язык

(выпускникам русских школ)

Письменный экзамен по русскому языку включает задания, предполагающие следующие умения:

- а) определять звуковой и морфемный состав слов;
- б) находить синонимы, антонимы, однокоренные слова;
- в) проводить морфологический и синтаксический разбор;
- г) определять части речи, разряд и форму слова;
- д) склонять и спрягать;
- е) исправлять ошибки, связанные с нарушением грамматических норм и стилистических требований и т.д. Кроме того, тест содержит задания по орфографии и пунктуации.

Программа по русскому языку

Фонетика. Гласные звуки. Согласные звуки. Различие между звуком и буквой.

Лексика. Понятие о слове. Значение слова. Многозначные и одзначные слова. Прямое и переносное значение слов. Омонимы. Синонимы. Антонимы.

Словарное богатство русского языка. Общеупотребительные слова. Профессиональная лексика. Диалектные слова. Заимствованные слова. Устаревшие слова. Неологизмы. Фразеологизмы.

Словообразование и орфография. Окончания и основа в слове. Окончание, суффикс, корень, приставка как значимые части слова. Чередование согласных в корне. Правописание слов с чередующимися гласными *а* и *о* в корнях *гор-гар*, *кос-кас*. Правописание слов с чередующимися *о* - *а*

в корнях **лож-лаж, рос-раст**. Буквы *е* и *о* после шипящих в корне. Гласные после шипящих и **ц**. Правописание приставок. Производящая основа. Различные способы словообразования в русском языке.

Сложные слова и их правописание.

Сложносокращенные слова и их правописание.

Морфология и орфография.

Имя существительное. Значение имени существительного и его грамматические признаки. Существительные одушевленные и неодушевленные, собственные и нарицательные. Род. Число. Падеж. Типы склонения. Правописание падежных окончаний существительных. Правописание важнейших суффиксов.

Имя прилагательное. Значение имени прилагательного и его грамматические признаки. Прилагательные качественные, относительные и притяжательные. Полная и краткая формы. Склонение прилагательных. Степень сравнения прилагательных. Переход прилагательных в существительные. Правописание важнейших суффиксов прилагательных.

Имя числительное. Значение имени числительного. Числительные количественные и порядковые. Склонение числительных. Правописание числительных.

Местоимение. Значение местоимений. Разряды местоимений. Склонение местоимений и их правописание.

Глагол. Значение глагола и его грамматические признаки. Переходные и непереходные глаголы. Глагольный вид. Образование видов глагола. Первое и второе спряжения. Наклонения (изъявительное, сослагательное, повелительное). Время глагола. Лицо и число (в настоящем и будущем времени), род и число (в прошедшем времени). Причастия и деепричастия. Правописание глагольных форм.

Наречие. Значение наречий. Правописание наречий.

Предлог. Понятие о предлоге, его употребление в речи. Различные части речи в роли предлогов. Правописание предлогов.

Союз. Понятие о союзе, его употребление в речи. Сочинительные и подчинительные союзы. Правописание союзов.

Частицы. Понятие о частицах и их употребление в речи. Правописание частиц.

Междометие. Значение междометий и знаки препинания при них.
Синтаксис и пунктуация.

Простое предложение. Связь слов в предложениях: согласование, примыкание, управление. Виды простых предложений по цели высказывания: повествовательные, вопросительные, побудительные. Восклицательные предложения. Члены предложения и способы их выражения. Типы предложений по составу: личные, безличные, неопределенно-личные, назывные; полные и неполные. Однородные члены предложения. Обобщающее слово при однородных членах предложения. Знаки препинания между однородными членами и при обобщающих словах. Обособленные второстепенные члены предложения и знаки препинания при них. Приложения, их обособление. Обращения, вводные слова и вводные предложения, знаки препинания при них.

Сложное предложение. Типы сложного предложения. Сложносочиненные предложения. Знаки препинания в сложносочиненных предложениях.

Сложноподчиненные предложения с союзами и союзными словами. Основные типы придаточных предложений. Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными. Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях.

Бессоюзные сложные предложения и знаки препинания в них.

Прямая и косвенная речь. Знаки препинания при прямой и косвенной речи.

Русская литература

Экзамен по русской литературе проводится в устной форме. Экзаменационный билет включает 2 вопроса по прилагаемой ниже программе. Один из вопросов ориентирован на проверку знания общих закономерностей историко-литературного процесса или биографии и творчества крупнейших русских писателей, второй — на выяснение знания теоретических понятий (см. в программе раздел “теория литературы”) или умения анализировать конкретные художественные тексты (по предлагаемому ниже списку).

Ответы абитуриента должны демонстрировать знание историко-культурного контекста (европейского и русского). Например:

- ответ на вопрос по лирике Пушкина предполагает связь с историей декабристского движения;
- ответ по творчеству Достоевского или Толстого — сопоставления с литературой европейского реализма;
- анализ творчества А. Платонова или В. Гроссмана — понимания трагических событий советской истории и т.п.

При выставлении оценки будет учитываться, насколько полно абитуриент владеет историко-литературным и историческим материалом, насколько глубоко знает программные художественные произведения, умеет ли привлекать материал по смежным искусствам (история живописи, музыки, театра, кино), а также общая начитанность и интерес к литературе.

Дополнительные вопросы могут быть заданы с целью уточнения каких-то деталей ответа на вопросы экзаменационного билета, однако могут затронуть и материал о контактах русских писателей с Эстонией и Тартуским университетом, а также творчество ведущих эстонских и западноевропейских писателей (в пределах школьной программы).

Программа по русской литературе (выпускникам русских школ)

Древнерусская литература

“Слово о полку Игореве”: судьба памятника и его идейное содержание.

Русская литература XVIII века

Русская поэзия XVIII века. Ломоносов. Державин.

Денис Фонвизин: писатель и общественный деятель. Русское дворянство в “Недоросле” Фонвизина: объект для сатиры и положительный идеал.

Литературная деятельность Н. М. Карамзина: “Бедная Лиза”. “История государства Российского”.

Русская литература XIX века

Русский романтизм. Поэзия В. А. Жуковского.

А. С. Грибоедов. Жизненный путь. “Горе от ума”.

А. С. Пушкин. Биография. Лирика Пушкина. Проза Пушкина. “Евгений Онегин”. Особенности романа в стихах. Проблема человека и власти (“Медный всадник”, “Капитанская дочка”).

М. Ю. Лермонтов. Биография. Лирика Лермонтова. Романтизм Лермонтова. “Герой нашего времени”. Особенности композиции.

Н. В. Гоголь. Жизненный и творческий путь. Драматургия Гоголя. “Ревизор”. “Мертвые души”. История замысла.

И. С. Тургенев. Жизненный и творческий путь. Основная проблематика романов “Дворянское гнездо”, “Отцы и дети”.

Ф. М. Достоевский. Жизненный и творческий путь. “Преступление и наказание”. Герои и “идеи”.

Л. Н. Толстой. Жизненный и творческий путь. “Война и мир”. Идеальный замысел и характеристика персонажей.

Русская лирика середины XIX века. Природа и человек в поэзии

Ф. Тютчева и А. Фета.

И. А. Гончаров. Роман “Обломов”: проблематика романа, характеристика персонажей.

Н. А. Некрасов. Жизненный и творческий путь. Основные темы поэзии Некрасова. Поэмы.

М. Е. Салтыков-Щедрин. Сатирическое изображение русской истории в “Истории одного города”.

Н. С. Лесков. Творчество.

А. П. Чехов. Жизненный и творческий путь. Основные жанры в творчестве Чехова. Драматургия Чехова.

Русская литература XX века

Русский символизм. Общая характеристика.

А. А. Блок. Жизненный и творческий путь.

Символистская проза. Роман **Ф. Сологуба** “Мелкий бес”.

А. М. Горький. Противоречия творческой судьбы.

Дореволюционное творчество **И. А. Бунина**

Творчество **И. А. Бунина** в эмиграции.

Анна Ахматова. Основные темы творчества.

В. В. Маяковский. Жизненный и творческий путь.

М. И. Цветаева. Жизненный и творческий путь.

О. Э. Мандельштам. Биография и творчество.

Проблематика советской литературы 1920-х годов. Творчество

М. Зощенко, И. Бабеля, А. Платонова.

Проблематика творчества **А. Платонова** конца 1920-х – нач. 1930-х гг.

Ю. Н. Тынянов. Историческая проза.

В. В. Набоков. Довоенное творчество.

Роман “Доктор Живаго” как итог жизни и творчества **Б. Пастернака**.

Проблема свободы в романе **В. Гроссмана** “Жизнь и судьба”.

А. И. Солженицын. Жизнь и творчество.

Литература советского “самиздата”. Поэма **В. Ерофеева** “Москва—Петушки”.

И. А. Бродский. Биография и творчество.

Теория литературы

Размеры классического русского стиха (ямб, хорей, дактиль, амфибрахий, анапест).

Тропы (метафора, метонимия, синекдоха, ирония, гипербола, эпитет, сравнение).

Основные прозаические жанры (очерк, новелла, рассказ, повесть, роман).

Основные стихотворные жанры (эпиграмма, басня, баллада, элегия, ода, поэма).

Драматические жанры (комедия, трагедия, драма, мелодрама, трагикомедия).

Элементы композиции и развития сюжета (завязка, кульминация, развязка; экспозиция, пролог, эпилог).

Список художественных произведений

Д. И. Фонвизин. “Недоросль”.

А. С. Грибоедов. “Горе от ума”.

А. С. Пушкин. “Евгений Онегин”. “Медный всадник”. “Дубровский”. “Капитанская дочка”. Лирика: “К Чаадаеву”, “К морю”, “Я помню чудное мгновенье ...”, “Пророк”, “Во глубине сибирских руд”, “Арион”, “Анчар”, “На холмах Грузии ...”, “Я вас любил ...”, “Осень (Отрывок)”, “... Вновь я посетил”, “Я памятник себе воздвиг нерукотворный ...”.

М. Ю. Лермонтов. “Герой нашего времени”. “Мцыри”. “Песня про купца Калашникова”. Лирика: “Парус”, “Бородино”, “Смерть поэта”, “Дума”, “Поэт”, “Как часто, пестрою толпою окружен ...”, “Родина”, “Выхожу один я на дорогу ...”.

Н. В. Гоголь. “Ревизор”. “Мертвые души”.

Ф. И. Тютчев. Лирика: “Бессонница”, “Silentium!”, “Два голоса”, “Не остывшая от зною ...”, “О, как убийственно мы любим ...”, “Сияет солнце, воды блещут ...”, “Последняя любовь”.

И. С. Тургенев. “Отцы и дети” или “Дворянское гнездо”.

И. А. Гончаров. “Обломов”.

Н. А. Некрасов. Поэма “Русские женщины”; лирика: “Тройка”, “Нравственный человек”, “Еду ли ночью по улице темной ...”, “Размышления у парадного подъезда”, “Рыцарь на час”.

Ф. М. Достоевский. “Преступление и наказание”.

Л. Н. Толстой. “Война и мир”.

А. А. Фет. Лирика: “Тихая, звездная ночь ...”, “Облаком волнистым ...”, “Шепот, робкое дыханье ...”, “Сияла ночь. Луной был полон сад. Лежали ...”, “Осень”.

Н. С. Лесков. “Леди Макбет Мценского уезда”.

М. Е. Салтыков-Щедрин. “История одного города”.

А. П. Чехов. “О любви”. “Ионыч”. “Человек в футляре”. “Дама с собачкой”. “Архиерей”. “Вишневый сад”.

М. Горький. “Детство”.

А. А. Блок. Поэма “Двенадцать”. Драма “Роза и Крест”. Лирика: “Незнакомка”, “О доблестях, о подвигах, о славе ...”, “О, весна без конца и без краю ...”, “Шаги командора”. Цикл “Возмездие”.

Ф. Сологуб. “Мелкий бес”.

В. В. Маяковский. “Облако в штанах”. “Про это”. “Во весь голос”.

И. А. Бунин. “Господин из Сан-Франциско”. “Митина любовь”. “Легкое дыхание”.

А. А. Ахматова. Лирика: сборник “Четки”. “Реквием”.

О. Э. Мандельштам. Лирика: сборники “Камень”, “Воронежские тетради”.

М. И. Цветаева. Лирика: сборник “Версты”. “Мой Пушкин”.

М. А. Булгаков. “Белая гвардия”. “Мастер и Маргарита”.

И. Бабель. Сборник “Одесские рассказы”.

М. М. Зощенко. Рассказы.

А. Платонов. “Чевенгур”. “Джан”.

В. В. Набоков. “Дар”.

Ю. Н. Тынянов. “Смерть Вазир-Мухтара”.

Б. Л. Пастернак. “1905 год”. “Доктор Живаго”.

А. Т. Твардовский. “Василий Теркин”.

A. И. Солженицын. "Один день Ивана Денисовича". "Матренин двор".
В. Гроссман. "Жизнь и судьба".
В. Еврофеев. "Москва-Петушки".
И. А. Бродский. Сборник "Часть речи".

KEHALISTE VÕIMETE TESTID

Kõik liikumis- ja sporditeaduste ning liikumisravi bakalaureuseõppe, samuti treeninguõpetuse ja spordijuhtimise diplomiõppe üliõpilaskandidaadid peavad sooritama kehaliste võimete testid, mis selgitavad üliõpilaskandidaatide võimeid ja oskusi:

- 1) võimlemises,
- 2) kergejõustikus,
- 3) ujumises,
- 4) sportmängudes.

Liikumis- ja sporditeaduste bakalaureuseõppe ning treeninguõpetuse ja spordijuhtimise diplomiõppe üliõpilaskandidaadid sooritavad kehaliste võimete testid ka **valitud spordialal**. Valikuvõimalused: kergejõustik, suusatamine, orienteerumine, võimlemine, korvpall, käsipall, sulgpall, võrkpall, jalgpall, tennis, maadlus, poks, tõstmine, kulturism, karate, judo, moodne viievõistlus, ujumine, sõudmine, aerutamine.

Kõigis loetletud valdkondades toimub hindamine kümnepallisüsteemis, saadud pallid summeeritakse. Sisseastumiseksam loetakse sooritatuks, kui üheski valdkonnas pole saadud 0 palli. Sisseastumiseksami koondhinde saamiseks jagatakse saadud pallide summa treeninguõpetuse ja spordijuhtimise erialal diplomiõppes ning liikumis- ja sporditeaduste erialal bakalaureuseõppes viiega, liikumisravi erialal bakalaureuseõppes aga neljaga, kusjuures tulemus ümardatakse ühe kohani peale koma.

Nõuded ja normatiivid

Võimlemine

NAISED

1. Madalal poomil — hüpe jalgade vahetusega, pööre kükis 180°, rõhtseis, mahahüpe.
2. Tirelring kõrvale (ratas kõrvale).
3. Tirel ette, tiritamm, tirel taha.
4. Kägarhüpe (kits 120 cm).

MEHED

1. Tireltõus kõrgel kangil.
2. Tirelring kõrvale (ratas kõrvale).
3. Tirel ette, tiritamm, tirel taha.
4. Kägarhüpe (kits 130 cm).

Hinnatakse kümnepallisüsteemis. Võimlemise koondhinne saadakse nelja arvestusliku harjutuse pallide summa jagamisel neljaga.

Tirelringi kõrvale hinnatakse järgmise hindeskaala alusel:

- * elemendi sooritamine 3 palli
- * element sooritatult käed ja jalad ühel sirgjoonel lisab hindele 4 palli
- * element sooritatult sirutatud jalgadega lisab hindele 3 palli

Kägarhüpet hinnatakse järgmise hindeskaala alusel:

- * hüppe sooritamine 3 palli
- * hüppe sooritamine täpse maandumisega lisab hindele 2 palli
- * hüppe sooritamine maandumisega kitsest vähemalt 1 m kaugusele lisab hindele 5 palli, maandumine lähemale (iga 10 cm) alandab hinnet 1 palli võrra

Akrobaatikaharjutust hinnatakse järgmise hindeskaala alusel:

- * tireli ette sooritamine 2 palli
- * tiritamme (püsi 3 sek) sooritamine 5 palli
- * tireli taha sooritamine 3 palli

Poomi hinnatakse järgmise hindeskaala alusel:

- * jalgade vahetusega hüppe sooritamine 2 palli
- * kükis 180° pööride sooritamine 3 palli
- * rõhtseisu sooritamine 3 palli
- * mahahüppe sooritamine 2 palli

Kangi hinnatakse järgmise hindeksaala alusel:

- * tireltõus sirutatud jalgadega 10 palli
- * tireltõus kõverdatud jalgadega 7 palli

Iga harjutuse puhul arvatakse väikese vea puhul maha 0,5 palli, keskmise vea puhul 1 pall ja suure vea puhul 1,5 palli.

Kergejõustik

NAISED

	100 m	kuul (4 kg)	500 m
10 palli	14,5	8.30	1.38,0
9 palli	14,8	8.00	1.41,0
8 palli	15,1	7.70	1.44,0
7 palli	15,4	7.40	1.47,0
6 palli	15,7	7.10	1.50,0
5 palli	16,0	6.80	1.53,0
4 palli	16,3	6.50	1.56,0
3 palli	16,6	6.20	1.59,0
2 palli	16,9	5.90	2.02,0
1 pall	17,2	5.60	2.05,0
0 palli	— madalam tulemus		

MEHED

	100 m	kuul (7,257)	1000 m
10 palli	12,5	9.30	3.00,0
9 palli	12,7	9.00	3.05,0
8 palli	13,0	8.60	3.10,0
7 palli	13,3	8.20	3.15,0
6 palli	13,6	7.80	3.20,0
5 palli	13,9	7.40	3.25,0
4 palli	14,2	7.00	3.30,0
3 palli	14,5	6.60	3.35,0
2 palli	14,8	6.20	3.40,0
1 pall	15,1	5.80	3.45,0
0 palli	— madalam tulemus		

Alade sooritamisel arvestatakse võistlusmäärusi. Jooksudes antakse üks, kuulitõukes kolm katset. Sooritamise järjekord: 100 m jooks; kuulitõuge;

N — 500 m, M — 1000 m jooks. Kergejõustiku koondhinne saadakse kolme arvestusliku ala pallide summa jagamisel kolmega.

Ujumine

50 m vabaujumine

	NAISED	MEHED
10 palli	45,0	40,0
9 palli	50,0	45,0
8 palli	55,0	50,0
7 palli	1.00,0	55,0
6 palli	1.10,0	1.05,0
5 palli	1.20,0	1.15,0
4 palli	1.30,0	1.25,0
3 palli	1.40,0	1.35,0
2 palli	1.50,0	1.45,0
1 pall	1.51,0 ja enam	1.46,0 ja enam
0 palli	ei oska ujuda	

Sportmängud

Hinnatakse põhielementide sooritamist ühes sportmängus (vabal valikul).

KORVPALL JA KÄSIPALL: kombinatsioon etteantud mänguelementide sooritamise. Hinnatakse eelkõige elementide sooritamise tehnikat ning arvestatakse ka sooritamise kiirust.

VÖRKPALL: ülaltsööt pea kohale 3 m kõrgusele (min 10). Palling (10) etteantud tsoonidesse. Hinnatakse eelkõige söödu ja pallingu sooritamise tehnikat ning pallingul ka tsooni tabamusi.

Valitud spordiala

Üliõpilaskandidaadil peab olema orientatsioon ühele konkreetsele spordialale. Hinnatakse

- 1) spordiala tehnikat (maksimaalselt 4 palli),
- 2) spordimeisterlikkust (maksimaalselt 4 palli),
- 3) spordiala tundmist ankeedi alusel (maksimaalselt 2 palli).

NB!

- * Aasta jooksul Eesti täiskasvanute ja noorte meistriks tulnud üliõpilaskandidaadid vabastatakse kehaliste võimete testidest ja saavad maksimaalse palli.
- * Aasta jooksul Eesti noorte- või täiskasvanute koondisesse kuuluvad üliõpilaskandidaadid saavad valitud spordialal maksimaalse palli.

AKADEEMILISE VÕIMEKUSE TEST

Akadeemiline võimekus on inimese suutlikkus toime tulla õppetööga.

Traditsiooniliselt vaadeldakse akadeemilist võimekust erinevate allvõimete/oskuste kogumina. Tulenevalt sellest, missuguste õpingutega (nt algkool, ülikool) on tegemist, eristatakse ka allvõimete kogumeid.

Peaaegu sajandipikkune kogemus akadeemilise võimekuse testimise tulemuste kasutamisel ülikoolidesse vastuvõtul on kujundanud küllaltki ühtsed arusaamad sellest, missugused võimed/oskused on olulised ülikooliõpinguiks. Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonnas hinnatakse õpinguteks sobilikust järgmiste oskuste alusel.

1. Loogilise mõtlemise ning arutlemise võime: eelkõige oskus sooritada loogilis-matemaatilisi tehteid.
2. Verbaalne võimekus: sõnade ja lausete tähenduse mõistmine ning nendega opereerimise hõlpsus.
3. Visuaal-geomeetriline võimekus: oskus mõista ning opereerida kujunditega nii kahe kui kolmemõõtmelises ruumis.
4. Inglise keele oskus (kirjalikust tekstist arusaamise tasandil).
5. Jooniste, diagrammide, tabelite kasutamise oskus (arusaamise tasandil).
6. Baasteadmised ühiskonnast, kultuurist, loodusest ning inimesest.

Ülal nimetatud omaduste mõõtmiseks on konstrueeritud test (ülesannete kogu). Test koosneb mitmesajast valikvastustega üksikülesandest, mille lahendamise edukuse alusel järjestatakse üliõpilaskandidaadid erialakatseteks.

AJAKIRJANDUSE ERIALAKATSE

Ajakirjanduse erialal toimub 3.–7. juulini loominguline konkurss (essee kirjutamine ja vestlus). Konkursist osavõtuks on vajalik ajakirjanduses (k.a elektroonilises meedias) avaldatud tööde olemasolu. Loomingulise konkursi üld-

hinne (kümnepallisüsteemis) läheb arvesse vastuvõtukonkursil. Need, kes loomingulise konkursi tulemusena (vastavalt pingereale) vastuvõtukonkursile ei pääse, saavad anda dokumendid kuni 9. juulini mõnele teisele erialale.

Info: Ülikooli 18–131, tel (27) 375 188

AVALIKU HALDUSE ERIALAKATSE

1999. a vastuvõtuks avaliku halduse erialale tuleb sooritada kogu sotsiaal-teaduskonnale ühine akadeemilise võimekuse test. Kuuekümnel parima akadeemilise võimekuse testi tulemusega üliõpilaskandidaadil, kes soovivad õppida avalikku haldust, tuleb kirjutada üheleheküljeline elulugu eesti või inglise keeles ning ingliskeelne essee, mis on baasiks intervjuule eriala vastuvõtukomisjoni ees. Intervjuul hinnatakse üliõpilaskandidaatide sobivust ja küpsust ning põhjendatud huvi avaliku halduse eriala vastu. Eriala õppimisel eeldatakse head inglise keele oskust.

AVALIKKUSSUHETE JA TEABEKORRALDUSE ERIALAKATSE

Avalikkussuhete ja teabekorralduse erialakatse toimub pärast akadeemilise võimekuse testi. Katse koosneb esseest ja vestlusest. Essee teemad on seotud tulevase erialaga, eeldavad üldist ettekujutust Eesti majanduses, poliitikas ja kultuuris toimuvast, samuti avalikkussuhete ja suhtekorralduse eesmärkidest, võimalustest ja probleemidest.

Info: Ülikooli 18–131, tel (27) 375 188

ERIPEDAGOOGIKA ERIALAKATSE

Eripedagoogika osakonda võetakse vastu üldvõimekuse testi ja erialakatsete tulemuste alusel. Üldvõimekuse testi sooritamist hinnatakse 20-punktilisel skaalal. Testi tulemuste põhjal koostatud pingerea esimesed 90 kandidaati pääsevad erialakatsetele.

Eripedagoogika erialakatsel hinnatakse osalust rühmatöös ja lühiettekannet, mõlemad ühel ja samal kohapeal kogu viieliikmelisele rühmale loosi-

tud teemal. Loositavad teemad kajastavad erialavaliku motiive. Nimelt on tegemist mitmesuguste pedagoogiliste situatsioonidega. Rühmatöö osas hinnatakse teemal püsimist, vestlustaktikat, aktiivsust, teiste arvestamist. Lühikeske üksikesinemise puhul lähevad arvesse juhendi järgimine, mõttearendus, sisukokkuvõtte kooskõla tegeliku aruteluga ja oma arvamuse esitamise selgus.

Erialakatses saadud toorpunktid summeeritakse, leitakse keskmine tulemus, mis omakorda jagatakse koefitsiendiga 2,5 (tulemust arvestatakse sajandiktäpsusega).

Lõpliku punktisumma ja pingerea saamiseks liidetakse erialakatses saadud kaalutud hinne (tavaliselt 1 ja 2,5 vahel) akadeemilise võimekuse testil saadud punktidele (tavaliselt 13 ja 17 vahel).

Võrdse punktisumma korral eelistatakse neid, kelle esimene valik on eripedagoogika, seejärel tuleb arvesse kõrgem võimete testi punktisumma. Ikkagi võrdse tulemuse puhul eelistatakse kõrgema riiklikuksamikirjandi (varem lõpetanutel lõpukirjandi) hinnet, seejärel esimese võõrkeelee hinnet.

POLITOLOOGIA ERIALAKATSE

Politoloogia erialal tuleb sooritada sotsiaalteaduskonnale ühine akadeemilise võimekuse test. Selle järel korraldab politoloogia osakond erialakatse, mis koosneb kirjalikust testist ja vestlusest. Test sisaldab etteantud valikvastustega küsimusi. Test koostatakse Eesti Vabariigi põhiseaduse, raamatu "Ühiskonnaõpetus gümnaasiumile" (Tallinn: Avita, 1996) ning Eesti ja maailma poliitika aktuaalsete sündmuste alusel. Vestlusel hinnatakse kandidaadi motivatsiooni, väljendus- ja võõrkeeleoskust.

Info: Ülikooli 16–211, tel (27) 375 154.

e-post: politoloogia@ut.ee

WWW: <http://www.ut.ee/SOPL>

PSÜHHOLOOGIA ERIALAKATSE

Psühholoogia erialakatse eesmärgiks on hinnata üliõpilaskandidaadi sobilikkust ning võimekust psühholoogia õpinguteks.

Hinnatakse järgmisi omadusi:

1) kirjalik väljendusoskus;

- 2) suuline väljendusoskus;
- 3) üldistusvõime;
- 4) õpingute motivatsioon.

Üliõpilaskandidaadil tuleb:

- * koostada lühike elulookirjeldus (CV);
- * vastata komisjoni küsimustele psühholoogiaõpingute motivatsioonist ning näidata oma psühholoogiateadmisi.

SEMIOOTIKA JA KULTUROLOOGIA ERIALAKATSE

Semiootika ja kulturoloogia erialakatseks on emakeelne (eesti, vene) vestlus etteantud võõrkeelse kulturoloogia-alase teksti põhjal. Hinnatakse tekstist arusaamant, analüüsivõimet ja väljendusoskust.

Eesti õppekeelega kooli lõpetanud vestlevad inglisi-, saksa-, prantsus- või venekeelse; vene õppekeelega kooli lõpetanud inglisi-, prantsus- või saksa-keelse teksti põhjal.

SOTSIAALTÖÖ ERIALAKATSE

Sotsiaaltöö erialakatse koosneb kolmest osast.

1. Essee, mis tuleb kirjutada kohapeal vastavalt etteantud teemadele. Essee teemad hõlmavad sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika eri valdkondi läbi mina prisma.

2. Lühike elulookirjeldus (CV) kirjutatakse varem valmis ja esitatakse enne essee kirjutamist. Elulookirjelduses tuua välja kokkupuuted sotsiaaltööga.

3. Vestlus (kuni 30 min) sotsiaaltöö õppejõududega. Vestluse aeg määratakse individuaalselt pärast essee kirjutamist. Vestluseks pole vaja eraldi valmistuda. Küsimusi esitatakse essee, elulookirjelduste ja laiemalt sotsiaaltööd-sotsiaalpoliitikat puudutavatel teemadel.

Erialakatse koondhinne liidetakse akadeemilise võimekuse testi tulemusega, mille alusel moodustatakse pingerida.

Sotsiaaltööd õppijalt oodatakse

- võõrkeele, eeskätt inglise keele oskust,
- loomupärasest sobivust tööks inimestega ja psühholoogilist küpsust,
- laia haardega mõtlemist, et orienteeruda Eesti ühiskonnas toimuvates protsessides,
- organisaatorivõimeid ja asjaajamisoskust.

Erialase töö kogemus on väga soovitatav, kuid mitte nõutav. Vanusepiirangut 1999. a vastuvõtul ei ole.

Info: Tiigi 78, tel (27) 375 935, e-post: riinkiik@ut.ee

SOTSIOLOOGIA ERIALAKATSE

Sotsioloogiaosakond korraldab kahest osast koosneva erialakatse. Mõlemat osa hinnatakse eraldi ja summeeritakse eksamihindeks.

Erialakatse esimese osa raames koostavad sisseastujad kahe akadeemilise tunni jooksul essee ühel komisjoni pakutavatest teemadest nüüdisühiskonna sotsiaalprobleemide kohta. Esseede temaatika määramisel arvestatakse keskkooli ühiskonnaõpetuse programmi.

Teiseks erialakatse osaks on vestlus. Vestlusel oodatakse üliõpilaskandidaatidelt oskust vastata küsimustele nende koostatud essee kohta ning arutleda sotsiaalprobleemide ja ühiskonnateaduse üle. Vestluse käigus kontrollitakse üliõpilaskandidaatide võõrkeeleoskust.

SOTSIAALTÖÖ KORRALDUSE ERIALAKATSE

Erialakatse kirjalik osa toimub Pärnus samal ajal ja sama testiga, mida kasutab TÜ sotsiaalteaduskond. Test mõõdab üldist akadeemilist võimekust — loogilise mõtlemise võimet ning üldisi teadmisi ühiskonnast, kultuurist jm valdkondadest.

Erialakatse suuline osa toimub vestluse (intervjuu) vormis Pärnus. Sisseastujaid intervjuuerib kolmeliikmeline komisjon eriala juhtivatest õppejõududest. Katse suulise osa eesmärk on selgitada sisseastuja motivatsiooni valitud

eriala omandamiseks ning isiksuseomadusi erialal töötamiseks, samuti kontrollida orienteerumist üldistes majandus- ja sotsiaalpoliitika probleemides.

TURISMI JA HOTELLIETTEVÕTLUSE ERIALAKATSE

Erialakatse toimub kirjalikus vormis. Kasutatav test on sarnane erialal tööle asujatele korraldatavate kutsesobivustestidega. Test mõõdab üldist akadeemilist võimekust — loogilise mõtlemise võimet ja üldisi teadmisi ühiskonnast, ajaloost, geograafiast, kultuurist jm valdkondadest. Lisaks püüab test selgitada loovust ja suhtlemisvõimet. Osa küsimusi on võõrkeeltes (inglise, saksa, soome).

ÄRIJUHTIMISE ERIALAKATSE

Erialakatse toimub vestluse (intervjuu) vormis Pärnus.

Sisseastujaid intervjuuerib eriala juhtivatest õppejõududest koosnev komisjon. Katse eesmärk on selgitada valitud erialal töötamiseks vajalike isiksuseomaduste — analüüsi-, algatus- ja otsustus- ning organiseerimisvõime olemasolu, samuti kontrollida orienteerumist üldistes majandus- ja sotsiaalpoliitika probleemides.

EESTI KEELE TEST

mitte-eestikeelse keskkõppeasutuse lõpetanutele

Eesti keele test korraldatakse neile mitte-eestikeelse keskkõppeasutuse lõpetanutele, kes asuvad õppima eesti keeles õpetatavatele erialadele.

Testi eesmärk on selgitada üliõpilaskandidaadi keeleoskus ja valmisolek osa võtta eestikeelsest õppetööst.

Test koosneb kolmest osast: lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisoskuse kontrollist.

Kuulamisülesannetes tuleb magnetofonilindilt kuulatavate tekstide põhjal valida õiged vastused esitatud vastusevariantide hulgast või täita lüngad. Ülesanded lahendatakse testi koostajate kindlaks määratud järjekorras ja aja

jooksul. Teksti, mille põhjal ülesanded lahendatakse, on võimalik kuulata kas üks kord või kaks korda, sõltuvalt ülesande keerukuse astmest.

Lugemisülesannete lahendamise järjekord on vaba, kuid koguaeg on limiteeritud. Õiged vastused leiab teksti sooritaja vastusevariantide hulgast.

Kirjutamisülesannetes tuleb vabas vormis koostada lühikesi kirjalikke tekste (täita blankette, kirjeldada graafikuid, vastata küsimustele jms). Testi sooritaja pidagu silmas, et erinevad tekstid eeldavad erinevat keelekasutust. Seega tuleb pöörata tähelepanu mitte üksnes õigekirjale, vaid ka stiilile.

Testi tulemusi hinnatakse kahepallisüsteemis (arvestatud/mittearvestatud). Hindamiskriteeriumiks on arusaadavus: kuulamis- ja lugemisülesannete puhul peab vastusest selguma, kas testi sooritaja sai ülesandest õigesti aru või mitte; kirjutamisülesande puhul peab vastus olema ühemõtteliselt ja tavaloomikale vastavalt mõistetav. Grammatilistest vigadest arvestatakse neid, mis põhjustavad arusaamatuse või valesti mõistmise.

VASTUVÕTT ÕPETAJAKOOLITUSSE

Õpetajakutset võivad taotleda kõik ülikooli (bakalaureuse)diplomi omanikud erialadel, mis vastavad ülikooli profiilile.

Aastasesse õpetajakoolitusse astujatel peavad olema täidetud õpetajakutseks vajalike üld- ja erialaste eeldusainete nõuded.

Avaldus koos diplomi ja akadeemilise õiendi koopiaga esitatakse vastava eriala teaduskonna dekanaati hiljemalt 26. juuniks.

Õpetaja kutsekoolitusse arvatud üliõpilased kuuluvad TÜ üliõpilaskonda koos sellest tulenevate õiguste ja kohustustega.

Lõpetanu saab õpetaja **kutsetunnistuse** koos akadeemilise õiendiga.

Õpetajate ettevalmistus baseerub bakalaureusecharidusele (160 AP), millele lisandub vastav ainedidaktika ja üldpedagoogiline ettevalmistus (40 AP).

Bakalaureuseõppe jooksul läbitakse **üldained** (vähemalt 20 AP).

Kohustuslikeks eeldusaineteks on **eesti keel** (2 AP) ja **üldpsühholoogia** (2 AP).

Üldainetena võib õppida üldpsühholoogia aineid, filosoofiat, sotsioloogiat, arvutiõpetust, kultuurilugu jms.

Erialased üldained määrab osakond/teaduskond.

Kõrvalaine õpingud peaksid algama juba bakalaureuseõppe ajal.

Üldjuhul toimub ainedidaktiline ja üldpedagoogiline ettevalmistus pärast bakalaureuseõpet ühe aasta jooksul. Võimalik on õpetajakoolitus ka paralleelselt bakalaureuseõppega (eripedagoogikas). Erandiks on loodusteaduste õpetaja ettevalmistus (160 AP), mille lõpetamisel saadakse praktilist kõrgharidust tõendav ülikooli diplom (mitte bakalaureusekraad).

Õpetajakoolituses õpitakse

- ainedidaktikat (8 AP),
- ülddidaktikat (2 AP),

- arengu- ja pedagoogilist psühholoogiat (2 AP),
- haridusteooriat (4 AP),
- pedagoogilisi ja metoodilisi valikaineid (8 AP).

Toimub 10-nädalane (10 AP) pedagoogiline praktika.

Õpetajakoolituse kutseasta lõpeb üldpedagoogilise või ainedidaktilise lõputöö (6 AP) kaitsmisega.

Tartu ülikoolis on võimalik õppida

gümnaasiumi ja põhikooli õpetajaks (200 AP) järgmistel erialadel:

- ajalugu- ja kodanikuõpetus
- bioloogia
- eesti keel ja kirjandus
- eesti keel ja kirjandus mitte-eesti õppekeelega koolis
- eripedagoogika
- filosoofia
- füüsika
- geograafia
- informaatika
- inglise keel
- keemia
- kehaline kasvatus
- ladina keel
- kunstidõpetus
- matemaatika
- rootsi (norra, taani) keel
- saksa keel
- usuõpetus
- vene keel ja kirjandus

Lisa- või kõrvalainena:

- informaatika (27 AP)
- kunstiajalugu (bakalaureus kunstiajaloo erialal)
- rahvuslik käsitöö (35 AP)
- terviseõpetus (15 AP)
- eriala tugiõpetus (24 AP)
- kodanikukaitse

Õppimine baseerub põhieriala õppel. Sulgudes on antud õpetajakutse omandamiseks vajalike **erialaste** eeldusainete maht, millele lisandub 40 AP õpetajaoolituse aineid.

Olenemata põhierialast on võimalik *lisaerialana või kõrvalainena* omandada *põhikooli*:

- ajaloo (45 AP),
- bioloogia (30 AP),
- füüsika (24 AP),
- geograafia (21 AP),
- inglise keele (40 AP),
- keemia (26 AP),
- matemaatika (40 AP),
- saksa keele (40 AP),
- usuõpetuse (20 AP) *kutse*.

Sulgudes on antud erialaste eeldusainete maht, millele lisanduvad üld- ja pedagoogilised ained.

MAGISTRIÕPE

Magistriõpe on ülikoolihariduse teine aste, mille kestus on kaks õppeaastat.

Magistriõppe eesmärk on erihariduse süvendamine ning magistritöö koostamine ja kaitsmine.

Magistriõppesse astumine eeldab bakalaureusekraadi või sellele vastavat haridustaset.

1999. aastal võetakse magistriõppesse järgmistel erialadel:

USUTEADUSKOND

usuteadus

ÕIGUSTEADUSKOND

õigusteadus

ARSTITEADUSKOND

biomeditsiin

farmaatsia

õeteadus

FILOSOOFIATEADUSKOND

ajalugu

eesti ja soome-ugri filoloogia

filosoofia

germaani-romaani filoloogia

pedagoogika

vene ja slaavi filoloogia

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

bioloogia didaktika

botaanika ja ökoloogia

geenitehnoloogia

geograafia

geoloogia

keskkonnatehnoloogia

molekulaar- ja rakubioloogia
zooloogia ja hüdrobioloogia
FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

füüsika

keemia

KEHAKULTUURITEADUSKOND

liikumis- ja sporditeadused

MAJANDUSTEADUSKOND

majandusteadus

ärijuhtimine

MATEMAATIKATEADUSKOND

finants- ja kindlustusmatemaatika

informaatika

matemaatika

matemaatiline statistika

SOTSIAALTEADUSKOND

ajakirjandus

avalik haldus

avalik haldus ja sotsiaalpoliitika

eripedagoogika

politoloogia

psühholoogia

rakenduspsühholoogia

semiootika ja kulturoloogia

sotsiaaltöö

sotsioloogia

Info: Ülikooli 18–117, tel (27) 375 624

DOKTORIÕPE

Doktoriõpe on ülikoolihariduse kolmas aste, mille kestus on neli õppeaastat.

Doktoriõppesse võivad kandideerida magistrikraadiga isikud ning arsti-
teaduse, stomatoloogia ja farmaatsia eriala põhiõppe lõpetanud.

1999. aastal võetakse doktoriõppesse järgmistel erialadel:

USUTEADUSKOND

usuteadus

ÕIGUSTEADUSKOND

õigusteadus

ARSTITEADUSKOND

arstiteadus

farmaatsia

stomatoloogia

FILOSOOFIATEADUSKOND

ajalugu

eesti ja soome-ugri filoloogia

filosoofia

germaani-romaani filoloogia

pedagoogika ja eripedagoogika

vene ja slaavi filoloogia

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

botaanika ja ökoloogia

geenitehnoloogia

geograafia

geoloogia

keskkonnatehnoloogia

molekulaar- ja rakubioloogia

zooloogia ja hüdrobioloogia

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

füüsika

keemia

KEHAKULTUURITEADUSKOND

liikumis- ja sporditeadused

MAJANDUSTEADUSKOND

majandusteadus

MATEMAATIKATEADUSKOND

informaatika

matemaatika

matemaatiline statistika

SOTSIAALTEADUSKOND

ajakirjandus

avalik haldus ja sotsiaalpoliitika

psühholoogia

semiootika ja kulturoloogia

sotsioloogia

Info: Ülikooli 18–117, tel (27) 375 624

ÕPPETÖÖD REGULEERIVATES DOKUMENTIDES KASUTATAVAID MÕISTEID

Ülikoolis õppijal tuleb kokku puutuda terve rea mõistetega, mis on kasutuses järgmises tähenduses ka käesolevas teatnikus:

ainepunkt (AP) — õppetöö mahu ühik, sellele vastab 40 tundi ehk üks õppenädal üliõpilase tööd, millesse on arvestatud auditoorne ja iseseisev töö ning teadmiste kontroll;

ainesüsteem — õppesüsteem, kus üliõpilane koostab õppekava täitmiseks igal semestril õpingukava;

bakalaureus — esimene akadeemiline kraad; isik, kellele on antud bakalaureusekraad;

doktor — kõrgeim akadeemiline kraad; isik, kellele on antud doktorikraad;

eksmatrikuleerima — üliõpilaste nimekirjast välja arvama;

immatrikuleerima — üliõpilaste nimekirja arvama;

intern — üldarsti, stomatoloogi või proviisori kutseõppes õppiv üliõpilane;

kursusesüsteem — õppesüsteem, kus üliõpilane omandab õppeaineid õppekavas kehtestatud järjekorras, nii et tema üleviimine järgmisele kursusele eeldab eelmise õppeaasta õppeainete omandamist ning vastavate arvestuste ja eksamite sooritamist;

kõrvalaine — õppeainete kogum, mida üliõpilasel on õigus valida peamine kõrvale õppekavas määratud tingimustel;

küllalisüliõpilane — mõne teise Eesti ülikooli üliõpilane, kes on tulnud Tartu Ülikooli õppima üheks semestriks kuni aastaks;

magister — akadeemiline kraad bakalaureuse- ja doktorikraadi vahel; isik, kellele on antud magistrikraad;

nominaalne õppeaeg — õppekava täitmiseks ettenähtud aeg;

peaaine — õppekavas määratud õppeainete kogum, mis määrab antava kraadi nimetuse;

põhiõpe — diplomi-, bakalaureuse-, arsti-, stomatoloogi- ja proviisoriõppe üldnimetus;

reimatrikuleerima — üliõpilaste nimekirja taasarvama;

resident — eriarsti kutseõppes õppiv üliõpilane;

vabaaine — üliõpilase poolt õppekava täitmiseks iseseisvalt väljastpoolt peavõi kõrvalainet valitud õppeaine oma või mõnest muust ülikoolist;

valikaine — üliõpilase poolt õppekava täitmiseks õppekavaga määratud peavõi kõrvalainete hulgast iseseisvalt valitud õppeaine;

väliskülasüliõpilane — Tartu Ülikooli semestriks kuni õppeaastaks immatrikuleeritud Eestis alaliselt mitteelunev isik;

välisüliõpilane — Tartu Ülikooli immatrikuleeritud Eestis alaliselt mitteelunev isik;

õppeaasta algus — üldjuhul 1. septembrile lähim esmaspäev;

õpingukava — üliõpilase poolt semestriks koostatud tööplan;

õppekava — ühe või mitme omavahel seotud eriala kõigi õppeastmete õpingute alusdokument, mis määrab nominaalse õppeaja, õppeainete loetelu koos mahuga, praktika vormid, erialade ja õppeainete valiku võimalused ja tingimused, nõuded astmete ja ülikooli lõpetamiseks ning antavate kraadide, diplomite ja kutsetunnistuste nimetused.

Täpsemat informatsiooni ülikooli astumise kohta saate:

õppe- ja üliõpilasosakonnast	Ülikooli 18, ruum 120 tel (27) 375 625
Tartu Ülikooli Tallinna esindusest	Tallinn, Müürivahe 11 tel (26) 406 866
Tartu Ülikooli Hiiumaa esindusest	Kärdla, Vabrikuväljak 1 tel (246) 96 358
Tartu Ülikooli Ida-Virumaa esindusest	Jõhvi, Keskväljak 1 tel. (233) 70 389
Tartu Ülikooli Järvamaa esindusest	Türi, Tolli 62 tel (238) 79 403
Tartu Ülikooli Saaremaa esindusest	Kuressaare, Lossipargi 1 tel (245) 39 839
Tartu Ülikooli Võrumaa esindusest	Võru, Jüri 12 tel (278) 21 960
Tartu Ülikooli Valgamaa esindusest	Valga, Kesk 12 tel (276) 66 195
Pärnu Kolledžist	Pärnu, Ringi 35 tel (244) 50 520
Türi Kolledžist	Türi, Tolli 62 tel (238) 79 403

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00508856 4